

**Τ.Ε.Ι ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**“Αναπαραστάσεις της κοινωνικής κατασκευής της γυναίκας:η περίπτωση των
γυναικοκτονιών στα ελληνικά ΜΜΕ”**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ:ΝΤΑΣΚΑ ΕΥΤΥΧΙΑ(5271)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ:ΓΙΟΛΤΖΙΔΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΚΑΣΤΟΡΙΑ , ΟΚΤΩΜΒΡΙΟΣ 2023

Περίληψη

Το αντικείμενο της παρούσας εργασίας αφορά τις **αναπαραστάσεις της κοινωνικής κατασκευής της γυναίκας: η περίπτωση των γυναικοκτονιών στα ελληνικά ΜΜΕ**, και πιο συγκεκριμένα, την κοινωνική ζωή και την ένταξη της γυναίκας στη δημόσια σφαίρα από τα παλιά χρόνια μέχρι και σήμερα, καθώς και την αντιμετώπισή τους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Επικεντρώνεται στο φαινόμενο της πατριαρχίας και πως το ζήτημα αυτό οδήγησε στην βία μεταξύ των φύλων και κατά συνέπεια στις δολοφονίες και τις γυναικοκτονίες. Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην εισαγωγή των γυναικών στη δημόσια ζωή, από την αρχή της ένταξής τους μέχρι και σήμερα, αλλά και πως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τις αντικατοπτρίζουν στο κοινωνικό σύνολο. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται οι ρόλοι που πρέπει να πάρουν οι γυναίκες για να είναι αρεστές στους άλλους, αλλά και το φαινόμενο της πατριαρχίας, που της καθιστούσε αδύναμες και κατώτερες από το αντρικό φύλο. Η μόνη ασχολία που είχαν οι γυναίκες ήταν η φροντίδα του σπιτιού και το μεγάλωμα των παιδιών τους, καθώς ο άντρας ήταν ο κυρίαρχος τόσο του σπιτιού, όσο και της δημόσιας ζωής. Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας, γίνεται αναφορά στην έμφυλη βία, στον ορισμό που τις δίνεται από διάφορους οργανισμούς, τα είδη της βίας, καθώς και οι συνέπειες που υπάρχουν μετέπειτα. Περιγράφονται οι παράγοντες που οδηγούν στη βία, αλλά και ταυτοχρόνως οι στρατηγικές που χρησιμοποιούν τόσο οι διεθνείς οργανισμοί, όσο και η κοινωνία για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται εισαγωγή στο πρόβλημα των γυναικοκτονιών. Συγκεκριμένα, δίνονται ορισμοί αλλά και τα αίτια που κάνουν τον δράστη να προχωρήσει σε μια τέτοια καταχρηστική συμπεριφορά. Αναλύεται η έκταση του φαινομένου, το προφίλ τόσο των δραστών, όσο και των θυμάτων αλλά και τα κίνητρα που είχε ο κάθε δράστης. Γίνεται αναφορά στη συμμετοχή και στη συμβολή του φεμινιστικού κινήματος, αλλά και των κρατικών αρχών, για την αντιμετώπιση του φαινομένου και τέλος αναφέρονται και οι συνέπειες των γυναικοκτονιών. Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί τόσο σε διεθνές και παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα. Το έκτο κεφάλαιο αναφέρεται στη μεθοδολογία της έρευνας, βασίζεται σε μελέτες περίπτωσης που έχουν υλοποιηθεί και κατόπιν αναλύονται τα αποτελέσματα των ερευνών. Το τελευταίο κεφάλαιο ασχολείται με τα συμπεράσματα που έχουν προκύψει τόσο από τις έρευνες όσο και από την ίδια την εργασία και το περιεχόμενό της. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν δείχνουν πως οι γυναίκες συνέδραμαν σημαντικά στην ένταξη τους στη κοινωνία, στον εργασιακό χώρο και στη μάθηση, με την βοήθεια κυρίως του φεμινιστικού κινήματος και την εξάλειψη της πατριαρχίας. Από την άλλη ωστόσο, όλη αυτή η ένταξη αποδυνάμωσε και σύγχυσε το αντρικό φύλο, το οποίο προκειμένου να αποκτήσει ξανά κυρίαρχο ρόλο, άρχισε να μειώνει σημαντικά το γυναικείο φύλο, να προχωράει σε άσκηση βίας, αλλά και σε αμέτρητες γυναικοκτονίες που δυστυχώς συναντώνται ακόμα και σήμερα.

Abstract

The subject of this thesis concerns the representations of the social construction of women: the case of femicides in the Greek media, and more specifically, the social life and integration of women in the public sphere from the old times until today, as well as their treatment by the media. It focuses on the phenomenon of patriarchy and how this issue led to gender violence and consequently to murders and femicides. More specifically, the first chapter refers to the introduction of women into public life, from the beginning of their integration until today, but also how the media reflects them in society as a whole. The second chapter discusses the roles that women must take in order to be liked by others, but also the phenomenon of patriarchy, which made them weak and inferior to the male sex. The only occupation that women had was taking care of the house and raising their children, as the man was the master of both the home and public life. In the third chapter of the paper, reference is made to gender-based violence, the definition given to it by various organizations, the types of violence, as well as the consequences that exist afterwards. The factors that lead to violence are described, but also the strategies used by both international organizations and society to deal with the phenomenon. In the fourth chapter, the problem of femicide is introduced. Specifically, definitions are given but also the causes that make the offender proceed to such abusive behavior. The extent of the phenomenon, the profile of both the perpetrators and the victims and the motives of each perpetrator are analyzed. Reference is made to the participation and contribution of the feminist movement, but also of authorities, to address the phenomenon and finally the consequences of femicide are mentioned. The fifth chapter analyzes the research that has been conducted both internationally and globally, as well as research that has been carried out in Greece. The sixth chapter refers to the methodology of the research, is based on case studies that have been implemented and then the results of the surveys are analyzed. The last chapter deals with the conclusions that have emerged both from the investigations and from the work itself and its content. The resulting conclusions show that women have contributed significantly to their integration into society, the workplace and learning, mainly with the help of the feminist movement and the elimination of patriarchy. On the other hand, however, all this integration weakened and confused the male sex, which, in order to regain a dominant role, began to significantly reduce the female sex, to proceed to violence, but also to countless femicides that unfortunately still occur today.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	6
Κεφάλαιο 1: Αναπαραστάσεις των γυναικών στα ΜΜΕ.....	7
1.1 Η εισαγωγή της γυναίκας στη δημόσια σφαίρα.....	7
1.2 Αναπαραστάσεις της γυναίκας στα ΜΜΕ.....	9
Κεφάλαιο 2 : Κοινωνική κατασκευή της γυναίκας.....	11
2.1 Ο ρόλος των γυναικών στη κοινωνία.....	11
2.2 Φύλο και πατριαρχία.....	12
Κεφάλαιο 3: Έμφυλη βία.....	15
3.1: Ιστορία, είδη και συνέπειες της βίας.....	15
3.2: Παράγοντες που οδηγούν στη βία.....	20
3.3: Στρατηγικές και τακτικές αντιμετώπισης της βίας.....	22
3.4 Η συμβολή των διεθνών οργανισμών στη καταπολέμηση της βίας.....	24
Κεφάλαιο 4: Γυναικοκτονίες.....	26
4.1: Ορισμός και αίτια.....	26
4.2: Έκταση του φαινομένου.....	27
4.3: Το προφίλ των θυμάτων, των δραστών και τα κίνητρα.....	31
4.4: Η συμβολή του φεμινιστικού κινήματος και κρατικών οργάνων στην αντιμετώπιση του φαινομένου	35
4.5: Συνέπειες.....	38
Κεφάλαιο 5: Σχετικές έρευνες.....	41
5.1 :Διεθνής και παγκόσμιες έρευνες.....	41
5.2: Έρευνες στην Ελλάδα.....	45
5.3 Μελέτη περίπτωσης.....	50
Κεφάλαιο 6: Έρευνα.....	52
6.1: Ταυτότητα έρευνας.....	52

6.2 Μεθοδολογία της έρευνας.....	53
6.2.1: Εισαγωγή στη θεωρία της πλαισίωσης-Θεωρητικές Προσεγγίσεις	53
6.2.2: Τυπολογίες Πλαισίων.....	56
6.2.3: Οπτική Πλαισίωση.....	58
6.3: Αποτελέσματα έρευνας.....	59
Κεφάλαιο 7: Συμπεράσματα.....	71
Βιβλιογραφία.....	73

Εισαγωγή

Από τα πρώτα κιόλας χρόνια, υπήρχε η ταύτιση των ανδρών με τη δημόσια ζωή και ό,τι έχει να κάνει με την εργασία περνούσε από τα χέρια τους, καθώς υπήρχε η αντίληψη πως ο άντρας είναι ο κυρίαρχος του σπιτιού. Εν αντιθέσει, οι γυναίκες ήταν υποδεέστερες χωρίς δικαιώματα και χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν και να εκφράσουν ελεύθερα την γνώμη τους. Η μόνη ασχολία και αρμοδιότητα τους ήταν να φροντίζουν το σπίτι και την οικογένεια τους. Το φαινόμενο της πατριαρχίας ήταν πολύ έντονο, με τους άντρες να κάνουν ότι θέλουν, να φέρονται άσχημα στις γυναίκες τους και να τις χρησιμοποιούν μόνο για σεξουαλική αναπαραγωγή, με τις γυναίκες να μην μπορούν να μιλήσουν σε κανέναν, με τον φόβο πως θα τις χτυπήσουν ή δεν θα τις πιστέψουν. Ωστόσο μετά από κάποια χρόνια, άρχισαν να υπάρχουν φεμινιστικά κινήματα και διαμαρτυρίες, που προκάλεσαν μεγάλη σύγχυση στην κοινωνία και σταδιακά άρχισαν οι γυναίκες να δραστηριοποιούνται στον εργασιακό τομέα, στη δημόσια ζωή και στην εκπαίδευση. Όμως, αυτή η διαφορετικότητα έφερε πολλές συνέπειες στην γυναίκα, καθώς πολλές από αυτές άρχισαν να δέχονται βία από τον σύντροφο τους, από φίλους τους αλλά και από την ίδια τους την οικογένεια. Υπήρξαν θύματα πολλών και διαφορετικών μορφών βίας, και πολλά από αυτά τα περιστατικά οδήγησαν σε δολοφονίες και γυναικοκτονίες. Σε όλη αυτή τη κατάσταση, σημαντικός παράγοντας που επηρέασε στην αύξηση του φαινομένου, ήταν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς τα περισσότερα από αυτά έφερναν στο προσκήνιο την βία. Παρουσίαζαν τις γυναίκες κάποιες φορές ως αδύναμες και κατώτερες κοινωνικά από τους άντρες κι άλλες φορές εμπορευματοποιούσαν το σώμα τους και τις εμφάνιζαν ως σεξουαλικά αντικείμενα. Όλο αυτό, επηρέασε πολλούς άντρες – θύτες και τους έκανε να πιστέψουν πως δεν ευθύνονται αυτοί για τη βία που ασκούν, αλλά οι ίδιες οι γυναίκες, γεγονός που οδήγησε στην έξαρση της έμφυλης βίας, αλλά και των γυναικοκτονιών. Το φαινόμενο αυτό, υπάρχει ακόμα και σήμερα σε παγκόσμια κλίμακα και μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο αν συμβάλουν έμπρακτα η κοινωνία, η νομοθεσία και οι αστυνομικές αρχές. Σύμφωνα με την παρούσα εργασία, η άσκηση βίας και οι γυναικοκτονίες αυξάνονται καθημερινά και συνεχόμενα, χωρίς οι αρμόδιες αρχές να κάνουν κάτι δραστικό, προκειμένου να εμποδίσουν τέτοια περιστατικά. Οι άντρες είναι κυρίως οι θύτες, οι οποίοι δολοφονούν τις συζύγους τους, χωρίς κανένα ενδιασμό και χωρίς να δείξουν μεταμέλεια για τις πράξεις τους. Θύματα είναι συνήθως γυναίκες ευάλωτες και σε κατώτερη θέση, οι οποίες λόγω φόβου δεν τολμούν να μιλήσουν για τη βία που δέχονται καθημερινά.

Κεφάλαιο 1: Αναπαραστάσεις των γυναικών στα ΜΜΕ

Η ανισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα υπάρχει εδώ και πολλά χρόνια, με την αντίληψη πως οι άντρες ανήκουν στο δημόσιο χώρο, ενώ οι γυναίκες, χωρίς καμία εξαίρεση, στο σπίτι και στην οικογένεια. Η μεγάλη αυτή διαφορά τους, γίνεται αντιληπτή και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κανάλια τα οποία προβάλλουν σεξιστικά πρότυπα και υποβαθμίζουν τη γυναίκα και ό,τι αυτή αντιπροσωπεύει.

1.1 Η εισαγωγή της γυναίκας στη δημόσια σφαίρα

Ο Γιούργκεν Χάμπερμας ήταν ο πρώτος επιστήμονας και καθηγητής που αναφέρθηκε στον ορισμό της δημόσιας σφαίρας. Μεταξύ άλλων, ο ίδιος ανέφερε πως η δημόσια σφαίρα είναι ένας δημόσιος χώρος, εκτός ελέγχου του κράτους, όπου οι πολίτες μπορούν να ανταλλάξουν απόψεις και γνώσεις πάνω σε πολλά ζητήματα.

Από τα πρώτα κίβλας χρόνια, υπήρχε διαφορετικότητα ανάμεσα στα δύο φύλα, καθώς επικρατούσε η άποψη ότι ο άντρας ανήκει στο δημόσιο χώρο, σε αντίθεση με την γυναίκα που ταυτιζόταν με τον ιδιωτικό, δηλαδή με το σπίτι και την οικογένεια. Αυτό οφείλονταν, τόσο στην ανισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα, όσο και στους ερευνητές που είχαν μια πιο ανδροκεντρική προσέγγιση. Ωστόσο, το φεμινιστικό κίνημα, αλλά και τα κινήματα που έγιναν το '60 και το '70, συνέδραμαν σημαντικά στην αλλαγή των κοινωνικών σχέσεων και του καταμερισμού της εργασίας, με αποτέλεσμα, η γυναίκα να είναι πλέον ορατή και στη δημόσια σφαίρα. Παρ' όλα αυτά όμως, ο δημόσιος χώρος συνεχίζει να είναι ανδροκρατούμενος μέχρι και σήμερα. Η παρουσία της γυναίκας στη δημόσια ζωή, δημιούργησε νέες κοινωνικές αναπαραστάσεις, προκαλώντας το ενδιαφέρον των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ). Τα ΜΜΕ είναι ένας από τους βασικούς φορείς αναπαραγωγής της κυρίαρχης ιδεολογίας και διαμορφώνει τα κοινωνικά στερεότυπα που επικρατούν. Σύμφωνα με αυτό, η γυναίκα, θα πρέπει να ανταποκριθεί και να υιοθετήσει τα πρότυπα που ήδη υπάρχουν.

Η εισαγωγή των γυναικών στη δημόσια σφαίρα έγινε αργοπορημένα σε σύγκριση με τους άντρες, καθώς εισήλθαν στο χώρο αυτό το 1952, όπου σύμφωνα με το νόμο 2159, κατοχυρώθηκε το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των γυναικών στις εκλογές. Παρ' όλα αυτά όμως οι γυναίκες δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται η απόρριψη τους από τις περισσότερες δράσεις της κοινωνικής ζωής και η απόκλιση τους από το χώρο της πολιτικής. Όσο για τον εργασιακό τομέα, από το 1830-1960, η μόνη ασχολία των γυναικών ήταν η οικογενειακή γεωργική παραγωγή. Η εργασία τους πριν το γάμο ήταν αμειβόμενη, ενώ μετά τον γάμο τους επιτρεπόταν να δουλεύουν μόνο σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Αυτό βέβαια ίσχυε στη περίοδο του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς την περίοδο εκείνη, ο άντρας ήταν αυτός που εργαζόταν, ενώ η γυναίκα έμενε σπίτι και της απαγορευόταν η νυχτερινή εργασία. Η καθολική ψήφος και για τις γυναίκες κατοχυρώθηκε το 1975, όπου σύμφωνα με το άρθρο 4 του συντάγματος ορίζεται ότι «όλοι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου και έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις». Η απαγόρευση της εργασίας για τις γυναίκες καταρρίφθηκε μετά τον Παγκόσμιο Πόλεμο και την ίδια περίοδο άρχισε και η εκπαίδευσή τους. Στις αρχές του 1980, πραγματοποιήθηκε σημαντική αύξηση στον εργατικό δυναμικό, με τις γυναίκες να εισχωρούν στον τομέα της μισθωτής εργασίας και της αυτοαπασχόλησης, ποσοστό το οποίο αυξήθηκε το 1990 και το 2000.

Η δεκαετία 1981-1990 ήταν μία πολύ σημαντική περίοδο για τις γυναίκες καθώς άρχισαν να συμμετέχουν σιγά σιγά σε δουλειές, ενισχύοντας το εργατικό δυναμικό της χώρας. Παράλληλα το 1982, αναπτύχθηκαν ισάξιες ευκαιρίες και στο χώρο της εκπαίδευσης, καθώς καταργήθηκαν οι σχολικές ποδιές που φορούσαν τα κορίτσια και προστέθηκε το μάθημα του επαγγελματικού_προσανατολισμού, με σκοπό τη κατάργηση των στερεότυπων ανάμεσα στα δύο φύλα. Όσον αφορά το αγροτικό τομέα, σημειώθηκαν κι εκεί σημαντικές αλλαγές, με τις αγρότισσες να γίνονται μέλη συνεταιρισμών, να παίρνουν συντάξεις, αλλά και επίδομα τοκετού. Τον επόμενο χρόνο, πραγματοποιήθηκε αναθεώρηση του οικογενειακού δικαίου, με τη κατάργηση της πατριαρχίας, και της υποχρέωσης των γυναικών αλλάζουν το επίθετο τους μετά το γάμο. Το 1984 ξεκίνησαν οι τιμωρίες στα εγκλήματα βιασμού, ως ποινικό αδίκημα εις βάρος κάποιου άλλου. Οι κυριότερες διατάξεις όσον αφορά τα εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα των γυναικών προέρχονται από το νόμο 1414/1984, που αναφέρεται στο επάγγελμα, από το νόμο 1302/1982, που αναφέρεται στη μητρότητα και από το νόμο 1483/1984 που αναφέρεται στις οικογενειακές υποχρεώσεις.

Στην Ελλάδα, από το 1980 ως σήμερα, έχουν υλοποιηθεί πολλές νομοθετικές και θεσμικές αλλαγές όσον αφορά την ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα, καθώς εισήχθησαν νέοι νόμοι για την εκπαίδευση και την επαγγελματική αποκατάσταση των γυναικών. Ωστόσο, παρόλο τις μεταβολές που έχουν γίνει ως προς τη κοινωνική θέση των γυναικών στην Ευρώπη, εξακολουθούν να υπάρχουν τα στερεότυπα ως προς την ηλικία, το θρήσκευμα, το φύλο, την οικογένεια και το μορφωτικό επίπεδο (Μαραγκουδάκη, 2000). Σύμφωνα και με την έρευνα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Έμφυλη Ισότητα (EIGE, 2012), φανερώνεται πως παρά τις αλλαγές που έχουν γίνει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεχίζονται οι διακρίσεις και οι αποκλεισμοί των γυναικών και στον δημόσιο, αλλά και στον ιδιωτικό τομέα. Σύμφωνα και με την Παγκόσμια Τράπεζα, πολύ λίγες χώρες και συγκεκριμένα μόνο 6 τηρούν την ισότητα στον εργασιακό τομέα και θα χρειαστούν πάνω από 200 χρόνια προκειμένου να λυθεί το μισθολογικό χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στα 2 φύλα.

Η εισαγωγή της γυναίκας στη δημόσια σφαίρα έχει εξελιχθεί σημαντικά από τον 19ο αιώνα. Στην αρχή οι γυναίκες, δεν είχαν πολλά δικαιώματα και η συμμετοχή τους στη δημόσια ζωή ήταν ελάχιστη. Όμως μέσα από διαμαρτυρίες και αγώνες για τα δικαιώματά τους, έχουν γίνει σημαντικά βήματα για την ενσωμάτωσή τους στη δημόσια σφαίρα. Η θέση των γυναικών στη κοινωνία συνεχίζει να είναι ένα παγκόσμιο ζήτημα. Αν και έχουν γίνει πολλά βήματα για την ενσωμάτωσή τους, η επίτευξη ισότητας μεταξύ των φύλων, συνεχίζει να είναι πρόβλημα. Συνήθως οι γυναίκες, αντιμετωπίζουν συγκυρίες που εμποδίζουν την επίτευξη ισότητας, όπως οι σεξουαλικές διακρίσεις, η παιδεία και η οικονομική αναλογία. Επίσης, οι γυναίκες, συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα όπως η βία σε όλες τις μορφές τις και συναισθηματική υποτίμηση.

Σήμερα, οι γυναίκες, συμμετέχουν σε διάφορες επιστημονικές, κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες, καθώς και στη πολιτική και δημόσια διοίκηση. Πλέον πολλές από αυτές είναι επικεφαλής σε διάφορες θέσεις εργασίας και έχουν πρόσβαση σε περισσότερα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα. Επίσης, οι γυναίκες έχουν κερδίσει περισσότερα δικαιώματα και προνόμια, όπως το δικαίωμα ψηφοφορίας και το δικαίωμα εκπαίδευσης. Είναι πλέον πιο ενεργές στη κοινωνία και συνεισφέρουν σε όλους τους τομείς της.

1.2 Αναπαραστάσεις της γυναίκας στα ΜΜΕ

Οι αναπαραστάσεις είναι οι παρουσιάσεις και οι απεικονίσεις διάφορων εικόνων, αλλά και μιμήσεις κάποιου εγκλήματος που έχει διεξαχθεί. Οι αναπαραστάσεις αυτές, χρησιμοποιούνται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η τηλεόραση, το Διαδίκτυο και το ραδιόφωνο είναι τα κύρια μέσα ενημέρωσης και πλέον βρίσκονται σε κάθε σπίτι. Χρησιμοποιούνται όχι μόνο για την ψυχαγωγία και την ενημέρωση, αλλά πλέον και για την κοινωνικοποίηση (social media). Πρόκειται για μέσα που προβάλλουν έμφυλες σχέσεις εξουσίας και διαμορφώνουν συγκεκριμένα στερεότυπα.

Οι αναπαραστάσεις της γυναίκας στα ΜΜΕ, μπορεί να είναι διαφορετικές ανάλογα με το περιεχόμενο και τον τρόπο παρουσίασης. Συχνά, οι γυναίκες εμφανίζονται σε ρόλους που σχετίζονται με την οικογένεια, την ομορφιά και τη κουζίνα, ενώ λιγότερο εμφανίζονται σε ρόλους επαγγελματικής καριέρας ή πολιτικής δράσης. Επίσης οι γυναίκες εμφανίζονται μόνο ως αντικείμενο από επιθυμία. Η αναπαράσταση της γυναίκας στα ΜΜΕ αποτελεί ένα θέμα που παραμένει σημαντικό για τη κοινωνία και πρέπει να αντιμετωπιστεί και να βελτιωθεί. Ο ρόλος και η συμβολή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ), ως προς την διαμόρφωση των στερεότυπων είναι καθοριστικοί. Η γυναίκα, παρουσιάζεται σε διάφορα shows και reality, ως κατώτερη του αντρικού φύλου και εμμοιική ως προς την εμφάνισή της και την χρησιμοποιούν σε διαφημίσεις, δείχνοντας το σώμα τους, με σκοπό την προώθηση προϊόντων. Συγκεκριμένα, φανερόνται τα στήθη τους, τα πόδια και τα οπίσθια τους, καθώς σύμφωνα με τα ΜΜΕ αυτά πουλάνε πιο πολύ και προωθούν την πώληση κάποιου προϊόντος. Το γυναικείο σώμα, με αυτό το τρόπο, παύει να έχει ανθρώπινη υπόσταση, καθιστώντας τη γυναίκα ως αντικείμενο-εργαλείο. Συνέπεια όλων αυτών είναι πως η γυναίκα αρχίζει να έχει αρνητική στάση ως προς τις ατέλειες του σώματός της, της ηλικίας και του βάρους της, που αυτό οδηγεί και σε αρνητική αντίληψη ως προς τον ίδιο της τον εαυτό. Επίσης πολλές φορές έχουν προβληθεί από τα ΜΜΕ σκηνές βίας κατά των γυναικών, όπως χαστούκια και ρίξιμο νερού στο πρόσωπο. Σύμφωνα με έρευνες, ένα άτομο το οποίο εκτίθεται σε τέτοια περιστατικά βίας είναι πιθανότερο μελλοντικά να φανερώσει απάθεια σε αντίστοιχα περιστατικά. Επιπρόσθετα, όταν μια γυναίκα, δεν ταυτίζεται με το μοντέλο γυναίκας που προαναφέρθηκε, τότε θεωρείται από την κοινωνία, ως γυναίκα που ξέφυγε από τον κοινωνικό ρόλο που της έχει ανατεθεί. Τέτοια παραδείγματα είναι, οι γυναίκες που ασχολούνται με την πολιτική, οι αθλήτριες και οι εγκληματίες. Οι πολιτικοί και οι αθλήτριες, λόγω της ειδικότητάς τους, παρουσιάζονται πιο πολύ σαν σταρ της τηλεόρασης, παρά σαν επαγγελματίες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα ΜΜΕ και τα άρθρα να ασχολούνται μαζί τους, για τη προσωπική τους ζωή.

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί, φαίνεται πως τα ΜΜΕ τείνουν να υποβαθμίζουν τις γυναίκες, προβάλλοντας στερεοτυπικές εικόνες, προωθώντας έτσι την πατριαρχία. Οι γυναίκες εμφανίζονται ως νέες, όμορφες, παθητικές, αναποφάσιστες, εξαρτημένες και υποταγμένες από τον άντρα, νοικοκυρές και σεξουαλικά αντικείμενα. Αυτό συμβαίνει διότι τα ΜΜΕ αντικατοπτρίζουν τις αξίες και τα πρότυπα της κοινωνίας. Η μετάδοση αυτών των εικόνων ωστόσο, περνάει λάθος μηνύματα για το γυναικείο φύλο. Επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό η συμπεριφορά του άντρα ως προς τη γυναίκα, αλλά και μεταβάλλεται ο τρόπος που σκέφτονται οι γυναίκες για τον εαυτό τους. Η αναμετάδοση αυτών των μηνυμάτων επηρεάζει κυρίως τους νέους, οι οποίοι στο μέλλον μπορεί να δείξουν παρόμοια συμπεριφορά. Οι αναπαραστάσεις και οι πατριαρχικοί ρόλοι που υπάρχουν, οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην κυριαρχία που έχουν οι άνδρες – εργαζόμενοι στα ΜΜΕ, καθώς έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν τα μέσα αυτά. Με βάση αυτό, αν υπάρξει ισότιμη συμμετοχή και των γυναικών στα ΜΜΕ, θα περιοριστούν οι πατριαρχικές εικόνες και αντιλήψεις που υπάρχουν για αυτές. Ωστόσο, έρευνες που έχουν προκύψει σε διάφορες χώρες, έχουν δείξει πως η συμμετοχή και

η συμβολή της γυναίκας στα μέσα, δεν μπορεί να φέρει αλλαγές στις εικόνες που προβάλλονται, ούτε στις θέσεις τους στην κοινωνία. Σύμφωνα με ιδεολογικές αναλύσεις που έχουν γίνει, τα ΜΜΕ παρουσιάζουν τις γυναίκες με βάση το πως τις βλέπουν οι άντρες και δεν αντικατοπτρίζουν τη πραγματική εικόνα της γυναίκας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι γυναίκες να κρίνουν τον εαυτό τους, σύμφωνα με το πως τις βλέπει ο άντρας.

Όλα αυτά, επηρεάζουν τη νοοτροπία της γυναίκας και τον τρόπο σκέψης της όσον αφορά την κοινωνία. Φαίνεται επομένως, πως τα στερεότυπα ασκούν μεγάλη δύναμη ως προς τη διαφορετικότητα των δύο φύλων. Σε αυτό συμβάλλουν πολλοί φορείς, όπως τα ΜΜΕ αλλά και το σχολείο, τα οποία αναπαράγουν τις ίδιες πατριαρχικές αντιλήψεις, όσον αφορά τις ικανότητες των ανθρώπων ανάλογα με το φύλο τους. Τα μέσα ενημέρωσης φαίνεται να αναμεταδίδουν σεξιστικά στερεότυπα, με τους άντρες να είναι βίαιοι, ανεξάρτητοι και επιθετικοί, ενώ οι γυναίκες συναισθηματικές, ευάλωτες και εξαρτημένες. Το πρόβλημα με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, είναι πως δεν εμφανίζουν την έμφυλη βία ως ένα δομικό πρόβλημα που απορρέει από την ανισότητα που υπάρχει ανάμεσα στα δύο φύλα, αλλά σαν μία ατομική εμπειρία.

Όσον αφορά τις αμέτρητες γυναικοκτονίες που έχουν γίνει στην Ελλάδα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι αυτά που δεν αποκαλύπτουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στον θύμα και στον δράστη, αλλά και ούτε τα πραγματικά κίνητρα που υπάρχουν πίσω από κάθε δολοφονία. Συγκεκριμένα, τα ΜΜΕ κρατούν υποτιμητική στάση απέναντι στα θύματα, κάνοντας πολλές φορές σεξιστικά σχόλια, υπονομεύοντας έτσι την ταυτότητα του κάθε θύματος. Ως συνήθως προβάλλουν περισσότερο τη ταυτότητα και το προφίλ του δράστη, την καταγωγή του και την εργασία του, αναφέροντας πως είναι άτομο που δεν έχει πειράξει ποτέ κανέναν και πως η υπόσταση του δεν ταυτίζεται με το έγκλημα που έχει διαπράξει.

Κεφάλαιο 2 : Κοινωνική κατασκευή της γυναίκας

Οι γυναίκες, όπως και οι άντρες, δεν ανήκουν σε ομοιογενή ομάδα. Υπάρχουν άντρες και γυναίκες με διαφορετικές ηλικίες, κοινωνικά επίπεδα, με διαφορετική σεξουαλική προτίμηση και ανησυχίες. Πολλές γυναίκες είναι επιχειρηματίες, άλλες είναι άνεργες, άλλες εργάζονται στο ιδιωτικό περιβάλλον και κάποιες ανήκουν στα ανώτερα στελέχη. Ωστόσο υπάρχουν

στερεότυπα, τα οποία παρουσιάζουν έντονα τις ανισότητες μεταξύ των δύο φύλων σε όλους τους τομείς, όπως στην εκπαίδευση, την επαγγελματική και την ιδιωτική ζωή.

2.1 Ο ρόλος των γυναικών στη κοινωνία

Οι κοινωνικές συνθήκες που καθιστούν τη γυναίκα υποδεέστερη του άντρα, λόγω της πατριαρχίας που υπάρχει στη σημερινή εποχή, πρέπει να αλλάξουν ριζικά. Στην αλλαγή αυτή, συνδράμει σε μεγάλο βαθμό ο φεμινισμός, ο οποίος επιδιώκει να μεταβάλλει τα κοινωνικά στερεότυπα που επικρατούν. Κάποια εύλογα παραδείγματα που τονίζουν την προσπάθεια για μεταβολή των στερεοτύπων είναι πως όταν μια γυναίκα αποτυγχάνει σε κάτι, δεν ευθύνεται η γυναίκα για αυτό, αλλά τα πρότυπα που έχουν δημιουργήσει οι άντρες, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι οι γυναίκες δεν μπορούν να αποδώσουν όπως αυτοί. Άλλο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι η κοινωνία καθιστά τις γυναίκες πιο αδύναμες από τους άντρες ως προς τη σωματική τους δύναμη, επειδή θέλουν να βλέπουν τον αντρικό πληθυσμό πιο δυνατό και νικητή, ενώ τις γυναίκες αδύναμες και ηττημένες. Αυτό ωστόσο φέρει σαν αποτέλεσμα να υπάρχουν διατροφικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα. Οι γυναίκες επίσης δεν έχουν την ίδια γυμναστική ενθάρρυνση που έχουν οι άντρες. Συγκεκριμένα οι φεμινίστριες Judith Lorber και Patricia Yancey Martin, που διαπρέπουν στο τομέα της κοινωνιολογίας, αναφέρουν πως: *“Την σημερινή εποχή όπου τα κορίτσια και οι γυναίκες είναι επαγγελματίες ή αρχάριες στον χώρο των αθλημάτων, άντρες και γυναίκες δεν επιτρέπεται να συναγωνιστούν αναμεταξύ τους και έτσι δεν υπάρχουν συγκρίσεις ανάμεσα στις επιδόσεις τους”*. Με βάση τα λεγόμενα τους, φαίνεται να ισχύει πως δεν είναι εφικτή η σύγκριση ανάμεσα στις επιδόσεις του αντρικού με του γυναικείου φύλου, σημάδι που φανερώνει το φαινόμενο της πατριαρχίας και καθιστά για άλλη μια φορά τη γυναίκα ως πιο αδύναμη από τον άντρα. Επομένως, λόγω αυτού, η κοινωνία έχει πείσει τις γυναίκες ότι δεν είναι καλές στα αθλήματα, γεγονός που τις καταπιέζει και τις κάνει να νιώθουν κατώτερες από τους άντρες.

Με λίγα λόγια, δεν φταίει η γυναίκα όταν αποτυγχάνει σε κάτι αλλά η κοινωνία και τα πρότυπα που κυριαρχούν σε αυτή. Τα πρότυπα αυτά προβάλλουν πως οι γυναίκες θα πρέπει να είναι τρυφερές, γλυκιές, στοργικές, ευαίσθητες, αλλά αντιθέτως και πονηρές, πανούργες, ζηλιάρες και εκδικητικές. Από την άλλη, οι άνδρες παρουσιάζονται ως γενναίοι, τολμηροί, δυναμικοί και λογικοί. Τα στερεότυπα αυτά, προσπαθούν να μάθουν στα αγόρια και τα κορίτσια της νέας γενιάς, πως πρέπει να φέρονται ανάλογα με το φύλο τους. Το φύλο είναι αυτό που περιορίζει την ελευθερία των φύλων και μεγεθύνει τις ανισότητες.

Στο τομέα της εκπαίδευσης,, φαίνεται πως τα 2/3 των αναλφάβητων αποτελούνται από τον γυναικείο πληθυσμό, με αποτέλεσμα να οξύνεται το χάσμα ανάμεσα στα δύο φύλα. Αξίζει να σημειωθεί πως στις χώρες της δυτικής Ευρώπης, στην Αμερική, στον Καναδά και στην Αυστραλία, η πλειονότητα των γυναικών κατευθύνεται προς τις θεωρητικές σχολές, ενώ οι άντρες στις θετικές, με αποτέλεσμα να υπάρχει δυσκολία εύρεσης εργασίας για τις γυναίκες. Ωστόσο, η ισότιμη αντιμετώπιση των γυναικών στην εκπαίδευση, είναι απαραίτητη και σημαντική, για να μπορούν να έχουν μισθωτή απασχόληση, να αναπτυχθούν προσωπικά και να βελτιωθεί η ψυχολογική τους κατάσταση και υγεία. Όμως, παρόλο που οι γυναίκες έχουν μπει δυναμικά στο χώρο εργασίας, το είδος των εργασιών ανάμεσα στους άντρες και στις γυναίκες διαφέρει σε μεγάλο ποσοστό, καθώς οι γυναίκες έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα στις δουλειές, διότι σύμφωνα με την εποχή εκείνη, κύριο μέλημα τους ήταν η οικογένεια. Σύμφωνα με την Walby (1986), οι γυναίκες επιλέγουν συγκεκριμένα γυναικεία επαγγέλματα,

υποβαθμίζοντας με αυτό το τρόπο την εργατική τάξη. Προτιμούν δουλειές με χαμηλές αμοιβές και χωρίς προοπτικές εξέλιξης και κάποιες από αυτές απασχολούνται ως συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη σε οικογενειακή επιχείρηση. Ο πιο καταλυτικός λόγος για τις διαφορές ανάμεσα στα φύλα, είναι πως οι γυναίκες ασχολούνται περισσότερο με τη καθαριότητα, τη μαγειρική και το σπίτι, δηλαδή με εργασίες μη αμειβόμενες. Παρόλα αυτά όμως, η είσοδος των γυναικών στον εργασιακό τομέα, αποτέλεσε αφετηρία για μαζικό ξεκίνημα αλλαγών στον οικονομικό κυρίως τομέα και επέφερε μεταβολές στην ιδιωτική και δημόσια ζωή τους.

Επιπρόσθετα, η συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων είναι πολύ περιορισμένη και δεν έχει αλλάξει ούτε στο ελάχιστο τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με την Μαγγανάρα (1998), όλοι οι πολίτες που ανήκουν σε δημοκρατικά συστήματα πρέπει να συμμετέχουν στις λήψεις αποφάσεων, να υπάρχουν και γυναίκες εκπρόσωποι στη λήψη των αποφάσεων αυτών και να αξιοποιηθούν σημαντικά οι γνώσεις όλου του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και των γυναικών. Με άλλα λόγια, φανερώνεται πως οι γυναίκες υστερούν σημαντικά στο οικονομικό, ιδεολογικό και εργασιακό επίπεδο. Αξίζει να σημειωθεί πως σε όλες τις κοινωνίες οι γυναίκες είναι κατώτερες από τους άντρες, χωρίς καμία εξαίρεση.

Ο ρόλος των γυναικών στη κοινωνία έχει αλλάξει σημαντικά από τα παλαιά χρόνια. Παλαιότερα, οι γυναίκες είχαν περιορισμένη πρόσβαση σε εκπαίδευση και επαγγελματική καριέρα και ο μόνος του ρόλος ήταν οι οικογενειακές τους υποχρεώσεις και η καθημερινή επικοινωνία. Σήμερα πάντως είναι φανερό πως ο γυναικείος πληθυσμός έχει ενταχθεί σημαντικά στη κοινωνία, καθώς αποτελεί μεγάλο ποσοστό του εργατικού δυναμικού παγκοσμίως. Οι γυναίκες έχουν περισσότερη πρόσβαση στον τομέα της εκπαίδευσης και της εργασίας και διαδραματίζουν διάφορους ρόλους στη κοινωνία, όπως επαγγελματίες, δημοσιογράφοι, πολιτικοί και επιστήμονες. Επίσης η κοινωνία αρχίζει να αντιμετωπίζει τα θέματα που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων και τον αποκλεισμό των γυναικών.

2.2 Φύλο και πατριαρχία

Έμφυλη ταυτότητα ή αλλιώς κοινωνικό φύλο, είναι η ταυτότητα που έχει το κάθε φύλο στη κοινωνία και αφορά την πολιτισμική και κοινωνική διαφοροποίηση ανάμεσα στις γυναίκες και στους άντρες. Η έμφυλη ταυτότητα σχετίζεται με την αντίληψη του ατόμου πως ανήκει στο αντρικό ή στο γυναικείο φύλο.

Η λέξη πατριαρχία, προέρχεται από την ελληνική γλώσσα και φανερώνει την εξουσία που ασκεί η ανδρική κυριαρχία, καταπιέζοντας τη γυναίκα. Πρώτη φορά ο όρος χρησιμοποιήθηκε το 1970 από το φεμινιστικό κίνημα, το οποίο θέλει να απελευθερώσει τις γυναίκες από την εξουσία αυτή και να ανατρέψει την πατριαρχία. Ο φεμινισμός προσπαθεί να ανατρέψει τα στερεότυπα που επικρατούν στην κοινωνία και να διορθώσει με όποιο τρόπο μπορεί τη ζημιά που έχει επιφέρει η πατριαρχία. Χρησιμοποιεί διάφορες πολιτικές και τεχνικές έτσι ώστε οι γυναίκες να πετύχουν, όσα η κοινωνία τους έχει στερήσει μέχρι τώρα. Η ανισότητα φανερώνεται με πολλούς τρόπους, όπως για παράδειγμα στο ότι οι γυναίκες έχουν δευτερεύουσα θέση στη κοινωνία, γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης σε ιδιωτικούς χώρους, αλλά και στον εργασιακούς. Από το 1960-1970, η βία που δεχόταν οι γυναίκες ήταν περιστασιακή και οι ψυχίατροι και οι ψυχολόγοι απέδιδαν τα περιστατικά βίας ως σύμπτωμα ψυχοπαθολογίας του θύτη. Με λίγα λόγια, ο θύτης φαινόταν σαν ψυχικά άρρωστος, οπότε δεν είχε καμία ποινή. Σύμφωνα με το φεμινιστικό κίνημα που υπήρχε εκείνη τη περίοδο, δεν

υπήρχε κανένα ψυχοπαθολογικό σύμπτωμα στο θύτη, αλλά όλη η βία πήγαζε από την “άρρωστη” κοινωνία.

Η πατριαρχία είναι ένα κοινωνικό σύστημα, κατά το οποίο οι άντρες έχουν κύρος, εξουσία και βρίσκονται συνεχώς στο επίκεντρο. Οι άνδρες έχουν προτεραιότητα σε πολλά θέματα, συμπεριλαμβανομένων της πολιτικής και οικογενειακής δράσης, καθώς και της οικονομικής και κοινωνικής εξουσίας. Το φύλο και η πατριαρχία συνδέονται, καθώς η πατριαρχία καθιστά τους άνδρες ως τους κύριους καταστάτες και διαχειριστές της κοινωνίας, ενώ οι γυναίκες είναι περιορισμένες σε ελάχιστες επιλογές και δυνατότητες. Κατά αυτό το σύστημα, καταπιέζονται οι επιθυμίες των γυναικών και αγνοείται η ζωή τους, καθώς και η ύπαρξή τους. Το πατριαρχικό σύστημα είναι αυτό που ορίζει το καλό και το κακό, το ωραίο και το άσχημο, τον ανδρισμό και τη θηλυκότητα, με παλιομοδίτικα ανδροκεντρικά κριτήρια, χωρίς να αναγνωρίζει άλλες κοινωνικές ομάδες. Η πατριαρχία προσφέρει αξία και δύναμη μόνο στον ανδρικό πληθυσμό, υποβαθμίζοντας έτσι με όλους τους τρόπους, τον γυναικείο. Οι σύγχρονες κοινωνίες ακόμα είναι ανδροκρατούμενες σε πολλά επίπεδα. Η γυναίκα από μικρή μαθαίνει από άλλες γυναίκες ποια είναι η θέση και ο ρόλος της στη κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα, από άλλες γυναίκες, που έχουν βασανιστεί πολλά χρόνια πριν, που έχουν δεχτεί βία στη ζωή τους και δεν το είπαν ποτέ σε κανέναν, για χάρη της οικογένειάς τους. Οι γυναίκες ακόμα και στις μέρες μας, κρίνονται αυστηρότερα συγκριτικά με τους άνδρες για τις επιλογές τους. Από τη μία πρέπει να είναι δυναμικές και ανεξάρτητες και από την άλλη, είναι αυτές που πρέπει και οφείλουν να κρατάνε την οικογένεια ενωμένη. Είναι τόσο πολλά που πρέπει να διευθετήσουν οι γυναίκες στη κοινωνία και ένα τεράστιο βάρος που δεν μπορούν να σηκώσουν και να αντιμετωπίσουν, με αποτέλεσμα να χάνεται ο πιο σημαντικός παράγοντας, ο ανθρώπινος. Όλη αυτή η πίεση η καθημερινή που δέχονται οι γυναίκες είναι αφόρητη και πρέπει να σταματήσει.

Στην Ελλάδα, τα πράγματα και οι καταστάσεις είναι εντονότερες και χειρότερες σε σχέση με άλλες χώρες, καθώς η υποτίμηση και η υποβάθμιση των γυναικών είναι σαφώς αυξημένη, λόγω της πατριαρχικής αντίληψης που επικρατεί. Ο πατέρας φαίνεται να είναι αυτός που εργάζεται όλη μέρα, ενώ η μητέρα είναι αυτή που κάθεται σπίτι και φροντίζει την οικογένεια. Αυτό έχει ως συνέπεια, τα αγόρια να μεγαλώνουν πιο ελεύθερα και μη συντηρητικά, σε σχέση με τα κορίτσια, τα οποία από μικρή ηλικία τα προετοιμάζουν για τη θέση και τον ρόλο που πρόκειται να ακολουθήσουν μεγαλώνοντας. Αυτό ωστόσο οδηγεί σε μία κοινωνία φαλλοκρατική, με τον άντρα να νιώθει πως είναι ανώτερος από τη γυναίκα, σε όλα τα επίπεδα. Μέσα από όλη αυτή τη κατάσταση, δημιουργούνται πολλές συγκρούσεις ανάμεσα στη σχέση του ζευγαριού και στην οικογένεια, που οδηγούν σε επαναλαμβανόμενη βία που συνεχώς αυξάνεται.

Υπάρχει ωστόσο ο ριζοσπαστικός φεμινισμός, ο οποίος υποστηρίζει πως υπάρχουν όντως διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα και πως ο άντρας είναι αυτός που πρέπει να κυριαρχεί και στη δημόσια και στην ιδιωτική ζωή. Με αυτή τη σκέψη ωστόσο, η πατριαρχία συνεχίζει να υπάρχει και αναπαράγεται στην οικογένεια, με τους άντρες να ασκούν βία και να βιάζουν τις γυναίκες. Οι λόγοι για τους οποίους οι γυναίκες είναι κατώτερες από τους άνδρες, είναι γιατί από μικρή ηλικία μαθαίνουν να λειτουργούν σύμφωνα με τα στερεότυπα της κοινωνίας που της καθιστά υποδεέστερες. Σύμφωνα πάλι με τον ριζοσπαστικό φεμινισμό, οι γυναίκες νιώθουν μεγαλύτερη καταπίεση διότι είναι προορισμένες από τη κοινωνία, στη φροντίδα και στην ανατροφή των παιδιών τους.

Οι φεμινιστές, από την άλλη, είναι κατά της πατριαρχίας και υποστηρίζουν πως ο αντρικός πληθυσμός, απλά χρησιμοποιεί την έννοια της πατριαρχίας, με σκοπό να μπορεί να

εκμεταλλεύεται και να διαχειρίζεται με οποιονδήποτε τρόπο τη συμπεριφορά των γυναικών. Κατά αυτό το τρόπο, προσδίδουν αρνητικές ετικέτες και χαρακτηριστικά στις γυναίκες, ενισχύουν την αδυναμία πρόσβασης στην εργασία και στην εκπαίδευση και τις κάνουν οικονομικά εξαρτημένες από τους άντρες. Όλα αυτά επηρεάζουν την εξέλιξη και την απελευθέρωση των γυναικών, με αποτέλεσμα να συνεχίζουν να είναι το αδύναμο φύλο.

Χρειάστηκαν πολλοί αιώνες και πολλοί αγώνες, έτσι ώστε οι γυναίκες να έχουν μια θέση στη κοινωνία, στην εργασία, στη πολιτική, αλλά και στην οικογένεια. Οι γυναίκες έκαναν πολλές διαμαρτυρίες και πολλά κινήματα για να καταφέρουν να αποκτήσουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες με τους άντρες. Στην εξέλιξη αυτή, σημαντικό και πολύτιμο ρόλο διαδραμάτισε ο φεμινισμός, όπου με τις πορείες και τα κινήματα #MeToo, μπόρεσε να βοηθήσει όλες τις γυναίκες του κόσμου. Σήμερα, συνεχίζει να υπάρχει πατριαρχία σε πολλά μέρη του κόσμου, αλλά η κοινωνία αρχίζει να αντιμετωπίζει το θέμα της ισότητας των φύλων και του αποκλεισμού των γυναικών.

Κεφάλαιο 3: Έμφυλη βία

Η έμφυλη βία είναι ένα καθημερινό, παγκόσμιο φαινόμενο, που εμφανίζεται κυρίως σε γυναίκες και νεαρά κορίτσια. Περιλαμβάνει οποιαδήποτε βίαιη πράξη, κατά της αξιοπρέπειας και της ακεραιότητας των θυμάτων. Μπορεί να παρουσιαστεί και σε ιδιωτικό αλλά και σε δημόσιο χώρο, ενάντια πάντα της θέλησης του ατόμου. Η έμφυλη βία μπορεί να προκαλέσει σωματικά, σεξουαλικά και ψυχικά τραύματα, καθώς και να φτάσει στο πιο ακραίο σημείο, που είναι αυτό της γυναικοκτονίας. Τέτοιου είδους απειλές

και πράξεις, εξαναγκασμού αλλά και στέρησης ελευθερίας, περιλαμβάνονται στο φαινόμενο της έμφυλης βίας.

3.1: Ιστορία, είδη και συνέπειες της βίας

Η έμφυλη βία είναι ένας τύπος βίας, όπου το ένα φύλο επιτίθεται στο άλλο και αντιστρόφως. Στην ιστορία, η έμφυλη βία παρατείνεται σε πολλά σημεία, κυρίως στη κοινωνία, η οποία είναι συνδεδεμένη με τη πατριαρχία, και συνήθως επιδεικνύεται από τους άντρες στις γυναίκες. Η έμφυλη βία έχει υπάρξει, κατά τη διάρκεια της ιστορίας, σε πολλά κοινωνικά και πολιτισμικά συστήματα και έχει παραμείνει ένα σοβαρό πρόβλημα σε πολλά μέρη του κόσμου. Το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο ή ατομικό περιστατικό, αλλά είναι βαθιά ριζωμένο στη κοινωνία. Αυτό οφείλεται στη πατριαρχία που υπάρχει στη κοινωνία, που προσπαθεί να μεταλαμπαδεύσει την άποψη ότι οι γυναίκες είναι υποδεέστερες από τους άντρες, κάνοντας διακρίσεις και εκδηλώνοντας μίσος και κακία ως προς την γυναικεία φύση. Στη πάροδο του χρόνου, η βία πήρε μεγάλες διαστάσεις απασχολώντας έτσι τη φιλοσοφία και τη κοινωνιολογία. Από κοινωνιολογική προσέγγιση, η βία θεωρείται πως αποτελεί το μέσο επιτάχυνσης των κοινωνικών αλλαγών. Η βία μπορεί να λάβει πολλές μορφές, όπως την ενδοοικογενειακή βία, τη σεξουαλική κακοποίηση, το βιασμό, τη σωματεμπορία και τη σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας.

Η έμφυλη βία είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, το οποίο περιλαμβάνει κακοποιητικές συμπεριφορές, οι οποίες βλάπτουν σε μεγάλο βαθμό την ακεραιότητα των θυμάτων που τις δέχονται. Πολλά άτομα αναγκάζουν τα θύματα τους να προχωρήσουν σε πράξεις που τα ίδια δεν θέλουν να κάνουν, τα απειλούν με διάφορους τρόπους και τους στερούν την ελευθερία τους. Αυτές οι πράξεις πραγματοποιούνται και σε εσωτερικούς αλλά και σε εξωτερικούς χώρους. Ο θύτης ασκεί σωματική και λεκτική εξουσία, με σκοπό να έχει τον έλεγχο και να κακομεταχειρίζεται το θύμα. Τα θύματα είναι γυναίκες ανεξαρτήτως ηλικίας, μόρφωσης και κοινωνικής τάξης. Ως συνήθως, είναι άνεργες και φτωχές γυναίκες, μετανάστριες και δεν έχουν τη κοινωνική και οικονομική στήριξη να ζητήσουν βοήθεια από κάποιον. Πιο ειδικά, η έμφυλη βία ορίζεται ως η βία, η οποία στρέφεται προς ένα άτομο, εξαιτίας του φύλου του, της ταυτότητας και της έκφρασης του φύλου του. Σύμφωνα με τη *Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (2020)*, έχει αναγνωρισθεί η βία κατά των γυναικών ως όρος, καθώς τα περισσότερα θύματα είναι γυναίκες και κορίτσια.

Η ενδοοικογενειακή βία είναι μια από τις πιο γνωστές μορφές έμφυλης βίας, σε παγκόσμιο επίπεδο και εντοπίζεται μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον. Πρόκειται για λεκτική, ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική, αλλά και οικονομική κακοποίηση και συνήθως ασκείται από τον σύζυγο ή την σύζυγο. Η περίπτωση αυτής της βίας ορίζεται και ως μοτίβο καταναγκασμού και ελέγχου, καθώς τα άτομα με τέτοιου είδους καταχρηστική συμπεριφορά αποκαλούνται ως δράστες βίας. Σύμφωνα με στατιστικά ερευνών, είναι πιθανότερο οι γυναίκες να είναι τα θύματα των αντρών και όχι το αντίθετο. Οι γυναίκες που έχουν περισσότερες πιθανότητες είναι οι εγκυμονούσες, οι χωρισμένες και οι γυναίκες με αναπηρίες. Όσον αφορά

τα παιδιά, που παρακολουθούν τέτοιου είδους περιστατικά μέσα στο σπίτι τους, επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό, αδυνατώντας να μιλήσουν γι αυτό, λόγω του φόβου, καθώς κάτι τέτοιο αφήνει στα παιδιά τραυματικές εμπειρίες που δύσκολα μπορούν να αντιμετωπίσουν και να ξεπεράσουν.

Ένα άλλο φαινόμενο που είναι αρκετά διαδεδομένο στη σημερινή εποχή, είναι η σεξουαλική κακοποίηση. Σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται ο εξαναγκασμός σε ερωτική πράξη χωρίς την συγκατάθεση του ενός, αλλά και οποιαδήποτε συμπεριφορά σεξουαλικού περιεχομένου που προσβάλλει το άτομο. Στη σημερινή κοινωνία όμως, και με βάση τα στερεότυπα που υπάρχουν, τα θύματα δεν αναφέρουν σε κανέναν την βία που έχουν βιώσει. Ο βιασμός πραγματοποιείται από διάφορα άτομα, και των δύο φύλων. Παρόλα αυτά όμως, τις περισσότερες φορές τα θύματα είναι γυναίκες και αντιμετωπίζονται με δυσπιστία ακόμη και στις μέρες μας. Δεν είναι λίγες οι φορές που θεωρούνται υπεύθυνες από την κοινωνία, αλλά ακόμη και οι ίδιες, πολλές φορές, κατηγορούν τους εαυτούς τους για το συμβάν (Κωστελίδου, 2001). Τις περισσότερες φορές οι γυναίκες δεν αναφέρουν το συμβάν και φυλακίζονται μέσα στην ίδια τους την οικογένεια. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να προσκολλούνται πάνω στα παιδιά τους και να τους ενδιαφέρει μόνο να τα μεγαλώσουν σωστά (Αγάθωνος, 1998). Η σεξουαλική κακοποίηση εντός της οικογένειας, είναι ένα δύσκολο ζήτημα, και σπάνια κατανοείται από τα μέλη της οικογένειας, αλλά και από την ίδια την κοινωνία. Αυτό οδηγεί πολλές φορές, στο να γνωρίζουν τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας τι συμβαίνει, αλλά να μη μπορούν να το πουν δημοσίως, καθιστώντας έτσι τους εαυτούς τους συνένοχους.

Παρόμοιο φαινόμενο είναι και ο βιασμός. Αρχικά αξίζει να επισημανθεί ότι δεν υπάρχει ένας ορισμός για το φαινόμενο αυτό, καθώς οι απόψεις δίστανται. Σύμφωνα με τους κοινωνικούς επιστήμονες K. Weis και S. Borges, ο βιασμός ορίζεται ως «έγκλημα εχθρότητας και επιθετικότητας», «ύστατη πράξη αντικειμενοποίησης της γυναίκας ως σεξουαλικού πλάσματος» και «άμεση επίθεση εναντίον της προσωπικότητάς της» (Τσιγκρής, 1996). Παρόμοιο ορισμό αποδίδουν και οι εγκληματολόγοι H. Schwendinger και J. Schwendinger, καθώς αντιλαμβάνονται το βιασμό ως «μια πράξη επιθετικότητας» και «μια πράξη περιφρόνησης -και στις περισσότερες περιπτώσεις είναι μόνο κατά δεύτερο λόγο σεξουαλικό» (Τσιγκρής, 1996). Από τους παραπάνω ορισμούς προκύπτει πως ο βιασμός δεν γίνεται για τη σεξουαλική ικανοποίηση του θύτη, αλλά αποσκοπεί στην εξουσίαση και την ταπείνωση του θύματος. Εν αντιθέσει με τα όσα προαναφέρθηκαν, το ποινικό δίκαιο διαφοροποιεί τη προσέγγιση του ως προς το θέμα του βιασμού, καθώς ως βιασμός ορίζεται κάθε φορά, ότι αποφασίζει ο νομοθέτης. Αυτό συμβαίνει γιατί ο βιασμός ως ποινικό αδίκημα, δεν έχει το ίδιο περιεχόμενο, καθώς αυτό αλλάζει ανάλογα με τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που επικρατούν εκείνη τη χρονική περίοδο.

Άλλο ένα είδος βίας, είναι και η σωματεμπορία ή αλλιώς trafficking. Με τον όρο αυτό εννοείται η διακίνηση ατόμων από χώρα σε χώρα. Συγκεκριμένα, πραγματοποιείται εμπόριο σώματος και διεξάγεται από άνθρωπο, ο οποίος διακινεί το σώμα άλλων ανθρώπων. Συνήθως θύματα είναι οι γυναίκες, και πουλιέται το σώμα τους με μοναδικό σκοπό το κέρδος.

Ένα ακόμα είδος που θα αναφερθεί, είναι η σεξουαλική κακοποίηση στο χώρο εργασίας. Δεν υπάρχει συγκεκριμένος ορισμός για αυτό το φαινόμενο, καθώς μεταβάλλονται στο χώρο

και στο χρόνο. Ωστόσο, παρουσιάζεται ως ένα κοινωνικό πρόβλημα, καθώς το θύμα υπόκειται σε διασυρμό από τον θύτη, και μπορεί να του δημιουργήσει πολλά ψυχολογικά προβλήματα. Επιπλέον, είναι μια κατάσταση, η οποία μεγεθύνει την ανισότητα που υπάρχει στον εργασιακό κλάδο, ανάμεσα στα δύο φύλα, καθώς τα περισσότερα θύματα είναι γυναίκες.

Στη συνέχεια συναντάται και η σωματική βία, η οποία είναι η πιο επικίνδυνη για την ασφάλεια των γυναικών. Στη σωματική βία περιλαμβάνεται το χαστούκι στο πρόσωπο και γενικότεροι σωματικοί τραυματισμοί, χτυπήματα τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε θάνατο. Το θύμα μπορεί να δεχτεί γροθιές στο κεφάλι, κλωτσιές, στραγγαλισμό, σπρώξιμο από σκάλα ή σε άλλο επικίνδυνο χώρο, σπάσιμο κόκαλου, κάψιμο από σίδερο ή από άλλα καυστικά υγρά, βίαιο ξύρισμα σε γεννητικά όργανα και ευαίσθητες περιοχές, μαχαίρωμα και ακρωτηριασμό οποιουδήποτε σημείου του σώματος και πυροβολισμό.

Εκτός από τη σωματική, υπάρχει και η ψυχολογική- λεκτική βία, όπου ο θύτης υποτιμάει το θύμα, το βρίζει και του γκρεμίζει την αυτοπεποίθησή του. Η ψυχολογική βία δρα εσωτερικά μέσα στο θύμα, χωρίς να διακρίνεται στο εξωτερικό του και γι αυτό το θύμα πλήττεται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό. Είναι η πιο δύσκολη και σκληρή μορφή βίας, διότι η επίδρασή της είναι ύπουλη και επικίνδυνη και αφήνει σημάδια στο θύμα που είναι πολύ δύσκολο να ξεπεράσει και να αντιμετωπίσει. Σε αυτή τη μορφή βίας, το θύμα δεν μπορεί να φάει, να κοιμηθεί, δεν κοινωνικοποιείται, δεν νιώθει ελεύθερο και αναγκάζεται να πίνει συνέχεια αλκοολούχα ποτά. Δέχεται επαναλαμβανόμενες απειλές και εκβιασμούς, το ταπεινώνουν, το χλευάζουν, και το κατηγορούν για ό,τι του συνέβη. Έτσι λοιπόν, η ψυχολογική βία είναι μια ηθελημένη συμπεριφορά που επιδρά και επηρεάζει σε υψηλό ποσοστό την ψυχολογική κατάσταση ενός ατόμου, μέσω των απειλών, των εκφοβισμών, της παρενόχλησης και των εξαναγκασμών που δέχεται.

Μία άλλη μορφή βίας που δεν είναι τόσο ευρέως γνωστή, είναι η οικονομική βία. Στη περίπτωση αυτή, το θύμα είναι συναισθηματικά φορτισμένο και δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τη βία που δέχεται, καθώς δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει τις συνθήκες διαβίωσης που ζει. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, το θύμα να παρουσιάζει παθητική στάση και ο θύτης να εκμεταλλεύεται τη ψυχολογική κατάσταση του. Οικονομική βία υπάρχει όταν ο θύτης απαιτεί να έχει τον πλήρη έλεγχο των εσόδων και των εξόδων του θύματος, όταν αποζητά από το θύμα να του ζητάει χρήματα μόνο όταν θέλει να καλύψει κάποιες προσωπικές και οικογενειακές ανάγκες, καθώς και όταν ο θύτης θέλει να εγκρίνει τα έξοδα. Ο θύτης, δεν αφήνει τη γυναίκα του να διαχειρίζεται όπως θέλει εκείνη το μισθό της, με αποτέλεσμα το θύμα να εξαρτάται οικονομικά από το θύτη. Με αυτό το τρόπο, η γυναίκα στερείται την ελευθερία της και είναι αναγκασμένη να μένει στο σπίτι και να φροντίζει τα παιδιά της και τον άντρα της. Υπάρχει βέβαια και η περίπτωση όπου ο άντρας επιβάλλει στην γυναίκα του να εργαστεί, έτσι ώστε να πληρώνει και να συντηρεί μόνη της το σπίτι, χωρίς την οικονομική βοήθεια του ίδιου. Ακόμα κι αν η γυναίκα παρουσιάσει κάποιο θέμα υγείας, ο άντρας της δεν της επιτρέπει να λείπει από τη δουλειά της ή να παραιτηθεί. Επομένως, η οικονομική βία απαρτίζεται από πράξεις ελέγχου των οικονομικών εσόδων και πόρων και απειλών για στέρηση οικονομικής ισχύος. Επίσης στη βία αυτή περιλαμβάνεται και η κλοπή προσωπικής περιουσίας, η οικονομική εξάρτηση, καθώς και η μη καταβολή διατροφής και η καταναγκαστική εργασία.

Γνωστή και πολύ συχνή μορφή βίας, στη σημερινή εποχή, είναι η εκδικητική πορνογραφία ή εκδικητικό πορνό (revenge porn). Συγκεκριμένα, στη περίπτωση αυτή, αναρτούνται σε δημόσιες ιστοσελίδες, προσωπικές φωτογραφίες και βίντεο με σεξουαλικό περιεχόμενο, με σκοπό να εξευτελιστεί το θύμα. Η δημοσιοποίηση προσωπικών στιγμών έχει χαρακτηριστεί κι ως “συνεχές της σεξουαλικής κακοποίησης μέσω εικόνας”. Συνήθως ο δράστης χρησιμοποιεί εκφράσεις που φανερώνουν το μίσος που έχει ως προς το γυναικείο φύλο, γνωστό κι ως “σεξιστική ρητορική μίσους”. Τις περισσότερες φορές η δημοσίευση γίνεται πίσω από τη πλάτη του θύματος, χωρίς να έχει συναινέσει σε τέτοια πράξη. Αυτό χαρακτηρίζεται ως διαδικτυακή ηδονοβλεψία, κατά την οποία, ο δράστης φωτογραφίζει ή βγάζει βίντεο τα γεννητικά όργανα της γυναίκας, με σκοπό τη προσωπική του ευχαρίστηση και ηδονή. Παρόμοια χαρακτηριστικά έχει και ο διαδικτυακός εκφοβισμός (Cyber bullying), σύμφωνα με το οποίο αποστέλλονται κακόβουλα και άσχημα μηνύματα στα θύματα, αναρτούνται εικόνες και βγαίνουν φήμες, με απώτερο σκοπό να φοβηθούν οι γυναίκες, να πέσει η ψυχολογία τους και η αυτοεκτίμησή τους. Μετά τον διαδικτυακό εκφοβισμό, έρχεται κατά συνέπεια και η διαδικτυακή παρενόχληση (Cyber harassment), όπου γίνεται χρήση ψηφιακών μέσων, με στόχο τη παρενόχληση των γυναικών και των κοριτσιών. Περιλαμβάνονται σεξιστικά σχόλια και προσβλητικοί χαρακτηρισμοί, που μπορούν να οδηγήσουν τις γυναίκες στη κατάθλιψη και την απομόνωση. Επίσης στο διαδίκτυο δεν είναι σπάνια η παρακολούθηση. Πολλοί είναι αυτοί που συλλέγουν πληροφορίες, παρενοχλούν το θύμα με μηνύματα, χωρίς καν τη συναίνεση του, λεγόμενη και ως διαδικτυακή παρενοχλητική παρακολούθηση (Cyber stalking). Οι ίδιοι, μπορούν να διαρρεύσουν προσωπικά στοιχεία των θυμάτων, έτσι ώστε να εκθέσουν και να ρεζιλέψουν το εκάστοτε θύμα τους. Η πράξη αυτή είναι γνωστή κι ως “κακόβουλη διαρροή προσωπικών δεδομένων” (doxxing).

Άλλη μορφή διαδικτυακής βίας είναι και η ηλεκτρονική παρείσφρηση, κατά την οποία, παραβιάζονται σε μεγάλη κλίμακα οι ιδιωτικές συζητήσεις και τα δεδομένα του θύματος. Θύματα είναι ως συνήθως γυναίκες και κορίτσια, και τα δεδομένα συλλέγονται μέσω της κάμερας του υπολογιστή του θύματος. Με την μέθοδο αυτή, μπορεί ο δράστης να κλέψει τη ταυτότητα του θύματος, με σκοπό να το εξαπατήσει και να το απειλήσει, γνωστή κι ως διαδικτυακή πλαστοπροσωπία (Online impersonation). Στο ίδιος μήκος κύματος συναντάται κι η μορφή του κακόβουλου διαμοιρασμού, κατά την οποία χρησιμοποιούνται ψηφιακά εργαλεία, που έχουν σκοπό να μοιράσουν σε όλο το διαδικτυακό χώρο, μη αληθινό και δυσφημιστικό υλικό. Με αυτό το τρόπο, είναι πολύ εύκολο να δημιουργηθούν και ομαδικές διαδικτυακές επιθέσεις (mob attacks/cyber mob), κατά τις οποίες ένα μεγάλο πλήθος ατόμων, παρενοχλεί επανειλημμένα ένα άτομο, μέσω του διαδικτύου, με στόχο να τον ρεζιλέψουν και να τον ντροπιάσουν σε δημόσια κλίμακα. Αξίζει να σημειωθεί, πως μια ακόμα πολύ σημαντική μορφή βίας είναι η διαδικτυακή στρατολόγηση, που έχει σκοπό τη σωματεμπορία (recruitment). Στη περίπτωση αυτή, οι δράστες μέσω του διαδικτύου βρίσκουν και παγιδεύουν πιθανά θύματα, ειδικότερα κορίτσια και γυναίκες, τις οποίες τις βάζουν σε κυκλώματα διεθνούς σωματεμπορίας. Τέλος, έχει αποφανθεί πως πραγματοποιούνται επιθέσεις και στον πραγματικό κόσμο. Με απλά λόγια, η διαδικτυακή επίθεση που δέχονται τα θύματα, την δέχονται αργότερα και στη πραγματική τους ζωή.

Οι συνέπειες της έμφυλης βίας μπορεί να είναι σοβαρές και διαρκείς για τα άτομα που την αντιμετωπίζουν. Το γυναικείο φύλο, επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την βία που του

ασκεείται, με αποτέλεσμα να εμφανίσει πολλά ψυχολογικά, αλλά και σωματικά προβλήματα. Μπορεί να εμφανιστούν διάφοροι τραυματισμοί στο σώμα και σημάδια αναπηρίας, ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, καθώς και προβλήματα κατά την κύηση, λόγω χαμηλού βάρους του μωρού κατά τη γέννησή του. Αυξάνεται η πιθανότητα για σεξουαλικός μεταδιδόμενα νοσήματα, η γυναίκα μπορεί να περάσει στο στάδιο της κατάθλιψης και του μετατραυματικού στρες, αλλά και να υποστεί διατροφικές διαταραχές. Υπάρχει το ενδεχόμενο να αρχίσει την επαναλαμβανόμενη χρήση του ποτού αλλά και ναρκωτικών ουσιών, με αποτέλεσμα να πέσει ψυχολογικά. Όλα αυτά τα προβλήματα, θα έχουν και επιπτώσεις στο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον, καθώς το θύμα θα απομονωθεί, λόγω ντροπής, ανασφάλειας και ενοχής. Σε ένα οικογενειακό περιβάλλον που είναι εκτεθειμένο σε τέτοια περιστατικά βίας, οι συνέπειες δεν πλήττουν μόνο τη γυναίκα αλλά και τα παιδιά της οικογένειας. Στα παιδιά αυτά δημιουργείται έντονα το αίσθημα της ανασφάλειας, καθώς μπορεί να βρίσκονται είτε στη θέση του θύματος, είτε στη θέση του παρατηρητή. Το παιδί βιώνει μία επίπονη και τραυματική εμπειρία, και αυτό μπορεί να του προκαλέσει διάφορες ψυχικές ασθένειες. Επίσης οι επιπτώσεις μπορεί να είναι και οικονομικές, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε επαγγελματικές και οικονομικές απορίες, όπως απώλεια εργασίας και χαμηλότερο εισόδημα. Επιπλέον, μπορεί να παρουσιαστούν επιπτώσεις στην εκπαίδευση, στην ασφάλεια και στη διοίκηση, καθώς και σε άλλες συναφείς περιοχές. Η έμφυλη βία μπορεί να έχει δυσμενείς συνέπειες στη κοινωνία συνολικά, όπως την καταστροφή της εμπιστοσύνης και της ενότητας.

Όσον αφορά τις συνέπειες της βίας για τον δράστη, μπορεί να είναι σοβαρές και διαρκείς. Ορισμένες από αυτές τις συνέπειες, είναι οι νομικές, όπου ο δράστης δέχεται όλες τις κατηγορίες και τα πρόστιμα και οδηγείται στη φυλακή, ψυχολογικές, όπου ο δράστης επηρεάζεται ψυχολογικά σε μεγάλο βαθμό και μπορεί να οδηγηθεί στη κατάθλιψη. Επιπλέον, αντιμετωπίζει κοινωνικές συνέπειες, όπου ο δράστης βρίσκεται σε κοινωνικό αποκλεισμό και πρέπει να ζητήσει ο ίδιος από την κοινωνία την ένταξή του. Ο δράστης μπορεί να αντιμετωπίσει οικονομικές δυσκολίες, όπως απώλεια εργασίας και χαμηλότερο εισόδημα, αλλά και να έρθει αντιμέτωπος με υγειονομικά προβλήματα που συνδέονται με τη βία που έχει διαπράξει.

3.2: Παράγοντες που οδηγούν στη βία

Πολλοί είναι οι παράγοντες που καθορίζουν τη συμπεριφορά ενός ατόμου και προβλέπουν αν αναπτύξει βίαιες συμπεριφορές. Αυτοί οι παράγοντες εμπεριέχουν βιολογικά και ατομικά χαρακτηριστικά, οικογενειακούς δεσμούς, επίπεδο εκπαίδευσης, τύπους σχέσεων και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Κάθε παράγοντας στη ζωή του ατόμου έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει αλλά και να επηρεαστεί από άλλους. Η βίαιη συμπεριφορά ανέρχεται στην επιφάνεια όταν οι αρνητικοί παράγοντες είναι περισσότεροι από τους θετικούς και τότε είναι που το άτομο χάνει τον έλεγχο και αρχίζει να διαπράττει εγκλήματα. Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν στη βία, όπως για παράδειγμα οι ιστορικοί παράγοντες. Η ιστορία της βίας σε έναν οικογενειακό ή κοινωνικό κύκλο μπορεί να επηρεάσει την συμπεριφορά κάποιων ατόμων. Οι κοινωνικοί παράγοντες, όπως οι αντιλήψεις και οι απόψεις που διαδίδονται σε μια κοινωνία, μπορεί να οδηγήσουν στη βία. Επίσης, σημαντικό παράγοντα

διαδραματίζουν και οι οικονομικοί παράγοντες, καθώς σχετίζονται με το πως οι οικονομικές συνθήκες επηρεάζουν τη βία. Παραδείγματα οικονομικών παραγόντων που οδηγούν στη βία, είναι η ανεργία ή το υποστηρικτικό εισόδημα. Στη περίπτωση αυτή, τα άτομα που βρίσκονται σε οικονομική ανάγκη μπορεί να αντιμετωπίσουν περισσότερες προκλήσεις στη διαχείριση των προβλημάτων τους και να εκφράσουν το άγχος και την ανοχή τους μέσω βίας.

Η βίαη συμπεριφορά που επικρατεί γενικότερα στη σημερινή εποχή, έχει να κυρίαρχο στοιχείο, που είναι αυτό της επιθετικότητας. Επιθετικότητα είναι η αρνητική στάση και παρόρμηση που έχει ένα άτομο, απέναντι σε ένα άλλο. Το άτομο αυτό δεν έχει κανέναν αυτοέλεγχο και ενεργεί χωρίς να το σκεφτεί καθαρά. Οι άνθρωποι που ασκούν βία είναι πολλοί και οι λόγοι ποικίλλουν. Η επιθετικότητα επίσης προκαλεί πολλές συνέπειες στην υγεία και ως συνήθως προκαλείται από άτομα με ψυχικές διαταραχές. Βάση ερευνών, έχει φανερωθεί πως οι επιθετικές συμπεριφορές αρχίζουν να εκδηλώνονται σε μικρή ηλικία, ποσοστό που κυμαίνεται από 15-24 ετών. Τέτοιες συμπεριφορές φαίνεται να έχει κυρίως ο αντρικός πληθυσμός, όμως ανάμεσα σε άτομα που πάσχουν από ψυχικές διαταραχές, το φύλο δεν παίζει κανένα ρόλο, καθώς η επιθετικότητα είναι επικίνδυνη και στις 2 περιπτώσεις. Πολλοί χρησιμοποιούν τη βία, ως μέσο έκφρασης. Συγκεκριμένα, εκφράζοντας συναισθήματα θυμού και απογοήτευσης, θεωρούν ότι δίνουν κάποια λύση στα προβλήματα τους, ξεσπώντας έτσι πάνω σε άλλα άτομα. Άλλοι, την χρησιμοποιούν ως μέσο χειραγώγησης, καθώς πιστεύουν ότι με αυτό τον τρόπο μπορούν να ελέγξουν ανθρώπους για να αποκτήσουν κάτι που είναι σημαντικό γι αυτούς. Κι άλλοι, ως μέσο για αντίποινα, δηλαδή ασκούν τη βία που είχαν υποστεί κι οι ίδιοι πρωτίστως. Υπάρχουν γενικότερα πολλοί παράγοντες που προκαλούν τη βία. Όπως για παράδειγμα, η πίεση για το άγχος, η ανάγκη του θύτη να τραβήξει τη προσοχή πάνω του, που αυτό οδηγεί σε έντονα ξεσπάσματα θυμού, καθώς και η χαμηλή αυτοεκτίμηση και κατωτερότητα που μπορεί να νιώθει ο θύτης. Βία μπορεί να προκαλείται επίσης από άτομα που όταν βρισκόταν σε νεαρή ή παιδική ηλικία είχαν βιώσει περιστατικά βίας και παραμέλησης από την οικογένεια τους.

Επίσης σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με τις σκηνές επιθετικότητας που προβάλλουν, αλλά η συμπεριφορά του θύτη εξαρτάται κιόλας από τη περιοχή που έχει μεγαλώσει ο ίδιος. Γι αυτό το λόγο, τα άτομα χάνουν την εμπιστοσύνη τους προς τη κοινωνία και προχωρούν σε βίαιες πράξεις. Οι θύτες, κάνουν διάφορες καχύποπτες σκέψεις ως προς τους συνανθρώπους τους, και έτσι αναπτύσσουν μια αμυντική στάση. Έχουν μια λανθασμένη αντίληψη για τη κοινωνία και αυτό τους κάνει να πιστεύουν ότι η βία που ασκούν είναι νόμιμη και ότι το κάνουν για να προστατέψουν τον εαυτό τους. Άλλες σκέψεις που κάνουν συχνά τα βίαια άτομα, είναι πως είναι τα θύματα της ιστορίας και όχι οι θύτες. Θεωρούν πως οι άλλοι άνθρωποι τους κακομεταχειρίζονται και γι αυτό παίρνουν το ρόλο του θύματος. Πιστεύουν ότι τους προσβάλλουν, τους ταπεινώνουν και τους κατηγορούν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να θεωρούν ότι κανένας δεν τους αγαπά και τους νοιάζεται αληθινά. Τέτοιες σκέψεις όμως, απομονώνουν τον θύτη-θύμα, και τον αποσύρουν από τη συναναστροφή του με το κοινωνικό περιβάλλον. Υπάρχει βέβαια και η αντίθετη κατάσταση, όπου το άτομο πιστεύει πως είναι ανώτερο από όλους τους υπόλοιπους, δείχνοντας έναν ναρκισσιστικό χαρακτήρα. Υπάρχουν ωστόσο και οι επιθετικές σκέψεις που στροβιλίζουν στο κεφάλι του θύτη και τον ενθαρρύνουν να προχωρήσει σε βίαιες πράξεις. Λόγω αυτού, το άτομο αντί να αισθανθεί ενοχές και τύψεις, αισθάνεται ανακούφιση και ευχαρίστηση.

Σύμφωνα με θεωρητικές προσεγγίσεις που έχουν διεξαχθεί, η βία μπορεί να οφείλεται και σε άλλους παράγοντες. Αρχικά, με βάση την ψυχοδυναμική θεωρία, ο δράστης έχει κάποια παθολογικά χαρακτηριστικά, δηλαδή δεν έχει αναπτυχθεί νοητικά από τη παιδική του ηλικία, με αποτέλεσμα να έχει τέτοιες εκρήξεις συμπεριφοράς, στη διάρκεια της ενήλικης ζωής του. Δεύτερον, με βάση τις γνωσιακές θεωρίες, ο δράστης έχει διαφορετική εικόνα και άποψη για τον εαυτό του και γι αυτό προχωράει σε σωματική αλλά και ψυχολογική επιθετικότητα, καθώς και σε σεξουαλική βία. Τρίτον, εντοπίζεται και η συμπεριφορική θεωρία, σύμφωνα με την οποία, ο θύτης ασκεί κακοποιητική συμπεριφορά, ως επιβράβευση για τον ίδιο του τον εαυτό. Για παράδειγμα, όταν ασκεί καταχρηστική συμπεριφορά απέναντι σε κάποιον, νιώθει ευχάριστα με αυτό, και γι αυτό το επιλέγει. Τέταρτον, υπάρχει και η θεωρία της κοινωνικής μάθησης, κατά την οποία στη ζωή του θύτη εντοπίζονται πολλές αλλαγές που οφείλονται στη μάθηση και στη κοινωνική αλληλεπίδραση. Ειδικότερα, η βίαιη συμπεριφορά που έχει ο δράστης, προέρχεται κατά κύριο λόγο από αρνητικές εμπειρίες που είχε στο παρελθόν, όταν ήταν σε μικρότερη ηλικία. Αν μέσα στην οικογένεια υπήρχε βία ή γενικότερη κακοποίηση, αυτό έχει ως αντίκτυπο, και το παιδί καθώς μεγαλώνει να μιμείται τέτοιες συμπεριφορές και να τις εφαρμόζει πάνω σε άλλα άτομα. Ο δράστης επίσης, νιώθει πως πρέπει να χρησιμοποιήσει βία προκειμένου να αντιμετωπίσει όλα τα προβλήματα του και χρησιμοποιεί τη βία ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας. Σε γενικές γραμμές, ο θύτης πιστεύει ότι η βία που ασκεί δεν είναι λάθος και δικαιολογεί συνεχώς τη καταχρηστική του συμπεριφορά. Σε πέμπτο επίπεδο, εντοπίζεται η θεωρία της κοινωνικής συναλλαγής. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, οι διαπροσωπικές σχέσεις διαμορφώνονται με βάση την ανάλυση κόστους-οφέλους και όταν το κόστος δεν είναι ίδιο με το όφελος, οι ισορροπίες μεταβάλλονται.

Με άλλα λόγια, όταν δεν ασκείται ο κοινωνικός έλεγχος που πρέπει να ασκηθεί και δεν απονέμεται η δικαιοσύνη όπως ορίζεται για όλους τους δράστες, αυτοί με τη σειρά τους λόγω πίεσης, ξεσπούν πάνω στην οικογένεια τους με βίαιο τρόπο. Από την άλλη, όταν η κοινωνία υπερασπίζεται το θύμα και εκδίδει ανάλογες τιμωρίες για τους δράστες, αυτοί αποθαρρύνονται και δεν λειτουργούν με βίαιο τρόπο, όπως συνηθίζουν. Στο έκτο στάδιο των θεωριών, βρίσκεται η θεωρία των συναισθηματικών δεσμών. Σύμφωνα με αυτή, το παιδί από μικρή ηλικία πρέπει να δημιουργεί δεσμούς με τα μέλη της οικογένειας και να είναι ενωμένη όλη η οικογένεια. Αν το παιδί μεγαλώσει σε ένα τοξικό περιβάλλον, γεμάτο βία και κακοποίηση, στο μέλλον δεν θα μπορεί να δημιουργήσει διαπροσωπικές σχέσεις με άλλα άτομα, επειδή θα έχει συναισθηματική στέρηση, πράγμα που οδηγεί στη παθητικοποίησή του. Στην έβδομη θέση ανήκει η θεωρία των οικογενειακών συστημάτων. Ένα οικογενειακό σύστημα απαρτίζεται από τα μέλη της οικογένειας, όπου με βάση τα διαφορετικά χαρακτηριστικά τους, δημιουργούν σχέσεις μεταξύ τους και μένουν αρμονικά. Ωστόσο, αν διαταραχθεί η ισορροπία ανάμεσα τους, θα επέλθει η βία, ως αποτέλεσμα συγκρούσεων και ματαιώσεων. Στη συνέχεια, εντοπίζεται η θεωρία της υποκουλτούρας της βίας, όπου κάποια άτομα που ανήκουν σε κατώτερα κοινωνικά στρώματα, στα οποία υπάρχει εκτεταμένη βία, δημιουργούν και αναπτύσσουν κανόνες και αξίες, με τις οποίες προωθούν τη βία, με σκοπό να αποκτήσουν κύρος και εξουσία. Στην ένατη θέση υπάρχει η θεωρία των πόρων, σύμφωνα με την οποία, σε όλα τα κοινωνικά συστήματα ασκείται βία. Με βάση αυτό, χρησιμοποιείται η βία για την απόκτηση και την επιβολή εξουσίας, λόγω διάφορων οικονομικών και κοινωνικών πλεονασμάτων που φαίνεται να κατέχει ο δράστης. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την επόμενη θεωρία, δηλαδή με τη θεωρία

της ανακολουθίας της κοινωνικής τάξης, κατά την οποία, η κακοποιητική συμπεριφορά προέρχεται από την έλλειψη αυτών των πλεονασμάτων, με αποτέλεσμα ο θύτης να έχει άγχος και νεύρα και να τα ξεσπά με βίαιο τρόπο. Στη συνέχεια, υπάρχει η θεωρία της κοινωνικοποίησης των δύο φύλων, όπου οι άντρες είναι πιο επιθετικοί από τις γυναίκες και μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους και τα συναισθήματα τους, μέσω της άσκησης βίας. Τέλος, εντοπίζονται και οι φεμινιστικές θεωρίες, κατά τις οποίες η πατριαρχία είναι αυτή που οφείλεται στη κακοποίηση των γυναικών, καθώς θεωρούνται κατώτερες και υποδεέστερες από τους άντρες.

3.3: Στρατηγικές και τακτικές αντιμετώπισης της βίας

Τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί σημαντικές αυξήσεις βίας ανάμεσα στα δύο φύλα. Μεγάλος αριθμός θυμάτων δεν θέλει ή δεν μπορεί να επικοινωνήσει με τις υπηρεσίες υποστήριξης, πράγμα που μεγεθύνει τα περιστατικά βίας. Η βία κατά των γυναικών χαρακτηρίζεται πλέον ως ζήτημα στερεότυπων και κουλτούρας. Στα περιστατικά βίας δεν ανήκει μόνο η ενδοοικογενειακή μορφή, αλλά η σωματεμπορία, οι γάμοι με εξαναγκασμό του θύματος, οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις, καθώς και οι βιασμοί. Ωστόσο, αυτές οι μορφές βίας, έχουν σκεπαστεί από τη τρομοκρατία που κυριαρχεί και το οργανωμένο έγκλημα. Η ασφάλεια, να μην πρέπει να παρέχεται από τον νόμο, όμως είναι πολύ σημαντική και η πρόληψη. Πρέπει να βρεθούν οι αιτίες που προκαλούν την βία και να αντιμετωπιστούν άμεσα. Για να γίνει αυτό πρέπει να συντονιστεί μια πολιτική και κοινωνική αλυσίδα και να επιτευχθεί συνεργασία μεταξύ πολλών και διαφορετικών πρωτοβουλιών. Για την ορθότερη αντιμετώπιση της έμφυλης βίας πρέπει να ληφθούν ορισμένα μέτρα. Αρχικά, πρέπει να εκτιμηθεί η επικινδυνότητα και η ευαλωτότητα, στις διαφορετικές μορφές βίας που υπάρχουν κατά των γυναικών, να δημιουργηθούν δι-υπηρεσιακές δομές προστασίας, όπου τα θύματα να έχουν την δυνατότητα επικοινωνίας και υποστήριξης. Επιπλέον, θα ήταν συνετό, να εκπονηθούν μελέτες σχετικά με τις αιτίες που οδηγούν στη βία και εν συνεχεία να σχεδιαστούν πολιτικές με στόχο την αποφυγή τους. Μια τέτοια πολιτική, θεωρείται η αξιοποίηση διαμεσολαβητών, οι οποίοι φροντίζουν για την πρόληψη της βίας, κυρίως σε ευάλωτες ομάδες και σε ανθρώπους που βιώνουν έντονα το φαινόμενο αυτό. Έκτος από αυτά που προαναφέρθηκαν, καλό θα ήταν να γίνουν ενημερωτικές δράσεις, με σκοπό την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.

Σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, το φαινόμενο της βίας έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις και γίνονται προσπάθειες αντιμετώπισής τους. Συγκεκριμένα έχει οριστεί η πρωτοβουλία Spotlight από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Ηνωμένα Έθνη, με σκοπό τον τερματισμό των γυναικοκτονιών στις χώρες της Λατινικής Αμερικής. Στη Χιλή, στη Κόστα Ρίκα, στο Ελ Σαλβαδόρ, στη Γουατεμάλα και στο Μεξικό, η γυναικοκτονία έχει ενσωματωθεί στο νομοθετικό δίκαιο ως εγκληματική πράξη και τιμωρείται σύμφωνα με τον νόμο. Στην Αργεντινή, ο όρος γυναικοκτονία καθιερώθηκε μετά το 2016, καθώς τρεις άντρες βίασαν και παλούκωσαν μία ανήλικη μαθήτριά. Σαν αποτέλεσμα, ακολούθησαν πολλές πορείες και διαμαρτυρίες ως προς τη μνήμη της ανήλικης κοπέλας. Στις Αρχές Δεκέμβρη του ίδιου χρόνου, η Δομινικανή Δημοκρατία καθιέρωσε κι αυτή με τη σειρά της, τη γυναικοκτονία ως έγκλημα,

με ποινή φυλάκισης, να ξεπερνάει τα 35 έτη. Στην Ευρώπη, και ειδικότερα στην Ισπανία, χώρα που φημίζεται για την ευαισθησία της σε τέτοια περιστατικά βίας, τα αδικήματα ορίζονται ως «gender “neutral”», δηλαδή δεν δίνετε καμία σημασία στο φύλο του θύματος. Στις ΗΠΑ, δημιουργήθηκε το rape kit, ένα από τα πιο βοηθητικά εργαλεία, που βοηθούν και συμβάλλουν στο να βρεθεί ποιος είναι ο δράστης και στη συνέχεια να οδηγηθεί ενώπιον της δικαιοσύνης. Στην Αμερική, σύμφωνα με έρευνα, κάθε δύο λεπτά μια γυναίκα πέφτει θύμα σεξουαλικής κακοποίησης και με την βοήθεια του rape kit, οδηγείται σε ιατροδικαστή άμεσα, ο οποίος προχωρά σε σωματικές εξετάσεις, προκειμένου να βρει αποτυπώματα και στοιχεία που θα αποδεικνύουν τη ταυτότητα του δράστη. Με τον τρόπο αυτό, έχουν συλληφθεί πολλοί δράστες, καθώς βρέθηκε το DNA τους πάνω στο θύμα που υπέστη βιασμό. Πιο συγκεκριμένα, το rape kit, εμφανίστηκε στις ΗΠΑ το 1970, τη περίοδο που γινόντουσαν συνεχόμενοι βιασμοί και τα κινήματα έκαναν καταγγελίες για σεξουαλικές επιθέσεις. Η Μάρθα Γκόντάρντ, συνήγορος των θυμάτων, με καταγωγή από το Σικάγο, ήταν αυτή που συνέβαλλε δυναμικά στο να εμφανιστεί αυτό το βοηθητικό εργαλείο, την εποχή όπου πολλές γυναίκες βιάζονταν καθημερινά, με την αστυνομία να μην τις πιστεύει. Καθώς τα νοσοκομεία δεν έκαναν σωστή διάγνωση και χάνονταν τα αποδεικτικά στοιχεία, δημιουργήθηκε το kit βιασμού, το οποίο είναι αρμόδιο και έμπιστο ως προς τη συλλογή στοιχείων που μπορούν να οδηγήσουν τον δράστη στη φυλακή.

Με την πάροδο του χρόνου, σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε η γραμμή άμεσης δράσης, με σκοπό να βοηθηθούν οι γυναίκες που δέχονται βίαιες συμπεριφορές. Η γραμμή αυτή ονομάζεται SOS και προσφέρει ψυχική κυρίως υποστήριξη στις γυναίκες αυτές. Για να γίνει ευρέως γνωστή η τηλεφωνική αυτή γραμμή, τυπώθηκαν πολλά φυλλάδια, τα οποία ενημερώνουν για τις υπηρεσίες που παρέχουν, για το που μπορούν να απευθυνθούν οι γυναίκες και τους παροτρύνουν για το πως να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους περιστατικά. Συγκεκριμένα τους παροτρύνουν να επικοινωνήσουν με αστυνομικούς, με κοινωνικούς λειτουργούς και με ψυχολόγους, που μπορούν να τις βοηθήσουν με διαφορετικούς τρόπους ο καθένας. Επίσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου, δημιουργήθηκαν σεμινάρια επιμόρφωσης για τους αστυνομικούς και στις αστυνομικές σχολές προστέθηκαν θέματα που αφορούν κυρίως την ενδοοικογενειακή βία και την εμπορία γυναικών. Πραγματοποιήθηκαν επίσης, σεμινάρια εκπαίδευσης των επαγγελματιών των Κέντρων Υποδοχής Κακοποιημένων Γυναικών, της Τηλεφωνικής Γραμμής SOS, καθώς και των Μονάδων Παρέμβασης Κοινωνικού Αποκλεισμού. Παράλληλα, η Γενική Γραμματεία Ισότητας χρηματοδότησε πολλές δράσεις ενημέρωσης και ενσυναίσθησης της κοινής γνώμης. Στο πλαίσιο αυτό υλοποιήθηκαν και 3 προγράμματα. Αρχικά το Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας, δημιούργησε μια καμπάνια που αφορούσε τη βία μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον, με τίτλο “Ανοχή Μηδέν”, χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας. Επιπρόσθετα, το Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού, ανέπτυξε ένα πρόγραμμα με τίτλο "Ενημερωτική εκστρατεία στη περιοχή της Ηπείρου για τη βία εναντίον των γυναικών" και το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηρακλείου, δημιούργησαν το πρόγραμμα με τίτλο "Ευαισθητοποίηση εναντίον της βίας που ασκείται στις γυναίκες".

Η πρόληψη της βίας, δεν θεωρείται μόνο υπόθεση του κράτους αλλά και της κοινωνίας. Όλοι οι πολίτες θα πρέπει να συμμετέχουν στην ομαλή συμβίωση μεταξύ τους και να μην

υπάρχουν διαφορές και διακρίσεις ανάμεσά τους. Μόνο με αυτό το τρόπο θα αντιμετωπιστεί η βία και οι μορφές της.

3.4 Η συμβολή των διεθνών οργανισμών στη καταπολέμηση της βίας

Οι διεθνή οργανισμοί, έχουν δημιουργηθεί και αναπτυχθεί, για να υπάρχει μια διεθνή κοινωνία, κατά την οποία διάφορα κράτη του πλανήτη μπορούν να συνυπάρχουν και να συνεργάζονται, με σκοπό τόσο την εξασφάλιση της επιβίωσης τους και της άσκησης πολιτικής εξουσίας, όσο και για την εξυπηρέτηση ειδικών σκοπών που σχετίζονται με την ανάπτυξη συγκοινωνιών και εμπορικών ανταλλαγών. Στα κράτη εθνικής ασφάλειας δεν μπορεί να υπάρχει διαχωρισμός ανάμεσα σε θέματα χαμηλής και υψηλής έντασης βίας, καθώς η βία, είναι έγκλημα και πρέπει να αντιμετωπιστεί, όποια μορφή κι αν λαμβάνει. Σύμφωνα και με τον πυρήνα της ανθρώπινης ασφάλειας, στον πολίτη πρέπει να παρέχεται προστασία από κάθε απειλή.

Ο ΟΗΕ, το 1994, συγκρότησε ένα ειδικό συντονιστικό όργανο, με σκοπό την έρευνα γύρω από το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας, τον βιασμό, τη σεξουαλική παρενόχληση, το εμπόριο γυναικών και τις περιπτώσεις όπου η βία διαπράττεται από το ίδιο το κράτος. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ η βία κατά των γυναικών θα αποφευχθεί με την σωστότερη διαχείριση των καταγγελιών και με την αποτελεσματικότερη προστασία των θυμάτων. Ωστόσο δεν επαρκεί μόνο αυτό. Η βία θα εξαλειφθεί μόνο αν εντοπιστούν οι αιτίες που οδηγούν σε αυτή και για να εκπληρωθεί αυτό θα χρειαστεί να παρέμβουν διάφοροι φορείς, όπως η οικογένεια, το σχολείο, η εργασία, αλλά και γενικότερα ότι περιλαμβάνεται στα επίπεδα της κοινωνίας. Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, είναι απαραίτητη η συμβολή όλων των φορέων, οι οποίοι, ανάλογα με το περιεχόμενο τους, θα προχωρήσουν σε αντίστοιχες δράσεις για να εξαλείψουν το φαινόμενο αυτό. Επιπλέον, θα πρέπει να οργανωθεί ένα πλαίσιο δράσης, στο οποίο θα συμμετέχουν και οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς, για την ορθότερη αντιμετώπιση του ζητήματος. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν η οικογένεια αλλά και οι δομές εκπαίδευσης, οι οποίοι, με δράσεις ευαισθητοποίησης, θα μπορέσουν να μειώσουν σε σημαντικό βαθμό τα ποσοστά βίας.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι παρά τη συμβολή των φορέων αυτών, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και οι παγκόσμιοι οργανισμοί (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις), οι οποίοι με τη βοήθεια των μέσων μαζικής ενημέρωσης, προχωρούν σε εθνικές και διεθνείς εκστρατείες, με σκοπό τη μεταβολή των στερεοτύπων και την ενθάρρυνση της ισότητας. Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί ασκούν πιέσεις στα κράτη, ώστε να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και προσπαθούν, με όλα τα μέσα που διαθέτουν, να επηρεάσουν την αντίληψη που έχουν οι άνθρωποι για την ανθρώπινη ύπαρξη. Παρόλα αυτά όμως, φεμινιστικές μελέτες που έχουν αναπτυχθεί ως προς το ζήτημα των γυναικοκτονιών, φανερώνουν πως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι αυτά που ενισχύουν την ανισότητα και τη διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα, καθώς παρουσιάζουν σεξιστικό περιεχόμενο και εμπορευματοποιούν με διάφορους τρόπους το γυναικείο σώμα. Για το λόγο αυτό, δημιουργήθηκαν και υλοποιήθηκαν διάφορες εκστρατείες κατά των στερεοτυπικών αναπαραστάσεων, αλλά και διαφημίσεις που προβλήθηκαν κυρίως από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε αυτό βοήθησε σε μεγάλο ποσοστό

η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία προχώρησε σε δράσεις, με σκοπό να προτρέψουν τα μέσα αυτά, να θεσπίσουν εσωτερικούς κώδικες παραγωγής περιεχομένου και να μιλήσουν ανοιχτά και δημόσια για το ζήτημα της έμφυλης βίας. Όμως, ο σεξισμός και τα στερεότυπα, έχουν αυξηθεί σημαντικά και τη πιο μεγάλη ευθύνη φαίνεται να έχουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς εξακολουθούν να βρίσκονται στο προσκήνιο και να αποτελούν πηγή πολλών συζητήσεων. Η αύξηση αυτή προήλθε από την εξέλιξη των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών μέσων ενημέρωσης (social media).

Στην Ελλάδα, το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, για πολλά χρόνια παρέμενε εκτός ποινικού δικαίου. Ωστόσο, στις 24 Οκτωβρίου 2006, ψηφίστηκε το νομοσχέδιο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, έγινε νόμος με αριθμό 3500/2006 και άρχισε να ισχύει στις 25 Ιανουαρίου 2007. Σκοπός του νομοσχεδίου, είναι να αντιμετωπισθεί η ενδοοικογενειακή βία σύμφωνα με τις αρχές της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας του κάθε ανθρώπου, με στόχο την αρμονική συμβίωση στον οικογενειακό τομέα.

Στη συνέχεια, στις 8/12/2010 ψηφίστηκε ο Ν.3896/2020 (ΦΕΚ 207/4), νόμος που προβλέπει ίσες ευκαιρίες και ίδια μεταχείριση ανδρών και γυναικών ως προς την εργασία και απασχόληση. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του συντάγματος, ως σεξουαλική κακοποίηση ορίζονται όλες οι λεκτικές και σωματικές συμπεριφορές, που έχουν σαν σκοπό να μειώσουν την αξιοπρέπεια του θύματος και να το οδηγήσουν στη ταπείνωση του. Η σεξουαλική παρενόχληση διώκεται ποινικά και η τιμωρία των δραστών ανέρχεται από 6 μήνες έως και 3 έτη. Σύμφωνα μάλιστα και με το άρθρο 23, παρ.4 στο άρθρο 337 του Ποινικού Κώδικα, υπάρχει και χρηματικό πρόστιμο για τον δράστη, που κυμαίνεται άνω των χιλίων ευρώ.

Κεφάλαιο 4: Γυναικοκτονίες

Η σύνδεση της γυναικοκτονίας με την έμφυλη βία είναι αναπόσπαστο κομμάτι, καθώς η γυναικοκτονία αποτελεί μέρος και κατηγορία της βίας. Οι γυναικοκτονίες τα τελευταία χρόνια, δεν γίνονται τυχαία, καθώς πίσω από τέτοιου είδους περιστατικά, υπάρχει σκοπιμότητα και κίνητρο από τους δράστες.

4.1: Ορισμός και αίτια

Ο όρος «γυναικοκτονία» ή femicide ή femicidio/feminicidio (Prietto-Carron et al., όπως αναφέρεται στο Γκασούκα, 2020β), εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1970, όταν η φεμινίστρια και ακτιβίστρια Diana Russell, τον χρησιμοποίησε στην προσπάθεια της να δώσει έναν πιο ειδικό ορισμό της «ανθρωποκτονίας». Η Russell προχώρησε σε αυτή την ενέργεια, με σκοπό την λήξη των διακρίσεων, της ανισότητας και της βίας που δέχονται καθημερινά οι γυναίκες, που πολλές φορές προκαλούν τον θάνατό τους. (Πετράκη, 2020 ·Ηνωμένα Έθνη 2015b, όπως αναφέρεται στον Swemmer, 2019). Σύμφωνα και με τον ορισμό που δίνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), «γυναικοκτονίες είναι οι ανθρωποκτονίες γυναικών από πρόθεση επειδή είναι γυναίκες». Πρόκειται για καταστάσεις που οδηγούν σε βία και σε θάνατο και στις περισσότερες περιπτώσεις θεωρείται φόνος εκ προμελέτης. Βέβαια εδώ αξίζει να επισημανθεί

πως δεν ορίζεται ως γυναικοκτονία κάθε φόνος που διαπράττεται με θύματα τις γυναίκες. Για παράδειγμα, δεν θεωρείται γυναικοκτονία, αν κάποιος ληστέψει κάποιο κατάστημα και σκοτώσει μία γυναίκα, ούτε αν διαπραχθεί φόνος για διαφορές που αφορούν ακίνητη περιουσία. Σύμφωνα με άλλες έρευνες, οι γυναικοκτονίες είναι ένα υποσύνολο της βίας που περιλαμβάνει ρατσιστικά και ομοφοβικά εγκλήματα. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η βία που δέχονται οι γυναίκες είναι λεκτικές και συναισθηματικές παρενοχλήσεις, που οδηγούν σε καθημερινή και συνεχόμενη σωματική και σεξουαλική κακοποίηση. Κίνητρα αυτής της συμπεριφοράς φαίνεται να συνδέονται με τη κουλτούρα, αλλά και με τον πολιτισμό και τις πεποιθήσεις που έχει αναπτύξει ξεχωριστά η κάθε χώρα. Αν ένα παιδί μεγαλώσει με το σκεπτικό πως οι άντρες είναι το δυνατό φύλο, ενώ οι γυναίκες το αδύναμο, είναι λογικό να υπάρξει μεγαλύτερος διαχωρισμός ανάμεσα στα 2 φύλα και να διαταραχθούν οι ισορροπίες μεταξύ τους. Αντιθέτως, τα παιδιά θα πρέπει από μικρά να μεγαλώσουν με αγάπη και με σεβασμό για τον συνάνθρωπό τους κι όχι με στερεοτυπικές αντιλήψεις. Όλα ξεκινούν από το οικογενειακό περιβάλλον του εκάστοτε παιδιού και πρέπει η οικογένεια του να του δώσει τα σωστά ερεθίσματα, έτσι ώστε να αποφευχθεί οποιοδήποτε είδος βίας.

Οι αιτίες της γυναικοκτονίας είναι πολλαπλές και συνδεδεμένες. Μπορεί να προκύπτουν από συνέπειες πολιτισμικές, κοινωνικές και οικονομικές. Παραδείγματα τέτοιων παραγόντων είναι η υποτίμηση της θέσης της γυναίκας στη κοινωνία, η ανεπαρκής πρόσβαση στην υγεία, η ανεπαρκής διαχείριση της σεξουαλικής και παιδικής βλάβης, καθώς και η ανεπαρκής πρόσβαση σε αποτελεσματικές μεθόδους πρόληψης και διαχείρισης των αναπηριών. Οι λόγοι και οι αιτίες που οδηγούν τον δράστη σε μία τέτοια βίαιη πράξη, δεν είναι αυθαίρετοι. Συνήθως έχουν προηγηθεί αρκετά περιστατικά βίας, κυρίως λόγω της άνισης εξουσίας ανάμεσα στα δύο φύλλα και της στερεότυπης πατριαρχικής αντίληψης, που δίνει το δικαίωμα στο αντρικό φύλλο να τιμωρεί το γυναικείο (Γκασούκα, 2020β· Roa & Cordeiro, 2018). Άλλοι παράγοντες που προωθούν το αντρικό φύλλο σε μία τέτοια βίαιη πράξη, φαίνεται να είναι, η ανεργία, η κατοχή όπλου και οι πιθανές εξαρτήσεις από ουσίες που μπορεί να χρησιμοποιεί ο δράστης. Ωστόσο, και η ανεπάρκεια των αστυνομικών δυνάμεων και των αρμόδιων αρχών να ανταποκριθούν εγκαίρως σε τέτοια ζητήματα έκτακτης ανάγκης, εκθέτουν τις γυναίκες σε μεγαλύτερο κίνδυνο.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι υπάρχουν πολλά είδη γυναικοκτονιών, όπως για παράδειγμα η οικεία γυναικοκτονία, κατά την οποία, η γυναίκα δολοφονείται από τον ίδιο τον σύντροφό της. Το ποσοστό τέτοιων δολοφονιών είναι αρκετά αυξημένο σε σύγκριση με το συνολικό ποσοστό των γυναικοκτονιών. Από την άλλη, υπάρχει και η μη οικεία γυναικοκτονία, όπου ο θύτης δρα σε εξωτερικό περιβάλλον και δεν σχετίζεται άμεσα με το θύμα. Αυτό το είδος, περιγράφεται και ως «σεξουαλική γυναικοκτονία», και πολλές φορές συνδέεται με έναν κατά συρροή γυναικοκτόνο. Μία άλλη κατηγορία που συναντάται εξίσου συχνά, αφορά τα εγκλήματα τιμής. Στα εγκλήματα αυτά, μέλος ή μέλη της οικογένειας δολοφονούν τη γυναίκα, λόγω συκοφαντικού σεξουαλικού παραπτώματος, όπως για παράδειγμα η μοιχεία ή η εγκυμοσύνη εκτός γάμου. Οι δράστες προχωρούν σε μία τέτοια κίνηση, καθώς θεωρούν πως με αυτό τον τρόπο προστατεύουν την οικογενειακή τιμή, στα πλαίσια της θρησκευτικής παράδοσης. Επίσης, πολύ συχνά, τέτοιου είδους εγκλήματα επικαλύπτουν περιπτώσεις αιμομιξίας (Boira & Naudi, 2017, όπως αναφέρεται στο Couta et al., 2019). Επιπρόσθετα, μια άλλη ιδιαίτερη και σημαντική περίπτωση γυναικοκτονίας, είναι η «θηλυκοκτονία». Ο όρος αυτός, σχετίζεται με την πρόωρη εκτέλεση θηλυκών εμβρύων, λόγω του γυναικείου φύλου τους (Γκασούκα, 2020β:56).

Η έκθεση των γυναικών στον κίνδυνο τέτοιων εγκληματικών ενεργειών, οφείλεται σε μεγάλο ποσοστό στην ανεπάρκεια αστυνομικών, δικαστικών και διάφορων αρμόδιων φορέων, οι οποίοι δεν ανταποκρίνονται έγκαιρα, με αποτέλεσμα να μην περιορίζεται η έκταση του φαινομένου αυτού.

4.2: Έκταση του φαινομένου

Το πρώτο πρόσωπο που διέδωσε τον ορισμό των γυναικοκτονιών, ήταν η φεμινίστρια Ντιάνα Ε.Χ. Ράσελ, η οποία το 1976, υποστήριξε ότι οι γυναίκες δολοφονούνται από άντρες επειδή είναι γυναίκες. Ο όρος γυναικοκτονία φαίνεται να καταγράφεται για πρώτη φορά το 1801, από τον Joh Cogy, ο οποίος πρόσθεσε τον όρο αυτό και τη σημασία του σε νομικό λεξικό, δίνοντας του τον τίτλο «femicide». Ωστόσο, η πρώτη γυναικοκτονία έλαβε μέρος στην Αγγλία το 1801, όπου μια γυναίκα έχασε τη ζωή της, κάτω από αντίξοες και άσχημες συνθήκες. Μετά από αυτό το περιστατικό, το φαινόμενο αυτό πήρε κι άλλες διαστάσεις καθώς το 1848, ο ορισμός της γυναικοκτονίας φαίνεται να δημοσιεύτηκε στο λεξικό των Wharton's. Στη συνέχεια, η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Μαρία Γκασούκα, σε μία ομιλία της, αναφέρθηκε στις γυναικοκτονίες, εκτιμώντας πως καταγράφηκαν από το 1820 έως το 1830. Ο όρος διαδόθηκε σε πάνω από 100 χώρες, και έγινε ευρέως γνωστό ότι οι δολοφονίες γυναικών από άντρες, γίνονται λόγω μίσους, σαδιστικής ικανοποίησης και περιφρόνησης. Σε πολλές ευρωπαϊκές, αλλά και σε μη ευρωπαϊκές χώρες, σημειώθηκαν υψηλά ποσοστά δολοφονιών, με κυριότερο παράδειγμα την ολική εξόντωση νεογέννητων κοριτσιών στην Κίνα, όπως και το τεράστιο μήκος γυναικοκτονιών στη Ciudad Juárez του Μεξικό. Οι περισσότερες γυναικοκτονίες, φαίνεται να διαπράχθηκαν στην Αργεντινή, στην Ινδία, στο Ελ Σαλβαδόρ, στην Ονδούρα, στη Γουατεμάλα, στη Κολομβία, στη Βραζιλία, στη Ρωσία και στη Νότια Αφρική. Λόγω των μεγάλων εκτοξεύσεων γυναικοκτονιών, έρευνες και στατιστικά ερευνών έχουν δείξει πως τουλάχιστον 50 γυναίκες χάνουν τη ζωή τους ανά 7 ημέρες, λόγω της ενδοοικογενειακής βίας που με το πέρασμα του χρόνου αυξάνεται σε σημαντικά επίπεδα. Αυτά τα ποσοστά είναι θλιβερά και δυστυχώς ολόένα και μεγεθύνονται.

Στην Ελλάδα, από τα παλιά χρόνια και κυρίως στην περίοδο της πατριαρχίας, υπήρχαν πολλά περιστατικά έμφυλης βίας αλλά και γυναικοκτονιών, τα οποία λόγω της εποχής, δεν ήρθαν ποτέ στο προσκήνιο, είτε λόγω φόβου των γυναικών, είτε επειδή ο άντρας είχε το πάνω χέρι και φαινόταν λογικό να έχει το δικαίωμα να σκοτώσει τη γυναίκα του. Πολλές γυναικοκτονίες είχαν και έχουν διεξαχθεί, χωρίς να έχουν λάβει δημοσιότητα. Έτσι λοιπόν, στην Ελλάδα, ο όρος γυναικοκτονία, παρουσιάστηκε και διαδόθηκε πρώτη φορά στην δολοφονία της νεαρής Ελένης Τοπαλούδη, έγκλημα που διεξήχθη στη Ρόδο. Ο όρος αυτός δίχασε πολλούς επιστήμονες αλλά και πολιτικούς, καθώς πολλοί από αυτούς πίστευαν ότι είναι φεμινιστικός όρος. Υπήρχε όμως και μεγάλο ποσοστό, το οποίο θεώρησε ότι ο όρος μειώνει και υποβαθμίζει τις γυναίκες και τις καθιστά διαφορετικές από τους άντρες. Τα τελευταία 15-20 χρόνια, η Ελλάδα κατέγραψε πάρα πολλά θύματα ενδοοικογενειακής βίας, γυναίκες που πάλεψαν αλλά έχασαν τη ζωή τους είτε από τους συντρόφους τους, είτε από τους πατεράδες τους.

Πρόσφατα στη χώρα μας και συγκεκριμένα το 2021 καταγράφηκαν 18 γυναικοκτονίες, όπου όλες προερχόντουσαν από τον οικογενειακό κύκλο των γυναικών αυτών. Τα θύματα, ήταν νεαρές γυναίκες, μητέρες, σύντροφοι, που δολοφονήθηκαν από τους άντρες τους, οι οποίοι παρουσίαζαν βίαιη συμπεριφορά απέναντί τους. Πολλοί από αυτούς μάλιστα, δεν θεωρούνταν ύποπτοι στην αρχή, λόγω της προέλευσης και της κοινωνικής τους τάξης. Συγκεκριμένα, στις 17 Ιανουαρίου, η Βασιλική, μια γυναίκα 54 χρονών, μητέρα 3 παιδιών, βρέθηκε νεκρή στο σπίτι της, στα Χανιά, ύστερα από 14 μαχαιριές που δέχτηκε από τον σύζυγο της. Στις 5 Απριλίου, η 28χρονη Κωνσταντίνα και ο αδερφός της δολοφονήθηκαν από τον πρώην σύζυγο της, ο οποίος τους σκότωσε με μαχαίρι. Φαίνεται πως ο δράστης απειλούσε για καιρό την πρώην γυναίκα του και πλέον βρίσκεται στο ψυχιατρείο. Στις 3 Ιουνίου, έξω από το σπίτι της, εντοπίστηκε η 64χρονη Ελένη, μετά από επίθεση που δέχτηκε από τον πρώην σύζυγό της. Η ίδια μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο αλλά ξεψύχησε καθώς υπέστη πολλά κρανιοεγκεφαλικά τραύματα. Ένα μήνα μετά και συγκεκριμένα στις 16 Ιουλίου, η 26χρονη Γαρυφαλλιά δολοφονήθηκε από τον σύντροφο της, ενώ βρισκόντουσαν σε διακοπές στη Φολέγανδρο. Ο ίδιος δήλωσε πως “Ήταν η κακιά στιγμή, χάλασε η φάση”, ενώ σύμφωνα με έρευνες φάνηκε πως αφού τη χτύπησε, την έσυρε στα βράχια και τη πέταξε στη θάλασσα, ενώ ήταν ακόμα ζωντανή. Δύο εβδομάδες μετά, στη Δάφνη, έχασε τη ζωή της η 31χρονη Ανίσα, μητέρα ενός παιδιού, καθώς δολοφονήθηκε από τον σύζυγο της και κατέληξε ύστερα από πολλές μαχαιριές που υπέστη. Ο δράστης ομολόγησε στην αστυνομία και ισχυρίστηκε πως τη σκότωσε, διότι διατηρούσε εξωσυζυγική σχέση. Τέσσερις μέρες μετά από αυτό το τραγικό συμβάν, η 43χρονη Μαρία δολοφονήθηκε στη Λάρισα από τον πρώην σύζυγο της, καθώς δέχτηκε 7 σφαίρες στο κεφάλι και στο θώρακα της. Ο δράστης μάλιστα, ηχογράφησε τη δολοφονία και την είχε στο κινητό του. Στις 8 Αυγούστου, η 47χρονη Σταυρούλα δολοφονήθηκε από τον γείτονα της, ο οποίος την πυροβόλησε και στη συνέχεια αυτοκτόνησε. Από ότι αποφάνθηκε, πρόκειται για έγκλημα πάθους, καθώς η Σταυρούλα τον είχε απορρίψει πριν από λίγο καιρό. Λίγες μέρες μετά, μια 55χρονη γυναίκα από τη Γεωργία, έχασε τη ζωή της από τον σύντροφό της, ο οποίος την χτύπησε και τη μαχαίρωσε στη Θεσσαλονίκη. Η γυναίκα λίγες μέρες πριν του είχε ζητήσει να χωρίσουν λόγω της συμπεριφοράς του. Μετά τη πράξη του, ο δράστης μεταφέρθηκε στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής, όπου ύστερα από λίγες μέρες βρέθηκε κρεμασμένος. Στις Αρχές του Σεπτεμβρίου, ήρθε στην επιφάνεια το πτώμα μιας 42χρονης γυναίκας, η οποία ήταν αγνοούμενη επί 7 μήνες. Πρόκειται για την Μόνικα, το σώμα της οποίας βρέθηκε στην αυλή του σπιτιού της τσιμεντωμένο. Ο δράστης φαίνεται να είναι ο 39χρονος πρώην σύντροφος της, ο οποίος είχε φύγει από τη χώρα και ήταν στη Ρουμανία. Ο ίδιος βέβαια δεν παραδέχεται την ενοχή του. Στις 22 Σεπτεμβρίου, η 31χρονη Δώρα, δολοφονήθηκε στη Ρόδο, από τον πρώην σύντροφο της, ο οποίος τη πυροβόλησε με καραμπίνα και στη συνέχεια αυτοκτόνησε. Ο ίδιος είχε αφήσει ένα σημείωμα πίσω του το οποίο έγραφε “Χωρίς την καλή μου δεν έχει νόημα να ζω”. Στις 30 Σεπτεμβρίου, μια 75χρονη γυναίκα δολοφονήθηκε από τον σύζυγο της, ο οποίος την στραγγάλισε και κάλεσε ο ίδιος τις αρχές. Όταν η αστυνομία κατέφθασε στο τόπο του εγκλήματος, βρήκε τον δράστη νεκρό και ένα σημείωμα που έγραφε “Υπαίτιος είμαι εγώ, η γυναίκα μου έπασχε από Αλτσχάιμερ”. Ένα μήνα μετά, μαχαίρώθηκε η 48χρονη Νεκταρία, μητέρα τεσσάρων παιδιών, ύστερα από ένα ανθρωποκυνηγητό από τον πρώην σύζυγο της. Ο δράστης αφού την κυνηγούσε με το αμάξι, την σταμάτησε στο πάρκινγκ ενός ξενοδοχείου και τη μαχαίρωσε μέχρι να αφήσει τη τελευταία της πνοή. Στη συνέχεια ο ίδιος πήγε σε ένα γκρεμό και απειλούσε πως θα αυτοκτονήσει. Λίγες

ώρες μετά, η αστυνομία κατάφερε να τον συλλάβει. Άλλο ένα περιστατικό συνέβη στη Θεσσαλονίκη, όπου ένας 49χρονος άντρας από την Αρμενία, δολοφόνησε τη 48χρονη σύζυγό του με 23 μαχαιριές. Ο ίδιος μετά τη πράξη του, υποστήριξε πως τη σκότωσε, διότι είχε εξωσυζυγική σχέση. Στις 5 Δεκεμβρίου, σε ένα χωριό της Λακωνίας, ένας 40χρονος, έπνιξε την 36χρονη γυναίκα του, ενώ στα διπλανά δωμάτια κοιμόντουσαν τα παιδιά τους. Ο ίδιος δήλωσε πως “Τσαντίστηκα όταν με έβρισε, την έπιασα από τον λαιμό και την έπνιξα”. Τέσσερις μέρες μετά, υπέκυψε στα τραύματα της η 29χρονη Τζερβιέ. Η ίδια φαίνεται πως μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο λίγες μέρες πριν, δηλώνοντας πως έπεσε από τις σκάλες. Στο νοσοκομείο φάνηκε πως είχε ρήξη σπλήνας και ήπατος και γι αυτό έκανε 4 εγχειρίσεις, χωρίς όμως να καταφέρει να μείνει στη ζωή. Λίγες μέρες μετά ο σύζυγος της κατηγορήθηκε για ανθρωποκτονία από πρόθεση και οδηγήθηκε στη φυλακή. Τέλος, στις 14 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, μια 55χρονη γυναίκα δέχτηκε 3 πυροβολισμούς από κνηγετικό όπλο και έπεσε νεκρή μέσα σε ένα ζαχαροπλαστείο της Θεσσαλονίκης. Δράστης αποδείχθηκε πως ήταν ο πρώην σύζυγός της.

Το 2022 καταγράφηκαν 16 γυναικοκτονίες, οι οποίες είχαν την ίδια προέλευση. Στη 1 Φεβρουαρίου 2022 καταγράφηκε η πρώτη γυναικοκτονία του έτους στη περιοχή των Ιωαννίνων. Συγκεκριμένα, μια 79χρονη ξυλοκοπήθηκε άσχημα από τον 69χρονο άντρα της, με αποτέλεσμα να χάσει τη ζωή της. Ένα μήνα αργότερα, στις 2 Μαρτίου, η 41χρονη Βίκυ δολοφονήθηκε από τον πρώην σύντροφο της. Από ότι φαίνεται, ο πρώην της μπήκε στο καφενείο που είχε η γυναίκα, στη Κάτω Τούμπα, και αφού τη πυροβόλησε, αυτοκτόνησε. Μπροστά σε αυτό το τραγικό συμβάν βρισκόταν και η 17χρονη κόρη της Βίκυς, η οποία τραυματίστηκε σοβαρά. Η γυναίκα μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο, αλλά λίγες ώρες μετά, έχασε τη ζωή της. Η επόμενη γυναικοκτονία σημειώθηκε στη Κοζάνη, με θύμα μια 83χρονη γιαγιά, την οποία τη σκότωσε ο 23χρονος εγγονός της. Στην ίδια περιοχή, στις 4 Μαΐου, σκοτώθηκε μια 43χρονη γυναίκα και μητέρα 2 ανήλικων παιδιών από τον 50χρονο σύζυγό της. Όπως αναφέρθηκε, ο 50χρονος σκότωσε τη γυναίκα του μέσα στο φαρμακείο που η ίδια διατηρούσε και στη συνέχεια κάλεσε την αστυνομία, λέγοντας πως έκανε κακό στη γυναίκα του. Οι δυο τους είχαν πολλά προβλήματα στο γάμο τους και είχαν ήδη ξεκινήσει τις διαδικασίες του διαζυγίου. Μία ακόμη γυναικοκτονία πραγματοποιήθηκε στο Παλαιό Φάληρο, όπου ένας 48χρονος μαχαίρωσε 2 φορές στη καρδιά στην 78χρονη μητέρα του και ύστερα από αυτό έβαλε φωτιά το σπίτι. Στις 6 Ιουνίου του ίδιου χρόνου, η 73χρονη Μαρία Μπονίκου, μαχαιρώθηκε από τον 46χρονο γιο της μέσα στο σπίτι της στην Αίγινα. Το σώμα της άτυχης γυναίκας είχε παντού τραύματα από το αιχμηρό αντικείμενο. Στη Δράμα, μια 59χρονη γυναίκα δολοφονήθηκε από τον 65χρονο πρώην σύζυγό της, ο οποίος αφού τη σκότωσε, αυτοκτόνησε. Το πιο σοκαριστικό σε αυτή την υπόθεση είναι πως η κόρη τους ήταν αυτή που τους βρήκε και τους 2 νεκρούς και κάλεσε απευθείας τις αρχές. Τον Ιούνιο, ένας 55χρονος άντρας, μαχαίρωσε τη 46χρονη σύζυγό του στο λαιμό και στο θώρακα, με τη γυναίκα λίγο μετά να υποκύπτει στα τραύματά της, μέσα στο σπίτι τους, στο Κουκάκι. Ο 55χρονος μετά τη δολοφονική του αυτή ενέργεια, κάλεσε το 24χρονο γιο του και του ομολόγησε τα πάντα. Επόμενη γυναικοκτονία σημειώθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης, όπου ένας 42χρονος εισέβαλλε στο σπίτι της 67χρονης μητέρας του τα μεσάνυχτα, κι αφού λογομάχησαν για αρκετή ώρα, ο ίδιος τη χτύπησε μέχρι θανάτου με ένα ξύλινο αντικείμενο. Όταν λίγο αργότερα έφτασε το ΕΚΑΒ, η γυναίκα ήταν ήδη νεκρή. Στις 31 Ιουλίου,στη περιοχή του Ρεθύμνου, η

56χρονη Γεωργία δολοφονήθηκε από τον 60χρονο σύζυγό της, ο οποίος της έκοψε το λαιμό με μαχαίρι. Σύμφωνα με μαρτυρίες, η γυναίκα λίγες μέρες πριν το τραγικό συμβάν του είχε ζητήσει να χωρίσουν. Ένα μήνα μετά, στη Ζάκυνθο, μια γυναίκα 41 χρονών, δολοφονήθηκε με μαχαίρι από τον 49χρονο άντρα της. Συγκεκριμένα, μετά από έντονο καυγά που είχε το ζευγάρι, ο άντρας ξυλοκόπησε άγρια τη γυναίκα του και στη συνέχεια τη μαχαίρωσε τόσο στο θώρακα, όσο και στο λαιμό. Ο ίδιος, μετά από τη δολοφονία, πήγε κανονικά στη δουλειά του και λίγο αργότερα συνελήφθη από τις αρχές. Ο δράστης είπε στους αστυνομικούς ότι σκότωσε τη γυναίκα του επειδή τον απατούσε, με την ίδια να έχει καταγγείλει ήδη δύο φορές τον σύζυγό της για ενδοοικογενειακή βία. Την ίδια περίοδο, στο Περιστέρι έγινε άλλη μια γυναικοκτονία, καθώς μια 17χρονη βρέθηκε νεκρή μέσα στο σπίτι της. Πρόκειται για τη 17χρονη Νικολέτα, η οποία δολοφονήθηκε από τον 22χρονο σύντροφο της. Ο δράστης, της έκλεισε τη μύτη και το στόμα με ένα πανάκι και η ίδια δεν μπορούσε να κουνηθεί. Το θύμα εντοπίστηκε τα μεσάνυχτα από την οικογένεια της και σύμφωνα με μαρτυρίες τους, η γυναίκα είχε τραύματα και στο πρόσωπό της και στο σώμα της, πράγμα που δείχνει πως παρόλο το ξυλοδαρμό που υπέστη, η ίδια πάλεψε να κρατηθεί στη ζωή. Μετά το συμβάν, ο δράστης εξαφανίστηκε, όμως μετά από λίγο χρονικό διάστημα, εντοπίστηκε από την αστυνομία και ομολόγησε. Επόμενο θύμα ήταν μια 36χρονη γυναίκα, με καταγωγή από το Μπαγκλαντές, η οποία δολοφονήθηκε στη Κυψέλη. Συγκεκριμένα, ένας 40χρονος άντρας, τη πλησίασε και την τραυμάτισε με αιχμηρό αντικείμενο, αφήνοντας τη μέσα στο δρόμο. Από ότι αποφάνθηκε, η γυναίκα ήταν παντρεμένη αλλά επειδή είχαν οικονομικά προβλήματα, είχε δανειστεί από τον δράστη ένα χρηματικό πόσο. Σύμφωνα με τον ίδιο, η γυναίκα δεν του γύρισε ποτέ τα χρήματα που του χρωστούσε, με αποτέλεσμα να προχωρήσει στη δολοφονία, Ωστόσο, το κίνητρο δεν ήταν μόνο οικονομικό, αλλά όπως προκύπτει από μαρτυρίες, ο ίδιος ήταν ερωτευμένος μαζί της. Το θύμα εντοπίστηκε αιμόφυρτο στο δρόμο από περαστικούς, οι οποίοι ειδοποίησαν τις αρχές και λίγο αργότερα συνελήφθη ο δράστης. Τον Σεπτέμβρη του ίδιου χρόνου,στη περιοχή της Κομοτηνής, ένας άντρας σκότωσε τη 55χρονη σύζυγό του. Αφού τη περιέλουσε με βενζίνη, της έβαλε φωτιά, με αποτέλεσμα η γυναίκα να μεταφερθεί σε κοντινό νοσοκομείο και να διασωληνωθεί. Παρ όλες τις προσπάθειες των γιατρών, η ίδια ξεψύχησε λίγα λεπτά μετά. Στη Λάρισα, μια 35χρονη μητέρα, ενός παιδιού δολοφονήθηκε από τον σύντροφο της. Το πτώμα της αγνοούνταν για κάποιες μέρες, αλλά μετά από μία εβδομάδα εντοπίστηκε σε προχωρημένη σήψη, τυλιγμένο μέσα σε μια κουβέρτα. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ιατροδικαστή, το θύμα είχε κάταγμα στο κεφάλι, το οποίο δημιουργήθηκε από αμβλύ αντικείμενο, με αποτέλεσμα να πεθάνει ακαριαία. Τελευταία θύματα για το 2022, ήταν μία 31χρονη γυναίκα και το μωρό της. Συγκεκριμένα, ο 56χρονος σύζυγος της γυναίκας, πυροβόλησε αρχικά το βρέφος και μετά τη μητέρα του, με κυνηγετική καραμπίνα και στη συνέχεια έβαλε τέλος στη ζωή του. Με βάση την αναφορά του δικηγόρου της αδικοχαμένης γυναίκας, ο 56χρονος είχε απειλήσει τη σύντροφό του, δηλώνοντας πως αν του πάρει το παιδί, θα σκοτώσει και αυτή και το παιδί και μετά θα αυτοκτονήσει. Λόγια, τα οποία μετά από λίγο καιρό, τα έκανε πράξη. Στις 16 Νοεμβρίου του ίδιου χρόνου, ένας 82χρονος σκότωσε με βαριοπούλα την 62χρονη σύζυγό τους, στο σπίτι τους, στη Μεσσήνη, και αργότερα αυτοκτόνησε.

Όλα αυτά τα θύματα, αλλά και ο τρόπος που τα ίδια δολοφονήθηκαν, είναι μια συντριπτική απόδειξη που δείχνει την απαξίωση των γυναικών και την αδυναμία της πολιτικής αλλά και της κοινωνίας στο να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο αυτό. Εξακολουθεί να υπάρχει η

πατριαρχική αντίληψη και τα στερεότυπα, τα οποία τρέφουν την έμφυλη βία, με αποτέλεσμα η βία να αναπτύσσεται και να εξαπλώνεται όλο και περισσότερο. Ο μόνος τρόπος ώστε το σύνθημα “καμία άλλη δολοφονημένη” να γίνει πράξη, είναι να κατοχυρωθεί νομικά ο όρος γυναικοκτονία, να λάβει η κοινωνία και η πολιτική μέτρα αντιμετώπισης, έτσι ώστε να ξεπεραστούν οι παλιές αντιλήψεις και τα έμφυλα στερεότυπα.

4.3: Το προφίλ των θυμάτων, των δραστών και τα κίνητρα

Η σχέση μεταξύ του θύματος και του θύτη και ο βαθμός που ο ένας επηρεάζει τον άλλον, βασίζεται κατά κύριο λόγο, από τη συμπεριφορά του καθενός, τη σκέψη του αλλά και τη ψυχολογική του κατάσταση. Στατιστικά και έρευνες έχουν δείξει πως ο δράστης επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό το θύμα, με το ίδιο να μη μπορεί να βρει άμεση λύση στο τρόπο αντιμετώπισης της κατάστασής του. Μεγάλο ρόλο διαδραματίζει και η διαφορά ηλικίας που μπορεί να έχει το ζευγάρι μεταξύ του. Ειδικότερα, φαίνεται ότι η νεαρή ηλικία είναι πιο επιρρεπής στο να διαπράξει τέτοιο έγκλημα, καθώς το ένα τρίτο όλων των βιαστών δεν ξεπερνάει την ηλικία των 25 ετών και το ένα πέμπτο των δραστών σεξουαλικής επίθεσης, κυμαίνεται σε ηλικίες 18-21 ετών. Όσον αφορά την παρακολούθηση των γυναικών, φαίνεται πως οι άντρες που το κάνουν αυτό, είναι περίπου 30 ετών, ενώ οι γυναίκες που δέχονται ενδοοικογενειακή βία, η ηλικία τους κυμαίνεται από 20-24 ετών.

Σύμφωνα με έρευνα της Σουλής Σ (2019), κάποια από τα χαρακτηριστικά του δράστη είναι ο δεσποτισμός, η ζήλια και η αδιακρισία απέναντι στο θύμα του. Ο δράστης πιστεύει πως οι άντρες είναι ανώτεροι από τις γυναίκες και είναι αυτοί που έχουν το πάνω χέρι στη σχέση τους. Θέλει να μαθαίνει ό,τι κάνει η γυναίκα του, καθώς θεωρεί πως δεν έχει το δικαίωμα να κρατά πράγματα για τον εαυτό της. Ο άντρας πιστεύει πως έχει το προνόμιο της φροντίδας, δηλαδή πως η γυναίκα του πρέπει να τον περιποιείται και να τον προσέχει με τον παραδοσιακό τρόπο που απαιτείται. Δεν τον ενδιαφέρει αν η γυναίκα του είναι κουρασμένη, καθώς διαχειρίζεται πολλούς ρόλους, είναι και μητέρα και σύζυγος και εργαζόμενη. Αν η σύζυγός του δεν ανταποκρίνεται στις ορέξεις του και στη φροντίδα του, ο ίδιος θεωρεί πως είναι ανίκανη και άχρηστη ως μητέρα. Εκτός από το προνόμιο της φροντίδας, ο άντρας πιστεύει πως έχει και το προνόμιο κάλυψης των συναισθηματικών του αναγκών και θέλει η γυναίκα του να ασχολείται μαζί του όλη την μέρα. Αυτό του προξενεί και την ανάγκη για σεξουαλική ικανοποίηση και κάλυψη, με τον ίδιο να πιέζει τη γυναίκα του να τον ικανοποιεί στις ερωτικές του ορέξεις, ανεξάρτητα από το αν θέλει η ίδια να προβεί σε σεξουαλική συνένωση. Δεν τον ενδιαφέρει η ικανοποίηση της γυναίκας του ή αν έχει κάποιο θέμα υγείας, παρά μόνο η δικιά του ευχαρίστηση. Ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις αντρών που δεν περιορίζονται στη λεκτική και σωματική βία, αλλά προχωρούν και σε ψυχολογική πίεση και χειραγώγηση. Αυτό κυρίως εντοπίζεται σε ευφείς και καλλιεργημένους άνδρες, οι οποίοι αλλάζουν συνέχεια τη στάση τους και τη συμπεριφορά τους, σε περίπτωση τσακωμού αλλάζουν το θέμα της συζήτησης συνεχώς, λένε πολλά ψέμματα, εκθέτουν και ρεζίλεύουν τη γυναίκα τους δημόσια, κάνουν τη γυναίκα τους να τους λυπάται, έτσι ώστε να μην αντιληφθεί αλλαγή στη συμπεριφορά τους και κατηγορεί όλους τους άλλους, για πράγματα και καταστάσεις που φταίνε οι ίδιοι.

Όπως προαναφέρθηκε, υπάρχουν πολλές αιτίες και πολλοί λόγοι όπου ο κάθε δράστης ξεχωριστά, οδηγείται στο να σκοτώσει μια γυναίκα. Αρκετές γυναίκες δέχονται καθημερινά

λεκτική, συναισθηματική, σωματική αλλά και σεξουαλική βία. Ορισμένες από αυτές δέχονται απειλές και εκφοβισμούς και δεν μπορούν εύκολα να αντιδράσουν λόγω της μυϊκής δύναμης που ασκεί πάνω τους ο δράστης. Η κατάσταση αυτή παρομοιάζει τον θύτη ως υποκείμενο και αντιστοίχως το θύμα ως αντικείμενο μεταχείρισης του θύτη. Όσον αφορά τη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ τους, έρευνες έχουν φανερώσει πως οι περισσότερες γυναικοκτονίες γίνονται από οικεία και φιλικά πρόσωπα (Roa & Cordeiro, 2018). Σύμφωνα με την Κοντοχρήστου (2020), η δολοφονία μιας γυναίκας πραγματοποιείται, ως συνήθως, από φιλικό πρόσωπο, σε οικείο περιβάλλον και όχι τόσο σε ξένο περιβάλλον με έναν τυχαίο δράστη.

Βάση αναλύσεων που έχουν διεξαχθεί, φαίνεται πως οι δράστες έχουν μειωμένη ενσυναίσθηση. Είναι άνθρωποι με τεράστιες ανασφάλειες, που δεν έχουν εκλάβει αγάπη από κανένα οικείο πρόσωπο. Παρουσιάζονται ως χειριστικοί άνθρωποι που δεν μπορούν να μιλήσουν με λογικά επιχειρήματα και εξ αιτίας αυτού δεν δέχονται καμία ευθύνη, αντιθέτως μεταθέτουν τις ευθύνες στα θύματά τους. Έχουν επίγνωση των πράξεών τους αλλά δεν μπορούν να το παραδεχτούν, θεωρώντας πως δεν έχουν κάνει κάτι κακό ή άσχημο σε κανέναν. Ως συνήθως, οι γυναικοκτόνοι, μπορούν να γίνουν αντιληπτοί, αν κάποιος κοιτάξει το ιστορικό τους σε προηγούμενες τους σχέσεις, αν βιάζονται πολύ να προχωρήσουν σε σοβαρή σχέση με τη σύντροφό τους, αν θέλουν να έχουν τον απόλυτο έλεγχο πάνω τους και εάν χωρίσουν με τη σύντροφό τους ή αν έχουν οικονομικές δυσκολίες. Αν αρχίσουν να μη σκέφτονται ορθά και απλά πράττουν χωρίς να σκεφτούν τις συνέπειες, που μπορεί να οδηγήσει στην αγορά κάποιου όπλου που μετέπειτα θα χρησιμοποιήσουν για να δολοφονήσουν τα θύματα τους και πιθανώς όλη τους την οικογένεια. Φαίνεται να έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, που αντί να την εκφράσουν, προσπαθούν να τη κρύψουν. Έτσι λοιπόν, ενώ θέλουν να φανούν κοινωνικοί χαρακτήρες, στη πραγματικότητα απομονώνονται και μένουν μόνοι με τον εαυτό τους. Σύμφωνα με την Walker, ο δράστης κατηγορεί άλλους για τις πράξεις και τις ενέργειές του, έχει διπλή προσωπικότητα, έχει συνεχόμενο άγχος και καταφεύγει στη βία ή στη κατανάλωση αλκοολούχων ποτών. Όσον αφορά το σεξουαλικό κομμάτι, το σεξ γι' αυτόν είναι μια βίαιη πράξη, κι όχι κάτι που γίνεται με ευχαρίστηση. Το κάνει απλώς για να αυξήσει την αυτοπεποίθησή του και τον ανδρισμό του. Κάποιες άλλες έρευνες έχουν δείξει πως η επιθετική συμπεριφορά προκαλείται από διαταραχές της προσωπικότητας, βάση των οποίων, οι δράστες είναι παρορμητικοί, δεν δέχονται τη κριτική, έχουν αντικοινωνική συμπεριφορά και χτίζουν επιφανειακές σχέσεις, δεν αναλαμβάνουν τις ευθύνες των πράξεών τους, δεν έχουν συνείδηση και αναζητούν συνεχώς την εκδίκηση. Σημαντικό ρόλο σε όλα όσα αναφέρθηκαν διαδραματίζουν το περιβάλλον, η οικογένεια, η ταξική και κοινωνική θέση και σαφώς η προσωπικότητα του εκάστοτε δράστη.

Όσο για τις γυναίκες που ασκούν βία, έρευνες έχουν δείξει πως συχνότερα ασκούν ψυχολογική και όχι τόσο σωματική βία στο θύμα τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η βία στηρίζεται σε κανονικές επιθέσεις των γυναικών, με σκοπό να βλάψουν το θύμα, λόγω θυμού ή εκδίκησης. Ελάχιστες είναι οι φορές που έχει ασκηθεί βία λόγω αυτοάμυνας ή προστασίας. Οι γυναίκες φαίνεται πως είναι επιβλητικές, εκδικητικές, παρορμητικές, βίαιες, επηρεασμένες από τις άσχημες εμπειρίες και συμπεριφορές του παρελθόντος, καθώς και από τα παιδικά τους χρόνια. Επομένως η παραβατική συμπεριφορά δεν έχει να κάνει τόσο με το φύλο του δράστη, αλλά με τα βιώματα και το χαρακτήρα του κάθε ατόμου.

Όσο για τα θύματα, οι κακοποιημένες γυναίκες προέρχονται από όλα τα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτισμικά, μορφωτικά και θρησκευτικά επίπεδα. Είναι πιθανότερο, οι γυναίκες που δέχονται επιθετικές συμπεριφορές να έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, να είναι ευάλωτες,

παθητικές και υποχωρητικές. Είναι λιγότερο ενημερωμένες για βίαια περιστατικά, αλλά και για τα δικαιώματά τους ως γυναίκες. Σύμφωνα με την Walker, η γυναίκα μέσα σε μία κακοποιητική σχέση, έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και αισθάνεται αβοήθητη, μόνη κι ένοχη για τη βία που της ασκεί ο σύντροφός της. Περνάει από τα στάδια της κατάθλιψης, της διαταραχής λόγω άγχους και των ψυχοσωματικών συμπτωμάτων. Σε σχέση με το σεξουαλικό κομμάτι, για τη γυναίκα φαίνεται απλά πως είναι ένας τρόπος να διατηρεί τη σχέση της, παρόλο που η ίδια δεν το απολαμβάνει. Παρουσιάζει παθητική στάση στη κοινωνία, χωρίς όμως να είναι αδύναμη, καθώς αυτή είναι που προσπαθεί να κρατήσει τη σχέση της ζωντανή και ενεργή. Μεγάλο μέρος των γυναικών δεν μιλάνε ποτέ σε κανέναν για τη βία που δέχονται από τους συντρόφους τους, κυρίως διότι πιστεύουν πως ο σύντροφός τους θα αλλάξει, δεν θεωρούν τον εαυτό τους δυνατό για να πάρουν αποφάσεις και φοβούνται για την εικόνα που θα σχηματιστεί γύρω από αυτές και από τα παιδιά τους. Αν οι ίδιες είναι οικονομικά αδύναμες, νιώθουν εξαρτημένες από τον άντρα τους, ενώ αν είναι οικονομικά δυνατές, θεωρούν πως θα απομονωθούν από τη κοινωνία γιατί δεν θα γίνουν πιστευτές. Θύματα επίσης πέφτουν και οι γυναίκες πρόσφυγες, όπου πολύ συχνά είναι θύματα σωματεμπορίας. Οι ίδιες, δεν μπορούν να επικοινωνήσουν με κανένα οικείο τους πρόσωπο, καθώς δεν τους επιτρέπεται να λαμβάνουν τηλεφωνήματα και τους παίρνουν το διαβατήριο, με αποτέλεσμα να μη μπορούν να φύγουν, τις βάζουν να εργάζονται κάτω από αντίξοες συνθήκες, με πολλές από αυτές να τραυματίζονται και είναι πολύ δύσκολο να βρουν τρόφιμα και ρούχα, λόγω έλλειψης χρημάτων.

Όλες οι δολοφονίες κρύβουν και από κάποιο κίνητρο. Πολλές φορές το κίνητρο έχει σεξιστικό περιεχόμενο και αφορά την ζήλια, αλλά και τον έλεγχο που αποσκοπεί να έχει ο θύτης πάνω στη γυναίκα. Ο θύτης επιθυμεί να έχει τον απόλυτο έλεγχο και στερεί το δικαίωμα ελευθερίας στη γυναίκα. Πρόκειται για είδος βίας, που προέρχεται από κοινωνικές αντιλήψεις και στερεότυπα, κατά τα οποία, οι γυναίκες είναι υποδεέστερες από τους άντρες και πρέπει να τιμωρούνται προκειμένου να ανταποκριθούν στο ρόλο που έχει ορίσει η κοινωνία για αυτές. Έρευνες έχουν δείξει πως δεν υπάρχουν όρια στην άσκηση βίας και μπορεί να ασκηθεί σε οποιοδήποτε κοινωνικό, οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο κι αν ανήκει ο δράστης. Ως συνήθως τέτοια είδους εγκλήματα διαπράττονται από συντρόφους ή πρώην συζύγους, οι οποίοι θα είχαν ήδη μακροχρόνια κακοποιητική συμπεριφορά, θα απειλούσαν το θύμα και θα το εκφόβιζαν. Τα θύματα αυτά ήταν γυναίκες, οι οποίες παρουσίαζαν μυική και φυσική αδυναμία, απέναντι σε αυτούς τους άντρες. Ωστόσο, υπάρχουν διαφορετικά επίπεδα βίας. Στην αρχή υπάρχει η λεκτική, σωματική και η σεξουαλική βία, οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν, σε σύντομο χρονικό διάστημα, σε γυναικοκτονία. Δυστυχώς, ο αριθμός της έμφυλης βίας, των σεξουαλικών επιθέσεων, των γυναικοκτονιών και της κακοποίησης ολοένα και αυξάνεται.

Σύμφωνα με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC), οι λόγοι που παρακινούν τον δράστη να προχωρήσει σε γυναικοκτονία ποικίλουν. Αρχικά, μέσα στη σχέση μπορεί να υπάρχει βία, η οποία μπορεί να οδηγήσει, είτε εσκεμμένα, είτε όχι, σε δολοφονία. Μετέπειτα, μπορεί να προκύψει γυναικοκτονία, αν προηγουμένως το θύμα έχει δεχτεί βασανιστήρια διάφορων ειδών και αυξημένων διαστάσεων. Παράλληλα, υπάρχουν και τα εγκλήματα τιμής, καθώς και η δολοφονία που μπορεί να γίνει μεταξύ ένοπλων συγκρούσεων. Δολοφονίες που έχουν να κάνουν με την προίκα του θύματος αλλά και λόγω διαφορετικού σεξουαλικού ενδιαφέροντος. Δολοφονίες γηγενών κοριτσιών, λόγω του φύλου τους αλλά και εκτρώσεις αν το μωρό είναι κορίτσι. Επίσης υπάρχουν και περιπτώσεις όπου ο θάνατος μπορεί να επέλθει, λόγω ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων. Τέλος, συναντάται και η κατηγορία για μαύρη μαγεία, αλλά και άλλες πολλές δολοφονίες, οι οποίες βασίζονται στο φύλο. Οι Kouta et al. (2019) παραπέμποντας στους Corradi, Marcuello-Servos,

Boira & Weil (2016), συγκεκριμένα αναφέρουν πως η γυναικοκτονία αγνοείται ως εγκληματική πράξη, ενώ αξιοσημείωτη είναι και η αναφορά της Βαγενά (2020), οι οποία υποστηρίζει πως οι γυναίκες-θύματα δεν καταγγέλλουν το έγκλημα, γιατί φοβούνται ότι θα το ξανά βιώσουν. Αξίζει να σημειωθεί ότι όσοι γνωρίζουν τη βία που δέχεται το θύμα και αποστασιοποιούνται, θεωρούνται συνένοχοι του εγκλήματος αυτού. Παρόλα αυτά, τα νομικά συστήματα είναι υπεύθυνα για τη πρόληψη και την εξάλειψη αυτού του φαινομένου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα γυναικοκτονίας που έχει συγκλονίσει όλη την χώρα, είναι το έγκλημα που έγινε στα γλυκά νερά. Το έγκλημα, λόγω της αγριότητας του, απασχόλησε τόσο την αστυνομία, όσο και την ελληνική κοινωνία, που προσπαθούσαν απεγνωσμένα να φτάσουν στην αλήθεια. Μία κοπέλα, μια μητέρα, η Καρολάιν δολοφονήθηκε δίπλα στο μωρό της και ο δράστης, δηλαδή ο άντρας της, επί καιρό παραπλανούσε τις αρχές λέγοντάς τους πως μπήκαν μέσα στο σπίτι τους κλέφτες και αφού τον ακινητοποίησαν, στη συνέχεια σκότωσαν την γυναίκα του, αλλά και τον σκύλο του. Φαινόταν συντετριμμένος για το χαμό της γυναίκας του και ανέφερε ενώπιον δημοσιογράφων πως δεν θα μπορούσε να συνεχίσει τη ζωή του μετά από αυτό το τραγικό συμβάν. Ωστόσο, μετά από έρευνες, αντί να λύνεται η υπόθεση, μέρδευε πιο πολύ την αστυνομία καθώς δεν βρήκαν κανένα δαχτυλικό αποτύπωμα των δραστών και η μαρτυρία του άντρα της, έφερε περισσότερα ερωτηματικά στους αστυνομικούς. Έτσι, την ημέρα της κηδείας της Καρολάιν, οι αρχές πήραν τον άντρα από το χώρο της τελετής για να τον ανακρίνουν. Μετά από 7 ώρες, τελικά δόθηκε στο φως η ομολογία του γυναικοκτόνου, ο οποίος υποστήριξε πως αυτός σκότωσε τη σύζυγό του μετά από έναν έντονο καβγά που είχαν μεταξύ τους. Συγκεκριμένα ανέφερε πως την έπνιξε με μαξιλάρι, ύστερα από λογομαχία. Όταν ρωτήθηκε γιατί δεν το παραδέχτηκε εξ αρχής, ο ίδιος απάντησε πως φοβόταν για το μέλλον του παιδιού του. Σύμφωνα με πληροφορίες, το ζευγάρι είχε πολλές προστριβές και εκείνο το βράδυ φαίνεται να απείλησε η Καρολάιν τον άντρα της, λέγοντάς του πως θα φύγει από το σπίτι μαζί με το μωρό. Το έγκλημα αυτό είναι γυναικοκτονία και μάλιστα ο θύτης προσπάθησε με όλους τους τρόπους να φανεί κι αυτός ως θύμα, μαζί με τη νεκρή σύζυγό του. Ενοχοποίησε άλλα άτομα ξενικής καταγωγής, κατηγορώντας τους πως σκότωσαν τη γυναίκα του, μόνο και μόνο για να τους ληστέψουν. Πρόκειται για έναν άντρα, ο οποίος έτσι απλά δολοφόνησε τη γυναίκα του, για τον απλούστατο λόγο ότι δεν ήθελε πια να είναι μαζί του. Η Καρολάιν δολοφονήθηκε επειδή ήθελε να ζήσει ελεύθερη και μακριά του. Τη σκότωσε με βάνουσο τρόπο, δίπλα στο μωρό της. Από το παραπάνω τραγικό γεγονός, καταγράφεται η συμπεριφορά και ο χαρακτήρας, τόσο του θύτη, όσο και του θύματος. Ο θύτης δεν ήθελε να αποκαλυφθεί και γι αυτό εφήυρε μια καινούρια ιστορία για να παρουσιάσει τον εαυτό του ως θύμα. Κατηγόρησε άλλους ανθρώπους και παρευρέθηκε στην κηδεία της γυναίκας του, αγκαλιά με το παιδί του, χωρίς κανένα είδος δισταγμού, μετάνοιας και ντροπής. Από την άλλη η άτυχη Καρολάιν χωρίς να φταίει σε τίποτα, δολοφονήθηκε εξαιτίας του φύλου της και επειδή ήθελε να τον χωρίσει και να ζήσει ελεύθερη τη ζωή της.

Εκτός από τη Καρολάιν, η Ελλάδα μετράει κι άλλα θύματα, κι άλλες γυναικοκτονίες, όπως για παράδειγμα η γυναικοκτονία της Κικής, από τον πρώην σύντροφο της τον Δάνο, στη Βέροια, ο οποίος λόγω ζήλιας, την στραγγάλισε και την έθαψε. Μάλιστα ο ίδιος πήγε και στην εκπομπή της Αγγελικής Νικολούλη, αναζητώντας την, ενώ ο ίδιος την είχε θάψει. Ακόμα ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, που συγκλονίσει όλη την Ελλάδα, είναι και η δολοφονία της Ελένης Τοπαλούδη, μιας φοιτήτριας από τη Ρόδο, που αφού βιάστηκε βάνουσα από 2 άτομα, δέχτηκε πολλά τραύματα σε όλο της το σώμα και οι δράστες την χτύπησαν με σίδερο σιδερώματος στο κεφάλι, με αποτέλεσμα να πάθει πολλές κρανιο-εγκεφαλικές κακώσεις. Στη συνέχεια οι δράστες προσπάθησαν να τη στραγγάλισουν, όμως επέλεξαν να τη ρίξουν μέσα

στη θάλασσα από ύψος 10 μέτρων. Το θύμα, έχοντας δεχτεί όλες αυτές τις κακώσεις, δεν κατάφερε να κρατηθεί στη ζωή και τελικά ξεψύχησε λόγω πνιγμού.

4.4: Η συμβολή του φεμινιστικού κινήματος και κρατικών οργάνων στην αντιμετώπιση του φαινομένου

Το φεμινιστικό κίνημα, είναι ένα κίνημα που δημιουργήθηκε με σκοπό την υιοθέτηση και αναμετάφραση του φιλελεύθερου αιτήματος της ισότητας και αποτελεί εργαλείο για την αντιμετώπιση της πατριαρχίας και της ανισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα. Είναι κίνημα το οποίο επιδιώκει να διεκδικήσει την ισότητα, με αποτέλεσμα να σταματήσει τα εμπόδια και τους αποκλεισμούς των γυναικών, έτσι ώστε να επιτευχθεί πολιτική και κοινωνική εξίσωση ανάμεσα στους άντρες και στις γυναίκες.

Η ισότητα των δυο φύλων είναι ένα οικουμενικό ζήτημα, που σε εθνικό πεδίο πρέπει να είναι σύμφωνο και συνδεδεμένο με τον ΟΗΕ, αλλά και με άλλους διεθνείς οργανισμούς, ως αποτέλεσμα των αγώνων και των διεκδικήσεων των γυναικών αλλά και του φεμινιστικού κινήματος. Οι διεθνείς οργανισμοί έχουν αναπτύξει σχέδια δράσης, με σκοπό την αντιμετώπιση του φαινομένου. Αρχικά, πρέπει να προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, με προτεραιότητα τις ευπαθείς ομάδες, να εξαλείφουν και να προλαβαίνουν οποιαδήποτε μορφή βίας κατά των γυναικών, είτε στο οικογενειακό, είτε στο κοινωνικό περιβάλλον και να μην γίνονται διακρίσεις ως προς την γυναικεία απασχόληση. Επιπρόσθετα, να εξασφαλίσουν την ίδια πρόσβαση σε δραστηριότητες, στην εκπαίδευση, στον αθλητισμό, αλλά και το δικαίωμα της λήψης αποφάσεων όσον αφορά τη δημόσια ζωή.

Η γυναικοκτονία, τις περισσότερες φορές συμπεριλαμβάνεται στις ανθρωποκτονίες ως αποτέλεσμα ενδοοικογενειακής βίας (Ν.3500/2006). Το γεγονός αυτό, επιτρέπει στις αστυνομικές αρχές, να καταγράφουν τη σχέση θύματος- θύτη, αλλά και τον τύπο ενδοοικογενειακής βίας που ασκείται. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να προσδιορίζεται αναλυτικά το είδος των γυναικοκτονιών που σημειώνονται στη χώρα. Ωστόσο, για να θεωρηθεί ένα έγκλημα γυναικοκτονία, με βάση το φύλο, θα πρέπει να υπάρχει συνδυασμός διαφορετικών στοιχείων, στους αστυνομικούς φακέλους. Όμως, αυτό δεν είναι πάντοτε εφικτό, καθώς τα θύματα δεν μιλάνε στην αστυνομία για την βία που έχουν δεχτεί, επειδή φοβούνται ότι θα στιγματιστούν στην κοινωνία και οι ίδιοι αλλά και το οικογενειακό τους περιβάλλον, γεγονός που δυσκολεύει σε μεγάλο ποσοστό το έργο των κρατικών οργάνων. Μεγάλη έμφαση ωστόσο πρέπει να δοθεί και στον ρόλο της κοινωνίας απέναντι σε τέτοια περιστατικά βίας. Η κοινωνία και οι πολίτες που συμπεριλαμβάνονται μέσα σε αυτή, πολλές φορές γίνονται θεατές σε πράξεις βίας και δεν προβαίνουν σε καμία ενέργεια για τον σταματημό τους. Πολλοί από αυτούς συγκαλύπτουν και δικαιολογούν τέτοια περιστατικά, με αποτέλεσμα να αυξάνονται ολοένα και περισσότερο οι γυναικοκτονίες στη χώρα.

Τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργηθεί κινήματα, όπως για παράδειγμα το #MeToo και η εκστρατεία της Διεθνούς Αμνηστίας, τα οποία με τη βοήθεια των μέσων μαζικής ενημέρωσης, στέλνουν ηχηρά μηνύματα και προσπαθούν να επιφέρουν αλλαγές στις σημερινές νοοτροπίες. Μάλιστα, σύμφωνα με την καθηγήτρια Αλεξάνδρα Κορωναίου, τα

γυναικεία κινήματα, όπως για παράδειγμα το #MeToo, οι διαμαρτυρίες και το σύνθημα «ούτε μία λιγότερη, ούτε μία ακόμη νεκρή», έχουν προκαλέσει μεγάλο θόρυβο στη κοινωνία και έχει γίνει πλέον μήνυμα όλων των γυναικών. Αξίζει να σημειωθεί ότι το σύνθημα αυτό προήλθε από την δολοφονία της Μεξικανής ποιήτριας Susana Chávez, η οποία βρέθηκε το 2011 νεκρή σε ένα λάκκο, με το χέρι της ακρωτηριασμένο. Δίπλα σε αυτές τις γυναίκες, που παλεύουν για τα δικαιώματά τους, και προσπαθούν με όλους τους τρόπους να αποτρέψουν τις δολοφονίες κατά των γυναικών, φαίνεται να υπάρχουν και άντρες, οι οποίοι υποστηρίζουν τα κινήματα αυτά, καταγγέλλοντας τις ανισότητες ανάμεσα στα δύο φύλα. Αυτή η στάση των αντρών είναι πολύ θετική, καθώς αρχίζουν να υπάρχουν περισσότερες ελπίδες να σταματήσουν οι γυναικοκτονίες στη κοινωνία. Εν ολίγοις, το φαινόμενο αυτό θα αντιμετωπιστεί και θα σταματήσει μόνο εφόσον συνεργαστούν η πολιτική και η κοινωνία, καθώς θεωρείται τόσο ζήτημα νοοτροπίας, όσο και ζήτημα νόμου.

Από την άλλη ωστόσο, υπάρχει και ένα μεγάλο τμήμα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, που δεν βοηθάνε με τον τρόπο τους στην αποφυγή αυτού του φαινομένου. Έχουν τη τάση να παρουσιάζουν τις γυναίκες σαν θύματα και ότι αυτές είναι υπεύθυνες για τη βία που τους έχει ασκηθεί (victim blaming). Όσο για τους θύτες, δεν αναφέρονται στα δελτία ειδήσεων, κι όταν γίνεται αναφορά για αυτούς, τους αντικατοπτρίζουν ως ήσυχους ανθρώπους και άκακους. Ο τρόπος αυτός που αντιμετωπίζουν τα μέσα, τις γυναικοκτονίες, έχουν επιπτώσεις σε όλη την κοινωνία και δημιουργούν λανθασμένες εικόνες ως προς την έμφυλη βία. Συγκεκριμένα έχουν βρεθεί 4 διαφορετικοί τρόποι που τα μέσα καλύπτουν τις γυναικοκτονίες. Αρχικά, χρησιμοποιείται η «αντικειμενική» παράθεση των γεγονότων policeframe ή “justthefacts”. Πιο αναλυτικά, στη συγκεκριμένη περίπτωση προβάλλουν τη δολοφονία με όλες τις ανατριχιαστικές λεπτομέρειες, τονίζοντας κυρίως το πόσες φορές μπορεί να μαχαιρώθηκε το θύμα. Η τακτική αυτή γίνεται κυρίως στην Λατινική Αμερική, αλλά έχει επεκταθεί και στην Ελλάδα. Δεύτερον, προβάλλουν σεξιστικά στερεότυπα, καθώς τονίζουν συνέχεια την εθνοπολιτισμική προέλευση του δράστη και τη κοινωνική του τάξη. Συγκεκριμένα, τους διαχωρίζουν σε μετανάστες, πρόσφυγες και αλλόθρησκους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η δολοφονία της Ελένης Τοπαλούδη, κατά την οποία τα μέσα δήλωσαν ότι ο ημεδαπός παρασύρθηκε, ενώ ο δεύτερος ήταν ο Αλβανός. Τρίτον, τα μέσα αποδίδουν ευθύνες στα θύματα και όχι στον ίδιο τον δράστη. Ως συνήθως, αναφέρουν ότι κύρια πηγή της βίας είναι το ποτό, η ζήλια και τα ναρκωτικά, τα οποία επηρεάζουν τον δράστη να προχωρήσει σε δολοφονία. Αναφέρονται έτσι σε εγκλήματα πάθους και σε ιστορίες αγάπης, με σκοπό να καλύψουν τον θύτη. Εκτός όμως από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σημαντικό μερίδιο ευθύνης έχει κι η αστυνομία, η οποία δεν προστατεύει τους πολίτες, υποτιμά τον κίνδυνο που ισχυρίζονται ότι διατρέχουν τα θύματα και δεν εφαρμόζουν τους νόμους που έχουν τεθεί από το σύνταγμα. Τέλος, με την μη πραγματική προβολή του χαρακτήρα του δράστη, η κοινωνία φαίνεται να είναι άκρως φοβισμένη.

Σύμφωνα με την καθηγήτρια ψυχολογίας, Αλεξάνδρα Κορωναίου, για την πρόληψη της βίας, τα θύματα θα πρέπει να σταματήσουν να ντρέπονται και να νιώθουν τύψεις για αυτό που τους συνέβη και οι θύτες να μην έχουν καμία συγκάλυψη των πράξεών τους. Θα πρέπει τα θύματα να προστατεύονται και από τη κοινωνική ντροπή αλλά και από ψυχικούς και σωματικούς τραυματισμούς που θα έχουν δεχτεί από τον θύτη. Ο δρόμος προς τη δικαίωση των θυμάτων είναι μακρύς και δύσκολος, χωρίς όμως να επιβαρύνονται με τεράστια ποσά τα

θύματα, είναι ένας δρόμος μακάβριος και αποθαρρυντικός για πολλές γυναίκες και ειδικότερα για γυναίκες μη προνομιούχες.

Για την άμεση αντιμετώπιση του φαινομένου, τέθηκε σε ισχύ το 2014 η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, δηλαδή η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης με σκοπό την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και υπογράφηκε το 2017 από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η σύμβαση αυτή, ήταν το πρώτο και το πιο δεσμευτικό εργαλείο για την καταπολέμηση της βίας, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο. Περιλαμβάνει νομικά και πολιτικά μέτρα και είναι αρμόδιο τόσο για την υποστήριξη του θύματος, όσο και για τη τιμωρία των δραστών. Στη συνέχεια, με τον Ν4604/2019 (ΦΕΚ Α' 50/26.03.2019), δημιουργήθηκε ένα θεσμικό πλαίσιο, σχετικά με την ισότητα των δύο φύλων, με σκοπό να μην υπάρχουν πλέον διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και να μην θεωρούνται σαν «ειδική κατηγορία». Όσον αφορά άλλες χώρες και κράτη του εξωτερικού, αναγνώρισαν και θέσπισαν τον όρο γυναικοκτονία στο νομικό τους πλαίσιο, σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα. Συγκεκριμένα, το Μεξικό και η Κόστα Ρίκα το 2007, η Γουατεμάλα και η Κολομβία το 2008, η Χιλή το 2010, το Περού και το Ελ Σαλβαδόρ το 2011 και η Δομινικανή Δημοκρατία το 2019. Η Αργεντινή ήταν η χώρα, η οποία καθυστέρησε αρκετά να νομιμοποιήσει τον όρο, καθώς αναγνωρίστηκε το 2016, ύστερα από διαδηλώσεις και πορείες που είχαν γίνει, καθώς στη χώρα είχαν επέλθει τρεις γυναικοκτονίες από άντρες. Από την άλλη η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετείχε ενεργά στη πρωτοβουλία «Spotlight» των Ηνωμένων Εθνών, που σκοπός της ήταν να σταματήσουν οριστικά οι γυναικοκτονίες, καθώς την ίδια χρονική στιγμή, το παράρτημα «Femicide Across Europe», ασχολούνταν με το ζήτημα του φαινομένου. Όσον αφορά γενικότερα την έμφυλη βία, με τον Ν4855/12.11.2021 (άρ. 63), καθιερώθηκε η ισόβια κάθειρξη όλων των δραστών, ενώ σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα του 2019 (Ν. 4619/2019), δεν ίσχυε η ισόβια κάθειρξη γιατί ο χρόνος που θα περνούσε ο δράστης στη φυλακή θα ήταν για τουλάχιστον 10 έτη. Μάλιστα σύμφωνα με το 824 ΠΚ, όταν ο δράστης δρα ανάλογα με τη ταυτότητα του φύλου, τότε η ποινή του αυξάνεται, κι αν η ενέργειά του είναι κακούργημα, τότε προσθέτονται άλλα 2 χρόνια φυλάκισης.

Στη συνέχεια, το Υπουργείο Δικαιοσύνης ανέφερε πως η απόφαση του να λάβει τη γυναικοκτονία ως ειδική κατηγορία είναι στη περίπτωση που η δολοφονία γίνεται με βάση το γυναικείο φύλο. Όσο για τη ποινή του δράστη, δεν θα υπάρχει καμία ελαστικότητα και θα τιμωρείται με τη χειρότερη ποινή, δηλαδή με ισόβια κάθειρξη. Σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα, η ποινή αυτή είναι η μόνη που προβλέπεται για την περίπτωση της ανθρωποκτονίας. Επίσης, για να αντιμετωπιστεί η έμφυλη βία, θα πρέπει να καταγραφούν και να αποτυπωθούν τα στατιστικά των γυναικοκτονιών, με σκοπό να ερευνηθεί και να βρεθεί η σωστή διάσταση του φαινομένου. Στην Ελλάδα, δεν υπάρχουν ωστόσο τα απαραίτητα δεδομένα που χρειάζονται, οπότε η έρευνα στρέφεται αποκλειστικά και μόνο σε αναφορές που κάνουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Παρόλα αυτά, η αστυνομία σε συνεργασία με το Τμήμα Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας, το 2020 προχώρησε σε καταγραφή των στατιστικών δεδομένων, με βάση τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας και των κατευθύνσεων της Γενικής Γραμματείας Δημοσιογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, που είναι αρμόδια για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, αλλά και για τα στατιστικά που αφορούν τη συντροφική βία του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ισότητας των Φύλων. Τα στοιχεία ωστόσο που προέκυψαν, δείχνουν περισσότερο τα στατιστικά της έμφυλης και οικογενειακής βίας, παρά τα ποσοστά των γυναικοκτονιών.

4.5: Συνέπειες

Η έμφυλη βία και οι μορφές της, επηρεάζουν σε σημαντικό αριθμό τα άτομα/θύματα που δέχονται άθελά τους κακοποιητική και καταχρηστική συμπεριφορά. Επομένως, τα θύματα που έχουν κακοποιηθεί, με τη πάροδο του χρόνου, εμφανίζουν πολλά ψυχικά και σωματικά προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά διαφέρουν από άτομο σε άτομο, καθώς έχει να κάνει με το είδος και τη ποσότητα της βίας που έχουν δεχτεί. Οι συνέπειες είναι ποικίλες και πολλές φορές είναι τόσο βραχυπρόθεσμες, όσο και μακροπρόθεσμες, καθώς υπάρχουν σωματικοί τραυματισμοί και ψυχολογικές διαταραχές. Η βία επίσης μπορεί να οδηγήσει στη κλινική κατάθλιψη, όπου οι γυναίκες εμφανίζουν καταθλιπτικά συμπτώματα και έχουν κάνει επαναλαμβανόμενες απόπειρες αυτοκτονίας. Σύμφωνα με την έρευνα των Kernic και συν. (2003), έγινε φανερό πως όταν σταμάτησε η κακοποίηση, μειώθηκαν σημαντικά τα ποσοστά κατάθλιψης. Σε μελέτη του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, έγινε γνωστό πως σε γυναίκες που έχουν βιώσει σωματική και σεξουαλική βία, οι απόπειρες αυτοκτονίας, ήταν σε μεγαλύτερο ποσοστό. Ειδικότερα, η κατάθλιψη σύμφωνα με έρευνες, είναι χρόνιο φαινόμενο και τα συμπτώματα της διαρκούν για πολύ καιρό. Φαίνεται να επηρεάζει κυρίως τον ύπνο του θύματος και προκαλεί διαφορές στην όρεξη, στην ενέργεια και στη λειτουργικότητα. Τα θύματα, παρουσιάζουν μειωμένη αυτοεκτίμηση και ξεκινάνε τη κατάχρηση απαγορευμένων ποτών και ουσιών. Κατηγορούν τον εαυτό τους για ο,τι τους συνέβη, νιώθουν αδύναμοι και αβοήθητοι και ότι δεν αξίζει να λάβουν αγάπη από κανέναν. Σε αυτή τη περίπτωση, τα θύματα δεν μπορούν να ξεφύγουν από τη κακοποιητική τους σχέση και οι γύρω τους, τους κατηγορούν για αυτό δηλώνοντας πως δεν προσπάθησε το ίδιο το θύμα να διακόψει τη κακοποίηση που δέχεται.

Όσο για την υγεία των θυμάτων, οι ειδικοί Henton et al(1983), κατέγραψαν τις κυριότερες συνέπειες. Αρχικά τα θύματα παρουσιάζονται με σωματικούς τραυματισμούς, οι οποίοι μπορεί να προκαλέσουν χρόνιες παθήσεις, όπως για παράδειγμα μώλωπες, σπασμένα κόκαλα, αλλά και εσωτερική αιμορραγία. Αυτό συμβαίνει διότι τα πιο συνηθισμένα μέρη του σώματος που μπορεί να ασκηθεί βία είναι το πρόσωπο, ο λαιμός, το στήθος και η κοιλιά. Αυτά τα τραύματα προκαλούν ανυπόφορους πόνους, όπως πονοκέφαλο, λιποθυμία, κρίσεις πανικού αλλά και επιληπτικές κρίσεις. Επιπρόσθετα, παρουσιάζεται να έχουν σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη. Πολλά από τα θύματα έχουν επιπλοκές κατά την εγκυμοσύνη τους, λοιμώξεις στο ουροποιητικό τους σύστημα, καθώς και σεξουαλική δυσλειτουργία. Πολλές από αυτές προχωρούν και σε αμβλώσεις, οι οποίες είναι παράνομες σε πολλές χώρες και διώκονται ποινικά. Οι περιπτώσεις ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης, προκύπτουν από τον βιασμό του θύματος και από τη μη χρήση προφυλακτικών.

Τέλος, καταφεύγουν στη κατάχρηση ποτών κι ουσιών, έτσι ώστε να ξεχάσουν τη κακοποίηση που δέχονται. Ωστόσο αυτό μπορεί να φέρει αντίθετα αποτελέσματα, καθώς ο δράστης μπορεί να θεωρήσει ανάρμοστη τη συμπεριφορά της γυναίκας και να τη κακοποιεί περισσότερο. Οι γυναίκες μπορούν επίσης να εμφανίσουν γαστρεντερικές διαταραχές, λοιμώξεις, άσθμα αλλά και καρδιακά προβλήματα. Μόνιμες συνέπειες αποτελούν άλλα προβλήματα υγείας, όπως για παράδειγμα εγκεφαλική βλάβη και μετάδοση σεξουαλικών νοσημάτων(WHO, 2002).

Οι συνέπειες ωστόσο επηρεάζουν και το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον του θύματος. Η κάθε οικογένεια ξεχωριστά βιώνει απίστευτο πόνο για την βία που έχει δεχτεί το παιδί τους και θυματοποιείται καθώς πιστεύει πως θα μπορούσε να μπει εμπόδιο στη βία που δέχτηκε το ίδιο τους το παιδί. Η οικογένεια αισθάνεται ανίκανη να προστατεύσει το παιδί και γι αυτό καταφεύγει κυρίως στην βοήθεια της αστυνομίας και των κρατικών οργάνων. Η ίδια νιώθει υπεύθυνη για το συμβάν και ότι δεν έκανε κάτι δραστικό. Από την άλλη, η οικογένεια προσπαθεί να μείνει δυνατή, διότι πρέπει να σταθεί δίπλα στο παιδί και να το κάνει να ηρεμήσει και να προσπαθήσει να ξεπεράσει το περιστατικό. Είναι μία πολύ ψυχοφθόρα διαδικασία και για το θύμα και για τον στενό του κύκλο. Υπάρχουν βέβαια και πολλές περιπτώσεις, όπου κυρίως οι γονείς, παίρνουν την δικαιοσύνη στα χέρια τους. Πολλοί είναι αυτοί που δεν μπορούν να αντέξουν την βία που δέχτηκε το παιδί τους και έτσι καταφεύγουν και οι ίδιοι στη βία. Συγκεκριμένα, βρίσκουν τον εκάστοτε θύτη και είτε τον απειλούν, είτε τον βασανίζουν, ως εκδίκηση και δικαίωση για το παιδί τους. Νιώθουν πως πρέπει οι θύτες να υποστούν ό,τι ακριβώς έκαναν στα θύματα τους. Τέτοια συμβάντα, φέρουν πολλές συνέπειες, σε κοινωνικό, πολιτισμικό και οικογενειακό επίπεδο, καθώς η έκθεση των νεαρών ατόμων της οικογένειας του θύματος σε τέτοιο περιστατικό, μπορεί να τους προκαλέσει άσχημες αντιδράσεις και μελλοντικά να διαπράξουν και οι ίδιοι κάποιο παρόμοιο έγκλημα. Άλλωστε, όπως είναι γνωστό, η βία φέρνει βία (Roa & Cordeiro, 2018).

Κεφάλαιο 5: Σχετικές έρευνες

Η ένταξη του γυναικείου φύλου στη κοινωνική, εργατική και οικονομική ζωή έγινε με αργούς ρυθμούς, με τη βοήθεια κινημάτων και οργανισμών, που υποστήριξαν από την αρχή τις γυναίκες να πετύχουν τους στόχους τους και να ξεφύγουν από τα πατριαρχικά στερεότυπα. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες, για ίσα δικαιώματα, η έμφυλη βία δεν σταμάτησε. Εκατοντάδες περιπτώσεις έμφυλης βίας και περιπτώσεις γυναικοκτονιών έχουν συμβεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, με τους κρατικούς οργανισμούς να προσπαθούν να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο αυτό. Πολλές έρευνες φανερώνουν τόσο τα ποσοστά ένταξης των γυναικών στη δημόσια σφαίρα, όσο και τα ποσοστά των γυναικών που δεν κατάφεραν να ενταχθούν, με αποτέλεσμα να επέλθει η δολοφονία τους.

5.1 :Διεθνής και παγκόσμιες έρευνες

Πολλές έρευνες έχουν διεξαχθεί ως προς τη κοινωνική ένταξη των γυναικών στη κοινωνία, με τα αποτελέσματα να αυξάνονται με τη πάροδο των ερευνών και του χρόνου. Έτσι βάση ερευνών το 1982-1984, στα κέντρα Ταχύρυθμης Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, το ποσοστό των γυναικών που συμμετείχε ανερχόταν από 7-27%. Το 1985-1997, παρουσιάστηκε σημαντική αύξηση σε διευθυντικές και διοικητικές θέσεις για τις γυναίκες, σε πολλές Ευρωπαϊκές Χώρες. Πιο συγκεκριμένα, στη Γαλλία το ποσοστό ανέρχεται στο 10%, στη Γερμανία στο 19%, στην Ελλάδα στο 12%, στην Ισπανία στο 12% και στην Αγγλία στο 33%. Το 1990, στην Ελλάδα, στη Γαλλία και στη Μ. Βρετανία, η συμμετοχή των γυναικών στα εθνικά κοινοβούλια ήταν πολύ χαμηλή, ποσοστό που κυμαίνεται από 1-6%. Άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες εμφανίζουν ποσοστά συμμετοχής από 7-15%, ενώ το πιο υψηλό ποσοστό συμμετοχής κατέχει η Σουηδία με 38,1%. Όσον αφορά το τομέα της εκπαίδευσης, το 1995, στη προσχολική, στη πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τα ποσοστά ανάμεσα στα δύο φύλα είναι ίδια, καθώς ο αριθμός τους κυμαίνεται στο 50% για κάθε φύλο ξεχωριστά. Όσο για την τεχνική εκπαίδευση, σημειώνεται μεγάλη διαφορά ανάμεσα τους, καθώς οι άντρες υπερτερούν σε σχέση με τις γυναίκες, με το ποσοστό τους να φτάνει στο 66%, ενώ των γυναικών στο 34%. Στην ανώτατη εκπαίδευση γίνεται το αντίστροφο, καθώς οι γυναίκες είναι

αυτές που υπερτερούν με ποσοστό 54%, έναντι των αντρών με ποσοστό 46%. Στη τριτοβάθμια εκπαίδευση, στις σχολές θεωρητικών επιστημών, οι γυναίκες αποτελούν τη πλειονότητα, με ποσοστό 80%, ενώ στις θετικές επιστήμες, το ποσοστό τους είναι χαμηλό, με ποσοστό 10-15%. Όσον αφορά τη κοινωνία και την νομική, παρατηρήθηκε πώς το 1998, μόνο το 8% των γυναικών ήταν υπουργοί παγκοσμίως, ενώ το 1999 αυξήθηκε ο αριθμός τους με ποσοστό 11%. Στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης ωστόσο, παρατηρείται αύξηση των γυναικών στη πολιτική ζωή, με το ποσοστό τους να ανεβαίνει στο 21%. Όσο για τον επαγγελματικό τομέα, το 1999, ήταν ελάχιστο το ποσοστό των γυναικών που εργαζόταν σε επιχειρήσεις της Αμερικής, καθώς αποτελούσαν μόνο το 11%. Το 2000 μόνο 9 γυναίκες μπόρεσαν και κατάφεραν να είναι επικεφαλής κρατών και κυβερνήσεων.

Όσον αφορά το φαινόμενο της έμφυλης βίας και τη γυναικοκτονίας, στη σημερινή εποχή, έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός τους, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τη μεγαλύτερη έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί παγκοσμίως, στην οποία συμμετείχαν πάνω από 42.000 γυναίκες, ηλικίας από 18-74 ετών, προέκυψαν συνταρακτικά αποτελέσματα. Έτσι λοιπόν, με βάση την έρευνα, αποφάνθηκε πως 1 στις 3 γυναίκες που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν δεχτεί σωματική βία από την ηλικία των 15 ετών. Στη συνέχεια, 1 στις 2 γυναίκες, έχουν υποστεί ψυχολογική βία από τον σύντροφό τους και 1 στις 8 γυναίκες, έχουν υποστεί οικονομική βία από τον σύντροφό τους. Θύμα βιασμού έχουν πέσει 1 στις 20 γυναίκες, και 1 στις 3 έχει παρενοχληθεί σεξουαλικά στο χώρο και στο τόπο εργασίας τους. Ωστόσο, δεν λείπει και το διαδίκτυο, στο οποίο 1 στις 5 γυναίκες, ηλικίας 18-29 ετών έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά. Σημαντικό ποσοστό σημειώνεται επίσης και στη περίπτωση του *stalking*, δηλαδή της παρακολούθησης, όπου έχουν βιώσει 1 στις 5 γυναίκες. Σύμφωνα με την έρευνα, προκύπτει επίσης πως πάνω από 50 γυναίκες χάνουν τη ζωή τους κάθε εβδομάδα, λόγω της ενδοοικογενειακής βίας που δέχονται.

Με βάση άλλη έρευνα που διεξήχθη, παρουσιάστηκαν διαφορετικά στατιστικά στοιχεία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2019, στην εκδήλωση με θέμα «Έμφυλη Βία και τις Κοινωνικο-πολιτικές Πρακτικές. Η ακραία περίπτωση της «Γυναικοκτονίας». Συγκεκριμένα, στην έρευνα αυτή, αποφάνθηκε πως 2.600 γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, χάνουν την ζωή τους κάθε χρόνο, λόγω ενδοοικογενειακής βίας, καθώς το 82% των περιστατικών αυτών απαρτίζεται από γυναίκες. Επιπρόσθετα, 1 στις 2 γυναικοκτονίες που γίνονται παγκοσμίως, διαπράττονται από τον σύζυγό ή τον σύντροφο του εκάστοτε θύματος, και 1 στις 3 γυναίκες παγκοσμίως, βιώνουν σωματική ή σεξουαλική βία.

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη στη Γαλλία, στις 2 Αυγούστου 2020, με θέμα «βίαιους θανάτους στο πλαίσιο της σχέσης», έρευνα που δημοσιεύτηκε από το υπουργείο εσωτερικών της χώρας, φάνηκε πως από τις 102 γυναίκες που δολοφονήθηκαν από σύντροφο τους, μόνο 1 στις 5 κατέθεσαν μήνυση εναντίον του, το 35% των δολοφονημένων γυναικών είχαν υποστεί ψυχολογική ή σεξουαλική βία και το 18% είχαν προχωρήσει σε μήνυση. Με βάση τα ευρήματα της έρευνας αποφάνθηκε πως στο ένα τρίτο των δολοφονιών ο δράστης χρησιμοποίησε όπλο, το 86% των θανάτων πραγματοποιήθηκε στο σπίτι του ζευγαριού, το 24% των δολοφονιών που διαπράχθηκαν, ήταν λόγω αίτησης διαζυγίου που είχε κάνει το θύμα, με τον δράστη να μη δέχεται την έγκριση του. Οι δράστες, κατά 82% ήταν άντρες Γάλλοι, ηλικίας 30-49 ετών (43%), άνω των 70 ετών(22%) και άνεργοι άντρες(66%). Η ηλικία των θυμάτων κυμαίνεται

από 30-49 ετών (40%) ή άνω των 70 ετών (21%). Στις μισές περιπτώσεις των γυναικοκτονιών είχε καταναλωθεί μεγάλη ποσότητα αλκοολούχων ποτών και ναρκωτικών, τόσο από τον δράστη, όσο και από το ίδιο το θύμα.

Σύμφωνα επίσης με έρευνα που έγινε από Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC), αποφάνθηκε πως από τις 87.000 γυναικοκτονίες που έγιναν παγκοσμίως το 2017, το 58% αυτών, διαπράχθηκε είτε από σύντροφο, είτε από μέλος της οικογένειας του θύματος.

Η αύξηση της έμφυλης βίας έχει εμφανιστεί σε σημαντικό ποσοστό και στις χώρες της Λατινικής Αμερικής. Η κοινωνική και η οικονομική κρίση που επικρατεί, καθώς και η ανεργία εντείνει τα περιστατικά βίας. Συγκεκριμένα στο Μεξικό και στη Βραζιλία το 2018, εντοπίστηκαν οι περισσότερες γυναικοκτονίες του έτους, κυρίως εξαιτίας της προσπάθειας των κατοίκων να αντιμετωπίσουν τις συμμορίες ναρκωτικών, χρησιμοποιώντας όπλα, εντείνοντας έτσι τα περιστατικά βίας. Αξίζει να σημειωθεί πως στη Λατινική Αμερική τα περιστατικά σωματικής και σεξουαλικής βίας είναι πολύ χαμηλά, σε σύγκριση με αυτά της οικείας γυναικοκτονίας (Statista Research Department, 2020b). Συγκεκριμένα, οι περισσότερες γυναικοκτονίες διαπράττονται από το οικογενειακό περιβάλλον, ή από τον σύντροφο του θύματος, κυρίως στις χώρες του Περού και της Αργεντινής (Statista Research Department, 2020b). Όλα αυτά τα περιστατικά και οι γυναικοκτονίες προέρχονται κατά κύριο λόγο από τα σεξιστικά στερεότυπα και τις πατριαρχικές αντιλήψεις που επικρατούν σε κάθε χώρα και κράτος, που υπονομεύουν και απαξιώνουν τη γυναίκα και την καθιστούν ως εύκολο θύμα γυναικοκτονίας (Hernández, 2018).

Επίσης στην αύξηση τέτοιων περιστατικών, σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και η πανδημία COVID-19, καθώς πολλαπλασιάστηκαν οι μορφές ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας, κυρίως στις χώρες της Κολομβίας και της Χιλής (Pasquali, 2021). Σύμφωνα με έρευνα, αποφάνθηκε πως την δεκαετία του 21ου αιώνα, υπήρξε ισχυρή έξαρση γυναικοκτονιών στη Λατινική Αμερική, καθώς όπως αναφέρεται, τουλάχιστον 400 γυναίκες δέχτηκαν θανατηφόρα χτυπήματα, στην πόλη Σιουδάδ Χουάρεζ, η οποία βρίσκεται στα σύνορα μεταξύ Μεξικού-ΗΠΑ (World Health Organization, 2012). Παράλληλα, το 2008 πάνω από 700 γυναίκες δέχτηκαν σεξουαλική κακοποίηση και διαφορετικών ειδών βασανιστήρια στη Γουατεμάλα. Τα θύματα αυτά ήταν γυναίκες οι οποίες ασχολούνταν είτε με σεξουαλική εργασία, είτε εργάζονταν σε μπαρ και νυχτερινά κέντρα διασκέδασης (World Health Organization, 2012). Οι γυναικοκτονίες στη Λατινική Αμερική, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, απαρτίζονται από σκουρόχρωμες γυναίκες που βρίσκονται σε κατώτερη κοινωνική τάξη και οι θύτες θεωρούν πως μπορούν να τις βλάψουν, καθώς οι κυβερνήσεις δεν νοιάζονται για τις ίδιες, με αποτέλεσμα να μην διώξουν και τον ίδιο τον θύτη (Hernández, 2018).

Στις χώρες της Αραβίας, το 37% των γυναικών έχουν υποστεί πολλών ειδών βίας, ποσοστό που συνεχώς αυξάνεται με τη πάροδο του χρόνου. Όπως αναφέρεται σε έρευνα, 4 στις 10 γυναίκες στα Ισλαμικά Κράτη συγκαταλέγονται στα θύματα γυναικοκτονιών σε παγκόσμια κλίμακα με θύτη τον ίδιο τους τον σύντροφο (UNWomen-ArabStates, 2020). Οι γυναικοκτονίες αυτές κατά κύριο λόγο προκαλούνται από το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των ανθρώπων και την περιορισμένη εκπαίδευση που υπάρχει. Επίσης, στις ίδιες περιοχές, ο γάμος θεωρείται

άλλοι για το θύτη, καθώς οι βιαστές απαλλάσσονται από τις κατηγορίες, εάν είναι παντρεμένοι με το θύμα τους. Στο Μαρόκο συγκεκριμένα, το άρθρο 75 του ποινικού κώδικα, σύμφωνα με το οποίο απαλλάσσονταν ο θύτης από τη δίωξη, σταμάτησε να ισχύει το 2014, ύστερα από την αυτοκτονία θύματος που αναγκάστηκε να παντρευτεί τον βιαστή του (UNWomen-ArabStates, 2020).

Η έκθεση του Παγκοσμίου Οικονομικού Φόρουμ (Broom, 2020), σε σχετική έρευνα αναφέρει πως τουλάχιστον οι μισές γυναίκες παγκοσμίως δέχονται σωματική και σεξουαλική κακοποίηση από τους συντρόφους τους. Συγκεκριμένα, στη Μέση Ανατολή και στη Βόρεια Αφρική, εντοπίζονται τα περισσότερα θύματα κακοποιημένων γυναικών παγκοσμίως, με το ποσοστό τους να ανέρχεται στο 45%.

Εκτός από τα παραπάνω, στον Ισλαμικό κόσμο, οι γυναικοκτονίες συνδέονται κυρίως με εγκλήματα τιμής με το ποσοστό τους να είναι πολύ μεγάλο, καθώς σε ετήσια βάση καταγράφονται πάνω από 5.000 δολοφονίες τιμής παγκοσμίως (World Health Organization, 2012). Πρόκειται για το πιο σοβαρό έγκλημα εις βάρος των γυναικών, που παρόλα αυτά δικαιολογείται σύμφωνα με τις στερεοτυπικές αντιλήψεις (Ashraf et al., 2017). Πιο αναλυτικά, στο ισλάμ τα περιστατικά βίας παρουσιάζονται πιο άγρια συγκριτικά με άλλες χώρες. Συγκεκριμένα, πραγματοποιούνται ακρωτηριασμοί γεννητικών οργάνων και δολοφονίες σχετικά με την προίκα. Έχει καταγραφεί πως πάνω από 113 εκατομμύρια γυναίκες έχουν υποστεί ακρωτηριασμό γεννητικών οργάνων. Στην Αίγυπτο, πάνω από το 90% των γυναικών και των κοριτσιών ηλικίας 15-48 ετών, αποτελούν θύματα τέτοιας αποτρόπαιας πράξης και συμπεριφοράς. Όσον αφορά τα εγκλήματα λόγω προίκας, αναφέρεται πως ο πιο συνηθισμένος τρόπος κακοποίησης είναι ο εμπρησμός σε γυναίκες-νύφες, των οποίων οι άντρες και τα πεθερικά έκριναν πως δεν έλαβαν ικανοποιητική προίκα. Το 2006, το Εθνικό Γραφείο Καταγραφής Εγκλήματος της Ινδίας, ανέφερε πως έχουν πραγματοποιηθεί πάνω από 7.500 θάνατοι λόγω προίκας, ενώ άλλες έρευνες αναφέρουν πως πάνω από 25.000 νεόνυμφες έχουν δολοφονηθεί λόγω προίκας (World Health Organization, 2012).

Σύμφωνα με έρευνα που υλοποιήθηκε το 2018 (Statista Research Department, 2020c) στην Ινδία, αποφάνθηκε πως οι περισσότεροι θεωρούν σωστή την άσκηση βίας σε βάρος των γυναικών, αν οι ίδιες φύγουν από το σπίτι τους χωρίς άδεια.

Στον Καναδά διενεργήθηκε μία μεγάλη έρευνα, με κύριο αντικείμενο μελέτης 1206 περιπτώσεις γυναικών που δολοφονήθηκαν τη περίοδο 1974-1994 (πρωτοβουλία Sisters in Spirit). Με βάση τα ευρήματα της έρευνας, έγινε αντιληπτό πως οι ιθαγενείς γυναίκες του Καναδά κινδυνεύουν περισσότερο να υποστούν βία, συγκριτικά με τις αλλοεθνείς γυναίκες και τα εγκλήματα κυρίως διαπράττονται από συντρόφους των γυναικών, με το ποσοστό να ανέρχεται στο 63% (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020). Σύμφωνα με άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2015 (UNODC, 2019), από το Καναδικό Παρατηρητήριο, εντοπίστηκε πως το 2020 στον Καναδά υπήρξαν 145 γυναικοκτονίες (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020).

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, το 2018 καταγράφηκαν 238 γυναικοκτονίες που διεξήχθησαν στη Πολιτεία του Τέξας, με τα θύματα να δολοφονούνται από κατά συρροή δολοφόνους. Υπολογίζεται ότι στην Αμερική, οι κατά συρροή δολοφόνοι απαρτίζουν το 1/3

όλων των γυναικοκτονιών και αφορούν στις περισσότερες περιπτώσεις, σεξουαλικά εργαζόμενες γυναίκες, όπου οι θύτες προσεγγίζουν ως πελάτες (UNODC, 2019). Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (Broom, 2020), προκύπτει πως το ποσοστό των γυναικών που δέχονται σεξουαλική βία από τους συντρόφους τους, ξεπερνάει το 30%. Αξίζει να επισημανθεί, σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (2012), πως οι περισσότερες γυναίκες που δέχονται βίαιες συμπεριφορές, εγκυμονούν, συμπέρασμα που διεξήχθη ύστερα από εξέταση που πραγματοποιήθηκε από αστυνομικούς και γιατρούς. Επιπρόσθετα, στο σύνολο των γυναικοκτονιών που έχουν διεξαχθεί στην Αμερική, συμπεριλαμβάνονται και πολλά εγκλήματα τιμής που έγιναν σε κοινότητες μεταναστών (World Health Organization, 2012).

Σύμφωνα με το Δείκτη Ισότητας των Φύλων 2020, το 2017, από την Eurostat καταγράφηκαν πάνω από 850 γυναικοκτονίες, που προκλήθηκαν από το οικογενειακό περιβάλλον του θύματος, σε πάνω από 15 κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Λετονία ήταν η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικοκτονιών, εν αντιθέσει με την Ελλάδα που βρισκόταν στη κατώτατη θέση (EIGE, 2020a). Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, φανερώθηκε πως οι γυναίκες που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες, είναι και αυτές που αντιμετωπίζουν περισσότερα περιστατικά διακρίσεων και είναι πιο εύκολο να υποστούν βία. Τέτοιες γυναίκες είναι κυρίως μουσουλμάνες, ηλικιωμένες και ΑΜΕΑ. Επιπρόσθετα, σημαντικά ποσοστά βίας υπάρχουν και στις κοινότητες LGBTQI (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer & Intersex), με τα πιο ευάλωτα άτομα να δέχονται βία, καθώς η έκφραση του φύλου τους δεν ταιριάζει με το φύλο που έχουν κατά τη γέννηση τους (EIGE, 2020b).

Με βάση το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (Broom, 2020), αποφάνθηκε πως το ποσοστό των γυναικών που δέχονται σεξουαλική κακοποίηση στη Δυτική Ευρώπη, ξεπερνάει το 20% σε παγκόσμια κλίμακα. Ταυτόχρονα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, από το 2009 και ύστερα, στοιχεία δείχνουν πως ένας άντρας σκοτώνει μία γυναίκα ανά 3 ημέρες, ποσοστό που συνεχώς αυξάνεται (Broom, 2020).

Αξίζει να αναφερθεί πως στην έκταση του φαινομένου ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό και η εμφάνιση και ανάπτυξη του ιού COVID-19 σε πολλές χώρες παγκοσμίως. Όπως προκύπτει από έρευνα του Δείκτη Ισότητας των Φύλων 2020, ο ιός αυτός αύξησε τα περιστατικά βίας στην Ευρώπη (WHO, 2020a, όπως αναφέρεται στο EIGE, 2020b). Συγκεκριμένα στην Γαλλία, η ενδοοικογενειακή βία αυξήθηκε κατά 30% ύστερα από την εμφάνιση του COVID-19. Η έξαρση των περιστατικών βίας, προκάλεσε μεγάλη σύγχυση και ανασφάλεια στα θύματα και γι αυτό, αναπτύχθηκε μια εφαρμογή κινητού, κατά την οποία τα θύματα έχουν τη δυνατότητα να καταγγέλλουν τα περιστατικά κακοποίησης. Εν συνεχεία, η εφαρμογή αυτή, προωθήθηκε και στην Ιταλία (Feurari, 2020, όπως αναφέρεται στο EIGE, 2020b).

5.2: Έρευνες στην Ελλάδα

Στην περίπτωση της Ελλάδας, υπήρχαν πολλές διαμάχες και αντιπαλότητες, για να αναγνωρισθεί ο όρος γυναικοκτονία, καθώς και για να γίνουν δημόσιες όλες οι δολοφονίες που έχουν γίνει κατά των γυναικών. Η ορατότητα τους στη δημόσια σφαίρα, προκάλεσε

μεγάλη σύγχυση ανάμεσα στους δημοσιογράφους, στους σχολιαστές των social media, αλλά και σε απλούς χρήστες και ανθρώπους. Όλη αυτή η αναστάτωση προκλήθηκε, διότι προσπαθούν να αποκρύψουν τις πραγματικές αιτίες των γυναικοκτονιών.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1988 από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, όσον αφορά την πολιτική θέση και συμπεριφορά των Ελληνίδων γυναικών, φανερώθηκε πως οι αντιλήψεις που έχουν και η πολιτική τους συμπεριφορά, αλλάζει ανάλογα με το μορφωτικό τους επίπεδο και την ηλικία. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με ευρήματα, το 15% των γυναικών έχει στερεοτυπικές αντιλήψεις και πρότυπα, πιστεύει πως ο άντρας είναι ο αρχηγός του σπιτιού και δεν ασχολούνται καθόλου με το χώρο της πολιτικής. Βάση έρευνας της Γαλατά, οι γυναίκες που κατέχουν πτυχίο ή μεταπτυχιακό τίτλο, ασχολούνται και με άλλες υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα με τις τράπεζες και το εμπόριο και προτιμούν την εξαρτημένη εργασία. Σύμφωνα μάλιστα και με στατιστικά δεδομένα φάνηκε πως οι πτυχιούχοι εργαζόμενες γυναίκες, απασχολούνται με κατώτερες θέσεις εργασίας, δεν μένουν ικανοποιημένες από την δουλειά τους και δεν μπορούν να διεκδικήσουν ή να απαιτήσουν την εργασία που όντως επιθυμούν να αναλάβουν (Χατζηγιάννη, 2001). Όσον αφορά την εκπαίδευση, παρατηρείται πως η συμμετοχή των γυναικών βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα. Συγκεκριμένα, στη προσχολική και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί αποτελούν το σημαντικότερο κομμάτι του διδακτικού προσωπικού, ενώ στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση, παρατηρείται ομοιότητα στον αριθμό των εκπαιδευτικών, καθώς και τα δύο φύλα συμμετέχουν με τον ίδιο τρόπο. Στην ανώτατη εκπαίδευση, οι γυναίκες καταλαμβάνουν το 30% των εκπαιδευτικών, ποσοστό που αυξομειώνεται συνεχώς, λόγω της κλίμακας ιεραρχίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, οι γυναίκες να παραμένουν στάσιμες, στις κατώτερες βαθμίδες εκπαίδευσης και να προάγονται αργότερα από τους άντρες.

Παρ όλη τη βελτίωση των γυναικών, πάνω στον εκπαιδευτικό τομέα, εξακολουθούν να μην έχουν εργασία σε υψηλόβαθμες θέσεις, καθώς μόνο το 9,94% εργάζονται ως καθηγήτριες και το 20,9% ως αναπληρώτριες καθηγήτριες (Μαράτου Αλιπράντη, 2001). Σύμφωνα με στατιστικά δεδομένα της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας του 1981, οι περισσότερες γυναίκες απασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα, δηλαδή σε ό,τι σχετίζεται με τη γεωργία, με το ποσοστό τους να ανέρχεται στο 42%, και στον τριτογενή τομέα, δηλαδή με τις υπηρεσίες, με το ποσοστό τους να κυμαίνεται στο 40%. Όσο για τον δευτερογενή τομέα, οι γυναίκες, με ποσοστό 18%, ασχολούνται με τη βιομηχανία, τα τρόφιμα και την υφαντουργία (Πανταζή-Τζίφα, 1984). Ευρήματα έχουν δείξει πως μόνο το 0,2% των γυναικών είναι διευθύντριες ή αποτελούν ανώτερα στελέχη, σε αντίθεση με τους άντρες, όπου το ποσοστό τους ανέρχεται στο 7,8%. Οι γυναίκες αποτελούν μόνο το 1,7% των εργοδοτών, ενώ οι άντρες το 8,8%, το 44% των γυναικών εργάζονται σαν βοηθοί, χωρίς μισθό στην οικογενειακή επιχείρηση, σε αντίθεση με τους άντρες, που στο συγκεκριμένο κλάδο το ποσοστό τους βρίσκεται στο 4% (Πανταζή-Τζίφα, 1984).

Η δεκαετία από το 1991-2000, ήταν η εποχή όπου άλλαξαν πολλά πράγματα στον επαγγελματικό τομέα για τις γυναίκες. Στην Ελλάδα, το 1991, οι γυναίκες αποτελούσαν το 35,7% του εργατικού δυναμικού της χώρας, το 60% δεν είχαν εργασία, ενώ το 68,5% ήταν μακροχρόνια άνεργες. Αυτό άλλωστε επιβεβαιώνεται και από την εθνική έκθεση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας (1995), όπου το ποσοστό των εργαζόμενων γυναικών ανέρχονταν στο

37%. Παρόλα αυτά όμως, οι γυναίκες συνέχιζαν να αποτελούν τη πλειοψηφία των μη αμειβομένων μελών, με ποσοστό 70%, το 40% φέρεται να ήταν αμειβόμενες και το 26,7% αυτοαπασχολούμενες. Όσο για τους μισθούς, η αμοιβή των γυναικών δεν ξεπερνούσε καν το 80% του αντρικού μισθού, παρόλο που βρίσκονταν στις ίδιες θέσεις εργασίας. Η ημιαπασχόληση ωστόσο, επηρεάζει πολύ τις γυναίκες ως προς το επαγγελματικό κομμάτι, καθώς το 26% εργάζεται λιγότερο από 30 ώρες την εβδομάδα (Γερογιάννη, 1998). Οι γυναίκες επιχειρηματίες καταλαμβάνουν το 27% του συνόλου των επιχειρήσεων, όμως αντιμετωπίζουν περισσότερες οικονομικές κρίσεις σε σχέση με τους άντρες, καθώς δεν μπορούν να διαχειριστούν τα οικονομικά τους και δεν έχουν πρόσβαση στις πηγές χρηματοδότησης (Τρίγκα, 1999). Αξίζει να σημειωθεί ωστόσο ότι το ποσοστό των άνεργων γυναικών παρουσιάζεται σχετικά υψηλό, στο 42,2%, συγκριτικά με των αντρών που φαίνεται να είναι 22,8% (Ιωακείμογλου & Κρητικίδης, 1998). Γενικά, η Ελλάδα, εκπροσωπεί το μεγαλύτερο ποσοστό άνεργων, κάτω των 25 ετών, σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η ετεροαπασχόληση, δηλαδή η εργασία που διαφέρει από το τι σπουδές έχει κάνει ο νέος και η μερική απασχόληση πλήττει μεγάλο ποσοστό των νέων, που ανέρχεται στο 52%. Τα νέα άτομα, βρίσκουν δουλειές με χαμηλό εισόδημα και μειωμένο ωράριο, διότι δεν μπορούν να βρουν μια σταθερή δουλειά, λόγω της αυξημένης ανεργίας που υπάρχει στη χώρα (Κατσορίδας, 1998).

Σύμφωνα με έρευνα του ΚΕΘΙ, μεγάλο μέρος των δικηγόρων που ασχολούνται με το φαινόμενο της έμφυλης βίας υποστηρίζουν πως η ενδοοικογενειακή βία είναι εκτεταμένη στην Ελληνική κοινωνία, με πλευρές που είναι άλλες φορές ορατές και άλλες αθέατες. Οι πλευρές αυτές ωστόσο συνήθως παραμένουν εντός της οικογένειας και δεν δημοσιοποιούνται. Σε αυτή την έρευνα συμμετείχαν και πολλοί κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι υποστηρίζουν πως οι λόγοι που μια γυναίκα-θύμα δεν εγκαταλείπει τη συζυγική εστία ποικίλλουν. Οι γυναίκες είναι ψυχολογικά και οικονομικά εξαρτημένες από τον σύζυγο και βάση στερεοτύπων και αντιλήψεων που υπάρχουν ακόμα και σήμερα στη κοινωνία, καθιστούν αδύνατο να φύγουν από τον σύντροφό τους. Αυτό οφείλεται και στο ότι η γυναίκα δεν έχει καμία υποστήριξη από την οικογένεια της και τους φίλους της, αλλά και από τη χαμηλή αυτοεκτίμηση της. Οι κοινωνικοί λειτουργοί αναφέρουν επίσης πως όλες οι γυναίκες είναι πιθανά θύματα, αλλά οι πιο επιρρεπείς είναι οι γυναίκες που εξ αρχής δεν έχουν καταλάβει πως ο σύντροφος τους δείχνει σημάδια κακής συμπεριφοράς, με αποτέλεσμα με τον καιρό να εγκλωβίζονται σε κακοποιητική σχέση, χωρίς έξοδο διαφυγής. Όσον αφορά το προφίλ των δραστών, παρουσιάζονται ως χειριστικά άτομα τα οποία θέλουν η σύντροφός τους να εξαρτάται από τους ίδιους και να είναι αποκλειστικά δική τους. Με το πέρασμα του χρόνου, απομονώνουν τις γυναίκες και δεν τις επιτρέπουν να έχουν επαφές με την οικογένεια τους και τους φίλους τους. Όλη αυτή η καταχρηστική συμπεριφορά του θύτη οφείλεται κυρίως στο οικογενειακό του περιβάλλον, στις εξαρτήσεις, αλλά και σε ψυχιατρικά προβλήματα που μπορεί να έχει. Το συμπέρασμα της έρευνας του ΚΕΘΙ, φανερώνει πως ο κυρίαρχος παράγοντας που οδηγεί στην έμφυλη βία είναι η ιεραρχική κατανομή των δύο φύλων, κατά την οποία ο άντρας είναι σε ανώτερη και πλεονεκτικότερη θέση από τη γυναίκα.

Σημαντικό παράγοντα όμως διαδραματίζει και η αυτο-ενοχοποίηση του θύματος, καθώς το θύμα θεωρεί τον εαυτό του υπεύθυνο για τη βία που του ασκήθηκε, αλλά και η δικαιολογία που χρησιμοποιείται για την αθώωση του δράστη. Όσο για τις πατριαρχικές αντιλήψεις, η

έρευνα έδειξε πως υπάρχουν πολλές περιοχές και πόλεις με πατριαρχικές δομές και ομάδες, που ενθαρρύνουν τη βία από τους άντρες προς τις γυναίκες, καθώς οι γυναίκες θεωρούνται ακόμα κατώτερες των αντρών και δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν την βία που τους ασκείται σε καθημερινή βάση. Αξίζει να σημειωθεί, πως με το πέρας της έρευνας, οι ειδικοί που συμμετείχαν πρότειναν λύσεις αντιμετώπισης του φαινομένου. Συγκεκριμένα πρότειναν να συνταχθεί μια ομάδα που να είναι ικανή να αντιμετωπίσει τέτοιες καταστάσεις, αλλά και να βοηθήσουν ειδικοί ψυχολόγοι, συζητώντας με την ίδια την οικογένεια. Προτείνεται επίσης καμπάνιες, κατά τις οποίες οι γυναίκες, αλλά και οι άντρες, θα μπορούν να λάβουν ψυχολογική υποστήριξη και να συνειδητοποιήσουν ότι η επίσκεψη σε κάποιον ειδικό ψυχολόγο δεν είναι ντροπή. Να πραγματοποιηθεί συγκεκριμένου είδους εκπαίδευση στην Ελληνική Αστυνομία, ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τέτοια περιστατικά βίας και να μάθουν επιτέλους οι γυναίκες ποια είναι τα δικαιώματά τους στη κοινωνία και πως μπορούν να προστατευθούν από τις αρμόδιες αρχές. Πρέπει επίσης να γίνει πιο ειδική εκπαίδευση, στους αρμόδιους που ασχολούνται με τις διαδικτυακές μορφές βίας των γυναικών, όπως για παράδειγμα η διαδικτυακή παρακολούθηση και παρενόχληση. Γενικότερα, σύμφωνα με τους ειδικούς, για να σταματήσει η βία, θα πρέπει να υπάρξει αλλαγή στάσεων και αντιλήψεων του πληθυσμού όσον αφορά θέματα ισότητας και δικαιωμάτων.

Στην Ελλάδα, τη περίοδο 2010-2020 παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση στο ποσοστό των γυναικοκτονιών, καθώς το 2010 ο αριθμός τους ανέρχονταν στις 1.303 γυναικοκτονίες, ενώ το 2020 οι γυναικοκτονίες έφτασαν τις 5.669. Δυστυχώς, στην Ελλάδα δεν υπάρχουν στατιστικά δεδομένα για τα εγκλήματα και τα περιστατικά έμφυλης βίας, καθώς η αστυνομία άρχισε να καταγράφει τα περιστατικά αυτά μετά το 2020. Από τα στοιχεία που προέκυψαν διαπιστώθηκε πως το 73,5% των θυμάτων που υπέστη ενδοοικογενειακή βία είναι γυναίκες και το 93% των δραστών/θυτών είναι άντρες. Σύμφωνα με την έρευνα, το 64% των γυναικών φοβάται να πηγαίνει σε απομακρυσμένα μέρη και περιοχές, διότι νιώθει ότι μπορεί να δεχτεί οποιουδήποτε είδους επίθεσης, ενώ το ποσοστό των αντρών στην ίδια περίπτωση, παρουσιάζεται χαμηλό, καθώς αγγίζει περίπου το 35%. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την έρευνα του FRA (Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης), καθώς αναφέρει πως το να αποφεύγει το πιθανό θύμα να έρθει σε επαφή με οποιονδήποτε λόγω φόβου, δεν είναι μια λογική αντίδραση και δεν πρέπει να επηρεάζει την ισότητα στην δημόσια σφαίρα.

Βάση έρευνας που διεξήχθη το 2019 από την ελληνική ομάδα του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τη γυναικοκτονία, ήρθαν στην επιφάνεια πολλά και διαφορετικά ευρήματα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με βάση τις 17 γυναικοκτονίες που έγιναν το 2019 και μελετήθηκαν όλες οι περιπτώσεις ξεχωριστά. Συγκεκριμένα διαπιστώθηκε πως οι περισσότερες γυναίκες δολοφονήθηκαν μέσα στο σπίτι τους από κοντινό τους πρόσωπο. Αναλύθηκε η σχέση μεταξύ του δράστη και του θύματος, καθώς και ο χώρος που διαπράχθηκαν οι γυναικοκτονίες. Φανερώθηκε ο τρόπος που δολοφονήθηκαν οι γυναίκες, καθώς και η ηλικία και η καταγωγή τόσο του δράστη, όσο και του θύματος. Ειδικότερα, 6 από τις γυναικοκτονίες πραγματοποιήθηκαν από τον σύζυγο του θύματος, 4 από τον πρώην σύντροφο, 3 από άλλο κοντινό πρόσωπο του θύματος, και 2 από άκυρο άντρα που δεν έχει καμία συγγενική σχέση. Συνολικά, οι 15 από τις 17 γυναικοκτονίες προέρχονται από ενδοοικογενειακή βία. Σε 6 από αυτές τις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν, υπήρξαν και

παλαιότερα σκηνικά βίας, που η αστυνομία και τα κρατικά όργανα δεν έκαναν καμία κίνηση για να τα εξαλείψουν και να προστατέψουν το θύμα. Όσο για τον τόπο των εγκλημάτων, 5 γυναικοκτονίες έγιναν στην Αθήνα, 4 σε αστικές περιοχές και 8 σε μη αστικές. Οι περισσότερες γυναικοκτονίες, 9 στο σύνολο, διαπράχθηκαν στο σπίτι του ζευγαριού, 7 σε ξένο σπίτι και μόνο 1 σε εξωτερικό χώρο. Φανερόνεται έτσι ότι στο σπίτι γίνονται οι περισσότερες γυναικοκτονίες που συνδέονται σε μεγάλο ποσοστό με περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας. Σε 6 περιπτώσεις, οι δράστες χρησιμοποίησαν όπλα, σε 5 περιπτώσεις χρησιμοποίησαν μαχαίρια ή άλλα αιχμηρά αντικείμενα, αντίστοιχα, σε άλλες 5 περιπτώσεις προκάλεσαν ασφυξία, λόγω στραγγαλισμού στο θύμα, ενώ μόνο σε 1 περίπτωση ο θάνατος του θύματος προήλθε από πολλαπλά χτυπήματα. Όσο για την ηλικία των θυμάτων, το ένα από αυτά ήταν μεταξύ 18-25 ετών, 5 μεταξύ 26-35 ετών, 4 από 46-55 ετών, 3 από 56-65 ετών, 1 από 66-75 ετών και 3 πάνω από 75 ετών. Συνολικά ο μέσος όρος ανέρχεται στα 52 έτη. Όσο για τους δράστες, 1 από αυτούς ήταν μεταξύ 18-25 ετών, 3 μεταξύ 26-35, 2 μεταξύ 36-45, 6 από 46-55, 1 από 66-75, ενώ 4 από αυτούς ήταν άνω των 75 ετών. Ο μέσος όρος των δραστών είναι κοντά στα 53 έτη. Όσο για τη καταγωγή των δραστών και των θυμάτων, οι περισσότεροι από αυτούς ήταν Έλληνες, με τη διαφορά πως 4 δολοφονημένες γυναίκες και 3 δράστες ήταν ξενικής καταγωγής. Σε 7 περιπτώσεις, η γυναίκα φαίνεται να ήταν εργαζόμενη, σε 2 περιπτώσεις ήταν άνεργη σε 2 από αυτές έπαιρνε σύνταξη και υπάρχουν ακόμα 6 περιπτώσεις, που παραμένει άγνωστη η επαγγελματική κατάρτιση των γυναικών, καθώς η έρευνα του παρατηρητηρίου δεν είχε συλλέξει αρκετά στατιστικά δεδομένα. Όσο για τους δράστες, σε 5 περιπτώσεις ο δράστης ήταν εργαζόμενος, σε 1 περίπτωση άνεργος, σε 5 περιπτώσεις συνταξιούχος και σε 6 περιπτώσεις άγνωστης επαγγελματικής ιδιότητας, παρόμοια κατάσταση με αυτή που προαναφέρθηκε, λόγω έλλειψης στοιχείων και δεδομένων. Οι γυναικοκτονίες, στην Ελλάδα, διαπράττονται κατά 70% από συντρόφους, στις περισσότερες περιπτώσεις μέσα στο σπίτι του θύματος και ως συνήθως γίνεται με τη χρήση αιχμηρών αντικειμένων ή με τα χέρια του δράστη, σε επαρχιακές περιοχές. Κατά κύριο λόγο, το ζευγάρι έχει χωρίσει και έχουν προηγηθεί πολλά περιστατικά βίας, με κυριότερο κίνητρο τη ζήλια και την αποκλειστικότητα. Ο μέσος όρος ηλικίας και των θυμάτων και των δραστών δεν ξεπερνά τα 50 έτη και πολλές φορές, μετά τη πράξη τους, οι περισσότεροι αυτοκτονούν ή καταγγέλλουν αμέσως τη δολοφονία στις αρχές (Κοντοχρήστου, 2021: 219-221).

Όσον αφορά τις 17 γυναικοκτονίες που πραγματοποιήθηκαν το 2021, έχουν έρθει στην επιφάνεια αντίστοιχα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, οι 14 γυναικοκτονίες έγιναν στην επαρχία, 11 γυναικοκτονίες πραγματοποιήθηκαν στο σπίτι του θύματος και ο μέσος όρος ηλικίας των θυμάτων υπολογίζεται στα 43 έτη. Οι 16 από τους 17 δράστες, φαίνεται πως ήταν πρώην σύζυγοι, με μέσο όρο ηλικίας τα 46 έτη. Οι 6 από αυτούς χρησιμοποίησαν μαχαίρι, άλλοι 6 τα χέρια τους και άλλοι 4 όπλο. Οι 4 από τους 17 δράστες αυτοκτόνησαν μετά τη γυναικοκτονία και ο κύριος λόγος που προχώρησαν σε τέτοια πράξη ήταν διότι η γυναίκα ήθελε να χωρίσουν, άλλοι λόγω απόρριψης και έντονης ζήλιας.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, στις 31/07/2021, ύστερα από έρευνα, φανερώθηκε πως οι γυναικοκτονίες στην Ελλάδα, το διάστημα 2015-2020 κυμαίνονταν 18 με 19 κάθε χρόνο, με τις 10 από αυτές να έχουν υλοποιηθεί από οικογενειακό περιβάλλον.

Από τα στατιστικά στοιχεία και δεδομένα της Ελληνικής Αστυνομίας προκύπτει πως κάθε μήνα μια γυναίκα δολοφονείται από μέλος του οικογενειακού της περιβάλλοντος. Τη πενταετία 2013-2018, σημειώθηκαν συνολικά 69 γυναικοκτονίες με κύριο αίτιο την ενδοοικογενειακή βία. Την επόμενη χρονιά το 2019, δολοφονήθηκαν στην Ελλάδα 8 γυναίκες για τους ίδιους λόγους και από μέλη της οικογένειάς τους, ποσοστό που ανέρχεται πάνω από 40%. Βάση των στατιστικών που προέκυψαν, από τις 19 ανθρωποκτονίες, οι 8 ήταν γυναικοκτονίες, με θύτες μέλη της οικογένειας, με ποσοστό 42,1% (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β).

5.3 Μελέτη περίπτωσης

Σύμφωνα με μελέτη του Καραντινού (1987), η συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό, αυξήθηκε σημαντικά, λόγω των αλλαγών στις κοινωνικές αντιλήψεις, στην άνοδο της εκπαίδευσης, στις πολιτικές πρακτικές ως προς την ισότητα, αλλά και την αύξηση των θέσεων εργασίας στον τριτογενή τομέα. Ωστόσο, ανάλογος είναι και ο αριθμός των άνεργων γυναικών, με πολλές από αυτές να περιμένουν πολύ καιρό μέχρι να μπουν σε θέση εργασίας. Η ηλικία των άνεργων γυναικών είναι μεταξύ 15-24 ετών και είναι κυρίως φοιτήτριες, απόφοιτες που δεν έχουν βρει εργασία και ανειδίκευτες εργάτριες (Καραντινός, 1987). Τη δεκαετία 1981-1990 το ποσοστό των γυναικών που αποτελούσε το εργατικό δυναμικό της χώρας δεν ανέρχονταν πάνω από 35%.

Σε έρευνα που πραγματοποίησε το 1988, η Γενική Γραμματεία Ισότητας και το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, σε δείγμα 2.000 γυναικών, ηλικίας από 18 ετών και άνω, φανερώθηκε πως η ανεργία των γυναικών είναι διπλάσια από αυτή των αντρών, καθώς το ποσοστό είναι 6,03% για τους άντρες και 12,14% για τις γυναίκες. Η ανεργία οφείλεται και στο ότι οι γυναίκες προτιμούν να εκτελούν καθήκοντα νοικοκυράς και κάποιες από αυτές εγκαταλείπουν την εργασία τους μετά τα 45 έτη (Γενική Γραμματεία Ισότητας & Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, 1988).

Στο χρονικό διάστημα της πανδημίας, δηλαδή από το 2020-2022 η ενσωμάτωση των γυναικών στον χώρο εργασίας παρουσιάζεται σε πολύ μικρό ποσοστό. Πιο συγκεκριμένα, βάση έρευνας αποφάνθηκε πως το 40% των γυναικών, ηλικίας 25-34 ετών δεν εργαζόταν. Σύμφωνα μάλιστα με μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) σε συνεργασία με το Νορβηγικό ερευνητικό ίδρυμα Fafo, διαπιστώθηκε πως οι ηλικίες που κυμαίνονται κοντά στα 25 έτη, αρχίζουν να εισχωρούν σημαντικά στο χώρο εργασίας. Το αντρικό φύλο είναι το κυρίαρχο στο χώρο εργασίας και συνεχώς αυξάνεται ο αριθμός του αντρικού εργατικού δυναμικού, ενώ ο αριθμός των γυναικών παρουσιάζει σταθερότητα. Ο λόγος που υπάρχει αυτή η σταθερότητα και η αποστασιοποίηση των γυναικών από τον εργατικό τομέα, είναι διότι μετά τα 25 έτη, οι γυναίκες ασχολούνται κυρίως με την οικογένειά τους και τις υποχρεώσεις που έχουν και δεν αναζητούν εργασία εκείνη τη χρονική περίοδο. Οι λόγοι αυτοί βασίζονται κυρίως στις πατριαρχικές αντιλήψεις, όπου η γυναίκα πρέπει να κάθεται σπίτι με τα παιδιά και να τα φροντίζει, αλλά και με την αντίληψη των εργοδοτών, οι οποίοι προτιμούν να προσλαμβάνουν άντρες παρά γυναίκες, καθώς έχουν στο μυαλό τους πως η γυναίκα μπορεί να τεκνοποιήσει μέσα στα επόμενα χρόνια. Αυτό μάλιστα επιβεβαιώνεται και από πολλές καταγγελίες, καθώς τα ζητήματα εγκυμοσύνης και μητρότητας προκαλούν επαναλαμβανόμενες συγκρούσεις ανάμεσα στις εργαζόμενες

μητέρες και στους εργοδότες τους. Σύμφωνα με έρευνα γνώμης, το 11% των γυναικών ανέφεραν πως αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα, λόγω του φύλου τους, διπλάσιο ποσοστό από αυτό των αντρών που ανέφεραν παρόμοια περιστατικά, καθώς το ποσοστό στους κυμαίνονταν στο 5%. Λόγω αυτού, το ποσοστό των άνεργων γυναικών αυξήθηκε σημαντικά, αγγίζοντας το 20%. Επίσης σύμφωνα με την έρευνα φάνηκε πως ως προς την εύρεση εργασίας, οι γυναίκες ήρθαν αντιμέτωπες με φυλετικές, ηλικιακές και σεξουαλικές διακρίσεις, εν αντιθέσει με τους άντρες, που δεν βίωσαν τέτοια περιστατικά. Η αποστασιοποίηση τους από την αγορά εργασίας παρουσιάζεται ως άδικη καθώς το 60% των γυναικών αποτελεί το πιο εκπαιδευμένο κομμάτι της κοινωνίας, καθώς οι περισσότερες είναι απόφοιτες λυκείου και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με βάση την έρευνα γνώμης, το 39% των γυναικών, με την ηλικία τους να μη ξεπερνά τα 35 έτη, δήλωσαν πως ακόμη έχουν οικονομική υποστήριξη από την οικογένεια τους.

Η μελέτη της Κοντοχρήστου (2021: 231-226· 2020[8]), όσον αφορά τις γυναικοκτονίες που έχουν γίνει στην Ελλάδα, βασίστηκε σε 41 γυναικοκτονίες που έγιναν από 01/01/2018 έως 31/03/2020. Η έρευνα της στηρίχθηκε κυρίως από τα δεδομένα της Ελληνικής Αστυνομίας, σύμφωνα με τα οποία από το 2019 έως το 2020 παρατηρήθηκε αύξηση 4% στα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας. Πιο συγκεκριμένα από τα 5.221 περιστατικά, αυξήθηκε στα 5.413. Το έτος 2020, και με βάση τα περιστατικά που αναφέρθηκαν, σύμφωνα με την ΕΛΑΣ, το 82,44% των δραστών ήταν άντρες και το 73,04% των θυμάτων ήταν γυναίκες. Ο μέσος όρος ηλικίας των δραστών κυμαινόταν στα 35-45 έτη (31,66%) και στα 45-60 έτη(33,28%). Όσο για τα θύματα, το 31,9% ήταν ηλικίας 35-45 έτη και το 23,19% 45-60 έτη. Το 62,25% των δραστών ήταν πρώην σύντροφοι και στη σχέση τους είχαν ήδη προηγηθεί περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Σύμφωνα με μελέτη που έγινε το 2017 από το UNODOC (United Nations Office on Drugs and Crime), το 20% των θυμάτων, σε παγκόσμια κλίμακα ήταν γυναίκες, ενώ το 58% των θυμάτων-γυναικών δολοφονήθηκε από πρόθεση, είτε από τον σύντροφό τους, είτε από την οικογένειά τους. Υπολογίζεται πως 50.000 γυναίκες χάνουν τη ζωή τους με αυτούς τους τρόπους που προαναφέρθηκαν. Οι γυναίκες ηλικίας 15-44 ετών είναι πιο πιθανό να υποστούν βιασμό ή ενδοοικογενειακή βία, ενώ το 55%-95% των θυμάτων δεν καταγγέλλουν τα περιστατικά βίας.

Σύμφωνα με μελέτη του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), πάνω από το 35% των γυναικών δολοφονήθηκαν από τον σύντροφο τους, ενώ το ποσοστό των αντρών που δολοφονήθηκε από τη γυναίκα τους, παρουσιάζεται ιδιαίτερα μικρό, μόλις 5%.

Κεφάλαιο 6: Έρευνα

Στο παρόν κεφάλαιο, θα γίνει ανάλυση της έρευνας και της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε και θα αναφερθούν μελέτες περίπτωσης που υλοποιήθηκαν και στην Ελλάδα, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο.

6.1: Ταυτότητα έρευνας

Η παρούσα έρευνα, συνδέεται άμεσα με την θεωρία της πλαισίωσης, η οποία περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο τα ΜΜΕ παρουσιάζουν οπτικά τη γυναικοκτονία που πραγματοποιήθηκε το 2005 στη περιοχή της Βέροιας. Τα γεγονότα που καταγράφονται αντλούνται μέσα από τα ΜΜΕ και από τοπικές εφημερίδες της περιοχής. Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν διάφορα είδη πλαισίωσης. Το κυρίαρχο είναι αυτό της οπτικής πλαισίωσης, η περιπτωσιολογική ή επεισοδιακή πλαισίωση, καθώς στην έρευνα που ακολουθεί, προβάλλεται ένα μεμονωμένο περιστατικό, αποστρέφοντας την προσοχή του κοινού από άλλα περιστατικά και εστιάζοντας μόνο στο συγκεκριμένο συμβάν.

Επίσης, χρησιμοποιείται το πλαίσιο του διπολικού ή συγκρουσιακού χαρακτήρα, καθώς στην έρευνα αναφέρονται διαφορές διαμάχες μεταξύ των ατόμων. Και τέλος, γίνεται χρήση του πλαισίου ανθρώπινου ενδιαφέροντος, το οποίο, παρουσιάζει ένα ανθρώπινο πρόσωπο και προσδίδει μία συναισθηματική χροιά στην παρουσίαση της πληροφορίας.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να ερευνηθεί η μεθοδολογία και η τυπολογία των πλαισίων που χρησιμοποίησαν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για να προβάλλουν και να περιγράψουν την γυναικοκτονία που σημειώθηκε στη Βέροια το 2005. Για την πραγματοποίηση της έρευνας, αναλύθηκαν συνολικά 9 άρθρα από τοπικές εφημερίδες της περιοχής και συγκεκριμένα από την εφημερίδα «Λαός». Πληροφορίες αντλήθηκαν επίσης και από την εφημερίδα «Τα Νέα», από τον ιστότοπο volnypress.gr και από την τηλεοπτική εκπομπή «Φώς στο τούνελ». Ως λέξεις κλειδιά, ορίστηκαν τα ονόματα του θύτη και του θύματος, δηλαδή Δάνος και Κική αντιστοίχως, αλλά και η Βέροια, που αποτελεί τον τόπο του εγκλήματος. Η επιλογή των συγκεκριμένων ιστοτόπων έγινε καθώς ο κάθε ένας ξεχωριστά προβάλλει διαφορετικά τα γεγονότα και υπάρχει ποικιλία ως προς τις πληροφορίες που αποδίδονται. Ωστόσο, δεν υπήρχε η δυνατότητα ανεύρεσης άλλων άρθρων και εφημερίδων από την περιοχή της Βέροιας, πέραν της τοπικής εφημερίδας «Λαός», μέσω της οποίας αντλήθηκαν άρθρα από την ημερομηνία του συμβάντος.

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από φωτογραφίες και βίντεο που δημοσιεύθηκαν στις εφημερίδες, και την περίοδο που έγινε το συμβάν (2005), αλλά κυρίως από φωτογραφικό υλικό που ήλθε στη δημοσιότητα το 2021. Η επιλογή του συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου

έγινε καθώς αποτελεί συμβάν το οποίο δεν έχει ξεχαστεί στη περιοχή της Βέροιας, και καθώς οι γυναικοκτονίες αυξανόταν δραματικά τη περίοδο 2019-2022. Επομένως, με την αύξηση αυτή, επανήλθε στο προσκήνιο και η γυναικοκτονία αυτή που συντάραξε τόσο την περιοχή της Βέροιας, όσο και την υπόλοιπη χώρα. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα εστιάζει στη γυναικοκτονία που έγινε το 2005, με θύμα την 20χρονη Κική Κούσογλου.

Μια πρώτη παρατήρηση που προκύπτει από το δείγμα είναι ότι ο αριθμός των φωτογραφιών και των στοιχείων που συλλέχθηκαν από την εφημερίδα «Τα Νέα» και από τον ιστότοπο volnypress.gr, είναι πολύ περισσότερες από την τοπική εφημερίδα «Λαός». Συγκεκριμένα, από τις δύο αυτές πηγές αναλύθηκαν 10 φωτογραφίες και 4 βίντεο, ενώ από τη τοπική εφημερίδα 9 φωτογραφίες. Αυτό συνέβη, αφενός γιατί η γυναικοκτονία αυτή πήρε τεράστιες διαστάσεις και έγινε γνωστή σε όλη την Ελλάδα και αφετέρου διότι, δεν υπήρχαν τότε στην περιοχή της Βέροιας άλλες εφημερίδες με ενημερωτικό περιεχόμενο. Αξίζει να σημειωθεί, πως οι φωτογραφίες στην τοπική εφημερίδα, ήταν τοποθετημένες στη πρώτη και στη δεύτερη σελίδα στο πάνω ή στο κεντρικό σημείο της εφημερίδας και μεσαίου μεγέθους, δηλώνοντας κατά αυτό τον τρόπο τη σημαντικότητα του συμβάντος. Οι φωτογραφίες απεικόνιζαν κυρίως το πρόσωπο της κοπέλας, οπότε χρησιμοποιήθηκε η τεχνική του «Close-up», σύμφωνα με την οποία τα πρόσωπα φαίνονται πιο οικεία και ειλικρινή στο κοινό. Επίσης, οι φωτογραφίες ήταν τραβηγμένες στο ίδιο επίπεδο με το πρόσωπο, δηλώνοντας με αυτό το τρόπο ότι το πρόσωπο, και συγκεκριμένα το θύμα της έρευνας, αντιμετωπίζεται ως ίσα με τους θεατές. Παρακάτω θα παρατεθούν οι εικόνες και τα σχετικά άρθρα που διερευνήθηκαν.

6.2:Μεθοδολογία της έρευνας

Όπως έχει αποφανθεί από τα προηγούμενα κεφάλαια η ένταξη των γυναικών σε όλα τα πεδία της κοινωνίας και ο αγώνας που κάνανε οι ίδιες για να αποκτήσουν πρόσβαση στα δικαιώματα που τους ανήκουν ήταν αρκετά δύσκολη και χρονοβόρα, με πολλές επιπλοκές και συνέπειες. Κάποιες από τις συνέπειες αυτές ήταν η αύξηση της έμφυλης βίας, με αποτέλεσμα τις ανθρωποκτονίες και τις γυναικοκτονίες. Στα προηγούμενα κεφάλαια αναφέρθηκε το θεωρητικό πλαίσιο, από το οποίο αντλεί η παρούσα εργασία. Οι γυναικοκτονίες, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, αποτελούν τον πυρήνα της έρευνας αυτής.

6.2.1: Εισαγωγή στην θεωρία της πλαισίωσης-Θεωρητικές Προσεγγίσεις

Στο παρόν κεφάλαιο, θα αναλυθεί πιο διεξοδικά, η μέθοδος και η λειτουργία της πλαισίωσης, καθώς και οι διάφορες θεωρητικές, εννοιολογικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υπάρχουν γύρω από τη θεωρία αυτή. Επιπρόσθετα, θα αναφερθούν ποικίλοι ορισμοί που έχουν δοθεί για τη θεωρία αυτή, από πολλούς μελετητές.

Η έννοια του πλαισίου αντλείται από τον κινηματογράφο και την αρχιτεκτονική και χρησιμοποιείται ως μεταφορικό σχήμα, με σκοπό να ερμηνεύσει τον ρόλο που

διαδραματίζουν τα Μέσα στη διαδικασία παραγωγής, προβολής και διάχυσης της πληροφορίας, αλλά και για να αναδείξει τι σηματοδοτεί αυτή η διεργασία στο κοινό (Carragee και Roefs 2004: 214). Το πλαίσιο, έχει τη δυνατότητα να λειτουργεί ως ένα πεδίο νοητικών διεργασιών, όπου το άτομο μπορεί να εστιάζει τη σκέψη του πάνω σε συγκεκριμένα στοιχεία και γεγονότα. Αξίζει να σημειωθεί πως η πλαισίωση βρίσκεται πάντα σε ένα δίπολο, καθώς περιέχει τόσο τη διαδικασία της συμπερίληψης, όσο και τη διαδικασία αποκλεισμού της πληροφορίας (Hallahan 1999). Οι ρίζες της πλαισίωσης φαίνεται να πηγάζουν από τα πεδία της γνωστικής ψυχολογίας, της ανθρωπολογίας και της κοινωνιολογίας. Τα πλαίσια, αποτελούν τρόπους παρουσίασης της πληροφορίας, με σκοπό να αντικατοπτρίζουν ήδη υπάρχον γνωστικά σχήματα, στη μνήμη του κοινού (Shoemaker & Reese 1996). Εν συνεχεία τα άτομα, επεξεργάζονται τη πληροφορία που δέχονται και τη κατηγοριοποιούν στο νου τους, έτσι ώστε να προκύπτει ένα νόημα (Goffman, 1974: 24). Όταν ένα πλαίσιο παρομοιάζεται με κάποιο σχήμα που ήδη προϋπάρχει, είναι πιο πιθανό, να ενεργοποιηθεί γρηγορότερα και να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντικές κρίσεις (Higgins, 1996, σε Hwang et al, 2007: 44). Σύμφωνα με τους Chong & Druckman, το πλαίσιο που επαναλαμβάνεται διαρκώς, είναι αυτό που εν τέλει επικρατεί περισσότερο.

Τα αποτελέσματα ενός χρησιμοποιημένου πλαισίου εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες, όπως για παράδειγμα τα ενδιαφέροντα, οι αξίες, οι εμπειρίες και οι επιθυμίες του δέκτη. Επιπρόσθετα, τα πλαίσια έχουν την ικανότητα να καθορίζουν το νόημα που ο δέκτης αποδίδει πάνω σε ένα ζήτημα (Van Gorp, 2007: 63). Χαρακτηρίζονται ως “σταθερά”, καθώς αποτελούν σημαντικά στοιχεία του πολιτισμού και το μόνο που μεταβάλλεται στη πάροδο του χρόνου είναι η επιλογή τους. Ένα πλαίσιο, μπορεί να απορριφθεί ή να αντικατασταθεί από κάποιο άλλο, παραμένοντας όμως αναλλοίωτο. Σύμφωνα με τον Bateson (1972: 191), η πλαισίωση αποτελείται από ένα σύνολο κανόνων, με σκοπό τη δημιουργία και την κατανόηση πολλών και διαφορετικών μηνυμάτων. Οι Reese (2007: 149), βασίστηκαν πάνω στην θεωρία αυτή και την ενίσχυσαν περισσότερο τονίζοντας πως είναι εξίσου μια διαδικασία κατά την οποία εμπεριέχονται ή εξαιρούνται δυνητικά στοιχεία από ένα μήνυμα, λόγω των ερμηνευτικών αρχών του επικοινωνητή.

Στο πεδίο των MME, η διερεύνηση της πλαισίωσης πραγματοποιείται από το πως παρουσιάζονται τα ζητήματα στα μέσα αυτά, αλλά και από τον αντίκτυπο και τις επιδράσεις που θα έχει η παρουσίαση αυτή, στην αντίληψη των δημόσιων πραγμάτων (Price και Tewksbury 1997: 184). Ουσιαστικά, ο όρος «πλαισίωση», δηλώνει μια ενεργή διαδικασία και ένα αποτέλεσμα (Reese 2001). Σύμφωνα με την Tuchman (στον Πλειό 2011: 153), η πλαισίωση είναι η δυνατότητα που έχουν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, να καθορίζουν την καθημερινότητα των ατόμων, που αποτελεί το πιο σημαντικό τους καθήκον (Tuchman 1978: 193, Akhavan-Majid και Ramaprasad 1998). Ο Gitlin (1988: 11), βασιζόμενος στη σκέψη της Tuchman, αναφέρει πως αυτό που γίνεται αντιληπτό στο σύγχρονο κόσμο ως κάτι φυσιολογικό, είναι αποτέλεσμα των MME και κυρίως των δημοσιογράφων, οι οποίοι αλλοιώνουν και πλαισιώνουν τις πληροφορίες και τα γεγονότα.

Σύμφωνα με αυτό, ο ίδιος όρισε τα πλαίσια, ως τα μέσα, τα οποία χρησιμοποιούν οι δημοσιογράφοι, με σκοπό να οργανώνουν τον μεγάλο όγκο πληροφοριών που πρέπει να διαχειρίζονται σε καθημερινή βάση (Gitlin 1980: 7). Επιπρόσθετα, χαρακτήρισε τα πλαίσια ως «συνεχή σχήματα γνώσης, ερμηνείας και παρουσίασης, επιλογής, έμφασης και αποκλεισμού, βάσει των οποίων οι συντονιστές οργανώνουν το λόγο» (Gitlin, στον de Vreese 2005). Προκειμένου να γίνει κατανοητό το θεωρητικό υπόβαθρο της πλαισίωσης, αξίζει να επισημανθεί, ότι αποτελείται από ένα σύνολο γνωστικών, κονστρουκτιβιστικών και κριτικών προσεγγίσεων (Reese 2007: 149).

Η γνωστική ψυχολογική προσέγγιση αποτελεί την κύρια βάση, στην οποία αρχικά στηρίζονται όλοι οι πρώιμοι ερευνητές της πλαισίωσης. Όσον αφορά τον κονστρουκτιβισμό, είναι μία προσέγγιση κατά την οποία, τα πλαίσια θεωρούνται πηγές πληροφορίας και εργαλεία στα οποία έχουν πρόσβαση κοινωνικοί και πολιτικοί παράγοντες (Gamson και Modigliani 1989). Τέλος σύμφωνα με την κριτική προσέγγιση, τα πλαίσια έχουν ελεγκτικό, ηγεμονικό χαρακτήρα και συνδέονται με εδραιωμένες και κοινωνικά αποδεκτές δομές. Η κριτική προσέγγιση, προσέθεσε κριτική διάθεση και τοποθέτηση απέναντι στη θεωρία των επιδράσεων των Μέσων (Reese 2007). Μεταξύ αυτών των θεωρητικών προσεγγίσεων της αρχής της πλαισίωσης, η κυρίαρχη προσέγγιση είναι η γνωστική ψυχολογική προσέγγιση.

Η ερμηνευτική πλαισίωση είναι ο τρόπος αφήγησης ενός γεγονότος ή συμβάντος, κατά τον οποίο, τονίζονται συγκεκριμένα στοιχεία και αντίθετα υποβαθμίζονται άλλα. Είναι μία αναλυτική κατηγορία, η οποία μελετά πολλά και διάφορα είδη συλλογικής δράσης και πρακτικής, όπως για παράδειγμα τα MME, τα κοινωνικά κινήματα και ο πολιτικός λόγος. Επιπρόσθετα, συνδέεται με την ιδεολογία, τη προπαγάνδα και τη πειθώ.

Η θεωρία της πλαισίωσης, αποτελεί την εξέλιξη της ημερήσιας διάταξης που πρωτοεμφανίστηκε το 1970. Με βάση τη θεωρία της ημερήσιας διάταξης, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης είναι αυτά που ορίζουν και καθορίζουν συγχρόνως τα δημόσια θέματα, επιλέγουν ποια θέματα θα παρουσιάσουν στο κοινό και ποια θα αποκρύψουν, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται σημαντικά η κοινή γνώμη και η αντίληψη των ανθρώπων για το ποιο γεγονός είναι σημαντικό και ποιο είναι ασήμαντο. Με λίγα λόγια, η θεωρία της πλαισίωσης ασχολείται κυρίως με το πώς θα παρουσιάσει την επικαιρότητα στο κοινό και τι εργαλεία και μέσα θα χρησιμοποιήσει για να προβάλλει διάφορα ζητήματα και γεγονότα. Η θεωρία της πλαισίωσης έχει αναδειχθεί ως η κορυφαία και συχνότερα χρησιμοποιημένη θεωρία του 21ου αιώνα, με διάρκεια στο χρόνο, που συνεχώς αναδιαμορφώνεται. Επίσης, τα τελευταία χρόνια, αποτελεί το κύριο και πρωταρχικό εργαλείο, το οποίο έχει τη δυνατότητα να περιγράφει, να ερμηνεύει και να αξιολογεί το περιεχόμενο των MME. Αυτό άλλωστε επιβεβαιώνεται και από την έρευνα των Bryant & Miron (2004:695). Οι ίδιοι οι ερευνητές και οι συγγραφείς, οι οποίοι χρησιμοποιούν την θεωρία αυτή, έχουν παραδεχτεί πως είναι δύσκολη η αποσαφήνιση της και πως δεν υπάρχει σωστός τρόπος εφαρμογής της πάνω στην έρευνα (Bryant και Miron, 2004). Παρόλα αυτά, οι περισσότεροι ορισμοί και ερμηνείες που έχουν δοθεί, συμφωνούν στο ότι η πλαισίωση είναι μία διττή έννοια που ασχολείται με την παρουσίαση και την ερμηνεία.

Η πλαισίωση ενός γεγονότος καθορίζει και το νόημα του γεγονότος αυτού. Δηλαδή, κάθε πλαίσιο, αποτελεί μία κατεύθυνση ή ένα ερέθισμα, με σκοπό να καταλάβει ο δέκτης το μήνυμα του εκάστοτε πλαισίου (Van Gorp, 2005:487). Σαν μεθοδολογία έρευνας, τα πλαίσια μελετούν συγκεκριμένες όψεις ενός ζητήματος, στερεότυπα, εικόνες και μεταφορές, με σκοπό την ύπαρξη πολλών και διαφορετικών αντιδράσεων (Bryant & Miron, 2004:693). Αξίζει να αναφερθεί πως ο Goffman (1974, σε Bryant & Miron, 2004:693), ήταν από τους πρώτους που επιχείρησε να προσεγγίσει τη θεωρία της πλαισίωσης, ορίζοντας τα πλαίσια ως ερμηνευτικές παραστάσεις, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στα άτομα να οργανώνουν στον νου τους τα σημαντικά γεγονότα και κατά αυτό τον τρόπο να νοηματοδοτούν τις κοινωνικές καταστάσεις (Goffman 1974: 21). Με λίγα λόγια, σύμφωνα με τον Goffman, η πλαισίωση αποτελεί ένα σύνολο «ερμηνευτικών σχημάτων» (schemata of interpretation), τα οποία βοηθούν τα άτομα να εντοπίσουν, να προσλάβουν, να ταυτοποιήσουν και να χαρακτηρίσουν μεμονωμένα περιστατικά (Akhavan-Majid και Ramaprasad 1998). Μία άλλη ερμηνεία της πλαισίωσης όρισε ο Tuchman (1978), σύμφωνα με την οποία, τα Μέσα Επικοινωνίας, είναι αυτά που καθορίζουν και κατασκευάζουν την καθημερινότητα των ατόμων. Εν συνεχεία, δόθηκε μία άλλη ερμηνεία από τον Gitlin (1980), ο οποίος χαρακτήρισε τα μέσα ως «συνεχή σχήματα γνώσης, ερμηνείας και παρουσίασης, επιλογής, έμφασης και αποκλεισμού βάσει των οποίων οι συντονιστές οργανώνουν το λόγο» (Gitlin, στον de Vreese 2005). Η τακτική αυτή αποσκοπεί στη κοινωνική κατασκευή του μηνύματος και τη μεταφορά του προς το κοινό. Η ερμηνεία αυτή βρήκε σύμφωνο και τον Entman (1991, 1993), ο οποίος πρόσθεσε εξίσου πως η πλαισίωση περιλαμβάνει την επιλογή και την προεξοχή. Κατά αυτό τον τρόπο, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση και βαρύτητα σε μία πληροφορία και απομνημονεύεται πιο εύκολα από το κοινό. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με τον Entman (1993), τα πλαίσια αποτελούν λέξεις κλειδιά, στερεότυπες εικόνες και πηγές πληροφόρησης, στοιχεία τα οποία, κεντρίζουν τη προσοχή του κοινού, αυξάνοντας έτσι τη σημαντικότητα του γεγονότος.

Όσον αφορά τη λειτουργία της πλαισίωσης, οι Kinder και Sanders (1990), αναφέρουν πως λειτουργεί με δύο τρόπους. Λειτουργεί αρχικά ως επινόημα, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στην πολιτική ομιλία και δεύτερον ως εσωτερική δομή του μυαλού. Η πρώτη περίπτωση πλαισιώνεται από τα ΜΜΕ, ενώ η δεύτερη από τα άτομα. Μια άλλη διαφορετική ερμηνεία αποδόθηκε από τον Druckman (2001), ο οποίος υποστήριξε πως η έννοια της πλαισίωσης χωρίζεται σε δύο πλαίσια. Το πρώτο, είναι το πλαίσιο που έχει επικοινωνιακά χαρακτηριστικά και το δεύτερο, το πλαίσιο συλλογισμού και γνώμης. Μεταξύ άλλων, τονίζει πως η επιρροή της πλαισίωσης γίνεται εμφανής καθώς το επικοινωνιακό πλαίσιο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το πλαίσιο συλλογισμού και γνώμης. Οι Esser και D' Angelo (2003), δίνουν τη δική τους ερμηνεία, κατά την οποία, χαρακτηρίζουν την πλαισίωση, ως πλαισίωση της αυτό-αναφοράς ή μετά-κάλυψη. Σύμφωνα με αυτό, επισημαίνουν πως τα Μέσα, εμπλέκονται στα γεγονότα και δεν παρακολουθούν απλώς τις εξελίξεις, καθιστώντας τα ως πρωταγωνιστές που μπορούν να επηρεάσουν την εξέλιξη των γεγονότων.

6.2.2: Τυπολογίες πλαισίων

Στις σύγχρονες κοινωνίες της πληροφορίας παρατηρείται το φαινόμενο του «πλαισιακού πλουραλισμού» (Πλειός 2011). Η έρευνα για την πλαισίωση προσανατολίζεται είτε προς συγκεκριμένα θεματικά πλαίσια, τα οποία εφαρμόζονται μόνο σε συγκεκριμένα ειδικά θέματα, είτε σε καθορισμένα γενικής χρήσης πλαίσια, τα οποία φαίνεται να είναι κοινός

διαδεδομένα (de Vreese, Jochen και Semetko 2001: 107-122). Στην παρούσα εργασία, θα γίνει αναφορά σε κάποιες κατηγοριοποιήσεις, που αφορούν ευρέως διαδεδομένα πλαίσια και χρησιμοποιούνται για την αποτύπωση ειδήσεων πολιτικού και κοινωνικού περιεχομένου, τα οποία θα βοηθήσουν στη διερεύνηση του ζητήματός. Μία από τις πιο γνωστές τυπολογίες πλαισίων είναι αυτή του Iyengar (1991), ο οποίος διακρίνει δύο αντίθετους τρόπους που μπορεί να πλαισιωθεί ένα θέμα: τον θεματικό (thematic) και τον περιπτωσιολογικό (episodic). Η θεματική πλαισίωση τοποθετεί το θέμα σε ένα αφηρημένο επίπεδο και εστιάζει κυρίως στις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές παραμέτρους. Από την άλλη, η περιπτωσιολογική ή επεισοδιακή πλαισίωση εστιάζει σε συγκεκριμένα γεγονότα και προβάλλει μεμονωμένα περιστατικά, αποστρέφοντας την προσοχή του κοινού από την ευρύτερη κατανόηση των γεγονότων. Οι δύο αυτοί τύποι πλαισίωσης έχουν διαφορετικά αποτελέσματα επιρροής πάνω στο κοινό. Στην πρώτη περίπτωση, η ευθύνη αποδίδεται στις κοινωνικοπολιτικές δυνάμεις, ενώ στη δεύτερη, η ευθύνη μεταφέρεται σε συγκεκριμένα άτομα. Επιπλέον, ο Iyengar (1991) παρατήρησε ότι η περιπτωσιολογική πλαισίωση, είναι αυτή που κυρίως κυριαρχεί στις ειδήσεις, ιδιαίτερα όταν ένα θέμα εισέρχεται για πρώτη φορά στην επικαιρότητα ή αποτελεί έκτακτη είδηση.

Συνεχίζοντας με τις τυπολογίες πλαισίων, χρήσιμη είναι και η συμβολή των Neuman, Just και Crigler (1992), που μέσω της έρευνάς τους, δημιούργησαν μία τυπολογία πλαισίων. Τα προτεινόμενα πλαίσια είναι: Το οικονομικό πλαίσιο (economic frame), το οποίο, εστιάζει στην οικονομική διάσταση του διερευνώμενου θέματος και χρησιμοποιείται επίσης, ως ερμηνευτική πλατφόρμα (Neuman, Just και Crigler 1992: 63). Μέσω του συγκεκριμένου πλαισίου, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο επίπεδο του κέρδους και του κόστους, καθώς και σε ευρύτερες αξίες που συνδέονται με το καπιταλιστικό σύστημα παραγωγής και κατανάλωσης. Εν συνεχεία, το πλαίσιο του διπολικού ή συγκρουσιακού χαρακτήρα των ειδήσεων (conflict frame), το οποίο, δίνει έμφαση στη σύγκρουση μεταξύ ατόμων, ομάδων ή θεσμών, με σκοπό να προσελκύσει το ενδιαφέρον του κοινού (Semetko και Valkenburg 2000). Τρίτον, το πλαίσιο της αδυναμίας (powerlessness frame), μέσω του οποίου δίνεται η αίσθηση της ηθελημένης κυριαρχίας συγκεκριμένων δυνάμεων πάνω σε αδύναμους και αβοήθητους ανθρώπους ή ομάδες (Neuman, Just και Crigler 1992: 66-67). Ωστόσο, παρόμοιο είναι και το πλαίσιο του ανθρώπινου ενδιαφέροντος (human interest frame), το οποίο, παρουσιάζει ένα ανθρώπινο πρόσωπο και προσδίδει μία συναισθηματική χροιά στην παρουσίαση της εκδήλωσης, της είδησης ή του προβλήματος. Το ηθικό πλαίσιο (morality frame), το οποίο ανάγει το συμβάν, στο πλαίσιο θρησκευτικών δογμάτων και το αντιμετωπίζει ως εν δυνάμει κίνδυνο για την εκτροπή από την καθιερωμένη ηθική βάση (Semetko και Valkenburg 2000).

Οι δημοσιογράφοι των Μέσων ως συνήθως εγείρουν ερωτήματα ηθικής φύσεως και σχολιάζουν την ηθική διάσταση των γεγονότων (Neuman, Just και Crigler 1992: 72). Τέλος, μία από τις πιο διαδεδομένες τυπολογικές διακρίσεις είναι αυτή των Semetko και Valkenburg (2000). Η συγκεκριμένη τυπολογία, υιοθετεί κατηγοριοποιήσεις πλαισίων του Iyengar (1991) και των Neuman, Just και Crigler (1992) και αναγνωρίζει πέντε είδη πλαισίων στις ειδήσεις: το συγκρουσιακό πλαίσιο, το πλαίσιο του ανθρώπινου ενδιαφέροντος, το πλαίσιο οικονομικών συνεπειών, το ηθικό πλαίσιο και το πλαίσιο της ευθύνης. Αναφορικά με το συγκρουσιακό πλαίσιο, το πλαίσιο του ανθρώπινου ενδιαφέροντος και το ηθικό πλαίσιο, δεν υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τα αντίστοιχα πλαίσια των Neuman, Just και Crigler. Όσον αφορά στο πλαίσιο των οικονομικών συνεπειών (economic consequences frame), εστιάζει στην παρουσίαση ενός συμβάντος, σχετικά με τις συνέπειες που θα έχει οικονομικά σε ένα άτομο, μία ομάδα, ή μία ολόκληρη χώρα (Semetko και Valkenburg 2000).

Τέλος, το πλαίσιο της ευθύνης (responsibility), παρουσιάζει ένα ζήτημα με τέτοιο τρόπο ώστε να αποδοθεί η ευθύνη, είτε στην κυβέρνηση, είτε στο άτομο ή στην ομάδα. Το πλαίσιο αυτό, απορρέει από την περιπτωσιολογική/θεματική κάλυψη των ειδήσεων που πρότεινε ο Iyengar (Semetko και Valkenburg 2000).

6.2.3: Οπτική Πλαισίωση

Η θεωρία της πλαισίωσης αντικατοπτρίζεται και στις εικόνες. Οι εικόνες, έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν δικά τους εργαλεία, προκειμένου να πλαισιώσουν οπτικά ένα ζήτημα. Μία τεχνική που χρησιμοποιείται, είναι η «απλή πράξη της επιλογής»(Sheufele, 1999:109). Η επιλογή σχετίζεται με τη δημιουργία της φωτογραφίας και την επιλογή του θέματος, τον τρόπο φωτογράφισης και άλλα χαρακτηριστικά, αλλά και επίσης αφορά την επεξεργασία των εικόνων, τη χρήση ορισμένων φωτογραφιών και την απόρριψη άλλων. Κατά την επεξεργασία της εικόνας, κάποια χαρακτηριστικά αφαιρούνται, μικραίνουν ή μεγεθύνονται ή εστιάζουν σε συγκεκριμένα πρόσωπα και στοιχεία που επηρεάζουν την ανάγνωση της από τον θεατή. Η επιλογή ενός θέματος για τη φωτογράφιση, καθιστά το θέμα πολύ σοβαρό έτσι ώστε να φωτογραφηθεί. Ερευνητές της εικόνας, επισημαίνουν πως είναι σημαντικό κάθε περιεχόμενο που υπάρχει, ανεξαρτήτως αν απαρτίζεται από εικόνες ή όχι.

Σύμφωνα με τους Messaris & Abraham (2001, 215-217), η εικόνα απαρτίζεται από τρεις ιδιότητες, που αποτελούν βασικό εργαλείο για τη θεωρία της πλαισίωσης. Η πρώτη ιδιότητα είναι η αναλογικότητα, η οποία βασίζεται στην ομοιότητα μεταξύ της εικόνας και του εικονιζόμενου αντικειμένου. Η παρομοίωση αυτή, αποσκοπεί στο να μην αντιλαμβάνεται ο θεατής ότι και η εικόνα είναι μια κατασκευή μη πραγματική, με μοναδικό στόχο την επικοινωνία του μηνύματος. Η δεύτερη ιδιότητα είναι η δεικτικότητα, κατά την οποία, διαχωρίζεται η φωτογραφία από τα άλλα είδη εικόνων. Κατά αυτό το τρόπο, η φωτογραφία είναι ρεαλιστική και ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες μη αληθινές εικόνες, με το θεατή να μην έχει καμία αμφιβολία για την εικόνα την οποία αντικρίζει. Τρίτη ιδιότητα αποτελεί, η έλλειψη ενός φανερού συντακτικού, κατά την οποία δεν γίνονται εύκολα αντιληπτά τα μηνύματα των εικόνων, εν αντιθέσει με τους φωτογράφους που θεωρούν πως αντικατοπτρίζουν σωστά τα μηνύματα που οι ίδιοι επιλέγουν. Γι αυτό το λόγο, ο θεατής δυσκολεύεται να λάβει το μήνυμα μέσω των εικόνων και προτιμά τη πληροφορία διατυπωμένη με λέξεις. Σύμφωνα με τον Mendelson (2006:24-25) υπάρχουν δύο σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν το νόημα μιας εικόνας, οι ατομικοί και οι πολιτισμικοί. Οι ατομικοί παράγοντες, δηλαδή η κοινωνική τάξη, οι αξίες του καθενός, η παιδεία, η φυλή και το φύλο, αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται ο κάθε άνθρωπος τα οπτικά ερεθίσματα που υπάρχουν και την ερμηνεία τους. Ωστόσο, πολλές φορές τα ατομικά στοιχεία περιπλέκονται με τα πολιτισμικά. Αυτό συμβαίνει διότι, η κάθε φωτογραφία αντιμετωπίζεται διαφορετικά από άτομα που ανήκουν σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες.

Η σύνθεση μιας φωτογραφίας πραγματοποιείται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Κύριο χαρακτηριστικό για τη σύνθεση της, είναι η γωνία της λήψης, καθώς τοποθετεί τον θεατή στο παρουσιαζόμενο αντικείμενο. Για παράδειγμα, αν η λήψη γίνει από ένα ορισμένο ύψος, το αντικείμενο θα φαίνεται πολύ μικρό και ασήμαντο στα μάτια του θεατή και αν η λήψη πραγματοποιείται από χαμηλά, θα φαίνεται αντιστοίχως πολύ μεγάλο και σημαντικό το εικονιζόμενο αντικείμενο (Mendelson, 2006:19, Jewitt & Oyama, 2001:135). Από την άλλη, το

πλησίασμα του φακού προς τον δέκτη, δημιουργεί μια σχέση οικειότητας μεταξύ τους, το λεγόμενο «close-up», με τον θεατή να νιώθει τόσο κοντά του το εικονιζόμενο αντικείμενο, σαν να του ανήκει. Αντιθέτως, αν η λήψη πραγματοποιείται από μακριά, συμβαίνει ακριβώς το ανάποδο, δηλαδή το αντικείμενο είναι αποστασιοποιημένο από τον θεατή και δεν αναπτύσσεται καμία προσωπική σχέση μεταξύ τους. Σύμφωνα με τον Fiske (1987), η συνηθέστερη απόσταση λήψης είναι η μεσαία και η κοντινή, όπου καταγράφονται τα χαρακτηριστικά του προσώπου και του αντικειμένου που απεικονίζεται, καθώς η μακρινή λήψη επισκιάζει τα χαρακτηριστικά αυτά. Επιπρόσθετα, η επισκίαση πραγματοποιείται και όταν υπάρχει ομαδική απεικόνιση. Σύμφωνα με αυτό, όταν υπάρχει μια ομαδική λήψη με πολλά και διαφορετικά πρόσωπα, το κάθε ένα από αυτά χάνει την ατομικότητα του και όλα μοιάζουν μεταξύ τους, σαν να είναι ένα πρόσωπο.

Οι εικόνες, έχουν την δυνατότητα να δημιουργούν μια φανταστική επαφή με τον θεατή. Αυτό συμβαίνει διότι αν σε μία λήψη το εικονιζόμενο πρόσωπο κοιτάει το φακό και είναι συναισθηματικά φορτισμένο, το συναίσθημα αυτό επηρεάζει και τον θεατή, με αποτέλεσμα να νιώθει πιο οικεία με το πρόσωπο που απεικονίζεται. Αντιθέτως, άμα το πρόσωπο δεν κοιτάει το φακό και δεν έχει κανένα συναίσθημα, ο θεατής νιώθει αποξενωμένος και απόμακρος από την εικόνα που του παρουσιάζεται (Fahmy, 2004:94). Σύμφωνα με τον ίδιο (Fahmy, 2005), οι δημοσιογράφοι, είναι αυτοί που επιλέγουν σε ποιες φωτογραφίες θα δώσουν έμφαση και ποιες θα απορρίψουν. Ιδιαίτερη προτίμηση φαίνεται να έχουν στις παραστατικές εικόνες, αλλά η επιλογή τους αλλάζει ανάλογα με το περιβάλλον της εκάστοτε είδησης. Εκτός από αυτά, έμφαση δίνεται και στην τοποθέτηση της κάθε φωτογραφίας ξεχωριστά. Για παράδειγμα, μια φωτογραφία που τοποθετείται στη πρώτη σελίδα, είναι πιο σημαντική από εκείνη που βρίσκεται στη τελευταία. Επίσης, σημαντική είναι και η ανατοποθέτηση της εικόνας στη σελίδα. Αυτό σημαίνει πως αν η εικόνα βρίσκεται στο πάνω μέρος της σελίδας ή στο κέντρο αυτής, έχει μεγαλύτερη βαρύτητα από το να βρίσκεται στο κάτω μέρος της σελίδας.

6.3 Αποτελέσματα έρευνας

Μια πρώτη παρατήρηση που προκύπτει από το δείγμα είναι ότι ο αριθμός των φωτογραφιών και των στοιχείων που συλλέχθηκαν από την εφημερίδα «Τα Νέα» και από τον ιστότοπο volnypress.gr, είναι πολύ περισσότερες από την τοπική εφημερίδα «Λαός». Συγκεκριμένα, από τις δύο αυτές πηγές αναλύθηκαν 10 φωτογραφίες και 4 βίντεο, ενώ από τη τοπική εφημερίδα 9 φωτογραφίες. Αυτό συνέβη, αφενός γιατί η γυναικοκτονία αυτή πήρε τεράστιες διαστάσεις και έγινε γνωστή σε όλη την Ελλάδα και αφετέρου διότι, δεν υπήρχαν τότε στην περιοχή της Βέροιας άλλες εφημερίδες με ενημερωτικό περιεχόμενο. Αξίζει να σημειωθεί, πως οι φωτογραφίες στην τοπική εφημερίδα, ήταν τοποθετημένες στη πρώτη και στη δεύτερη σελίδα στο πάνω ή στο κεντρικό σημείο της εφημερίδας και μεσαίου μεγέθους, δηλώνοντας κατά αυτό τον τρόπο τη σημαντικότητα του συμβάντος. Οι φωτογραφίες απεικόνιζαν κυρίως το πρόσωπο της κοπέλας, οπότε χρησιμοποιήθηκε η τεχνική του «Close-up», σύμφωνα με την οποία τα πρόσωπα φαίνονται πιο οικεία και ειλικρινή στο κοινό. Επίσης, οι φωτογραφίες ήταν τραβηγμένες στο ίδιο επίπεδο με το πρόσωπο, δηλώνοντας με αυτό το τρόπο ότι το πρόσωπο, και συγκεκριμένα το θύμα της έρευνας, αντιμετωπίζεται ως

ίσα με τους θεατές. Παρακάτω θα παρατεθούν οι εικόνες και τα σχετικά άρθρα που διερευνήθηκαν.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε, όπως προαναφέρθηκε, βασίστηκε κατά κύριο λόγο στα άρθρα που δημοσιεύθηκαν το 2005, την περίοδο που έγινε το έγκλημα. Πιο συγκεκριμένα, στην τοπική εφημερίδα «Λαός», στο διάστημα 12 ημερών (17 Απριλίου 2005-29 Απριλίου 2005), αναρτήθηκαν 5 άρθρα με κύρια αναφορά στην εξαφάνιση της 20χρονης κοπέλας. Το πρώτο άρθρο δημοσιεύτηκε την Κυριακή 17 Απριλίου 2005, με τίτλο: “Αναζητείται ακόμα η 20χρονη από τη Βέροια”. Στο συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται πως η Κική έχει εξαφανιστεί από της 11 Απριλίου και τα ίχνη της χάθηκαν στις 6:30 το πρωί της ίδιας μέρας. Δύο μέρες μετά, την Τρίτη 19 Απριλίου, αναρτήθηκε το δεύτερο άρθρο με τίτλο: “Ουδέν ίχνος”. Σε αυτό το άρθρο, φημιολογείται πως έχει βρεθεί η 20χρονη, αλλά δεν έχει ανακοινωθεί επίσημα από τις αστυνομικές αρχές. Την Πέμπτη 21 Απριλίου αναρτάται άρθρο με τίτλο: “Φως στο τούνελ για την 20χρονη Βεριωτισσα”. Στο συγκεκριμένο, αναφέρεται πως δεν υπήρξε κάτι νεότερο για την Κική, πως η αστυνομία συνεχίζει τις έρευνες και τις ανακρίσεις και ότι η εκπομπή “Φως στο τούνελ” ήλθε στη Βέροια με σκοπό την αναζήτηση πληροφοριών. Την Κυριακή 24 Απριλίου αναρτάται τέταρτο άρθρο με τίτλο: “Τελικά δεν υπήρξε φως στο τούνελ”, αναφέροντας πως δεν προέκυψε κανένα θετικό σχόλιο στην εκπομπή, αλλά βρέθηκε μια τηλεφωνική κλήση στο κινητό της Κικής με διάρκεια 3 λεπτών. Το τελευταίο άρθρο που αναρτήθηκε, ήταν την Παρασκευή 29 Απριλίου, με τίτλο: “Παρά τις συνεχείς έρευνες ουδέν νεότερον για την 20χρονη Κική”, χωρίς κανένα περαιτέρω σχόλιο. Από εκεί και έπειτα δεν υπήρξαν άλλα άρθρα, από την τοπική εφημερίδα, σχετικά με την εξαφάνιση και τον εντοπισμό της 20χρονης Κικής. Αξίζει να σημειωθεί, πως τα άρθρα ήταν αναρτημένα στο εξώφυλλο και στην δεύτερη σελίδα των εφημερίδων, στο κέντρο και στην κορυφή τους, με σκοπό να τονιστεί η σημαντικότητα του γεγονότος. Επιπρόσθετα, είχε τοποθετηθεί και η φωτογραφία της Κικής, σε όλα τα άρθρα, έτσι ώστε να τραβήξει τη προσοχή των αναγνωστών.

Όπως προαναφέρθηκε, πηγή πληροφοριών αποτέλεσαν εξίσου και η εφημερίδα «Τα Νέα», ο ιστότοπος volnypress.gr και η τηλεοπτική εκπομπή «Φώς στο τούνελ». Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από κάθε πηγή ποικίλουν. Η εφημερίδα «Τα Νέα», αναρτώντας συνολικά 4 φωτογραφίες, εστίασε περισσότερο στη σχέση μεταξύ του θύματος και του θύτη, και όχι τόσο στη μετέπειτα εξέλιξη του δράστη. Συγκριτικά με τον ιστότοπο volnypress.gr, όπου δημοσιεύτηκαν οι διπλάσιες φωτογραφίες και άρθρα, τα οποία αναφερόντουσαν τόσο στη μεταξύ τους σχέση, αλλά εξίσου αναρτήθηκαν και φωτογραφίες του Δάνου από το δικαστήριο και στον δρόμο για τη φυλακή. Σημαντική πηγή αποτέλεσε εξίσου και η εκπομπή της Αγγελική Νικολούλη, όπου εστίασε πολύ περισσότερο στο χαρακτήρα και στη συμπεριφορά του δράστη, με σκοπό να τον αποκαλύψει. Στην εκπομπή, καταχωρήθηκαν πολλές συνεντεύξεις του Δάνου, με τον ίδιο να διατυπώνει διαφορετικά τα γεγονότα κάθε φορά και να κεντρίζει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον της παρουσιάστριας. Κατόπιν, πολλών ερευνών και από την εκπομπή, αλλά και από τις αρχές, ο δράστης συνελήφθη και κατέληξε στη φυλακή.

Μια σημαντική διαφορά παρατηρείται επίσης, στις εικόνες μεταξύ τους. Για παράδειγμα, στην εφημερίδα «Λαός», που ήταν και η κύρια πηγή πληροφοριών, η φωτογραφία είναι η ίδια σε κάθε άρθρο, χωρίς να αλλάζει ούτε λίγο, και πάντοτε σε ασπρόμαυρη μορφή. Στις άλλες πηγές, οι φωτογραφίες εναλλάσσονται και είναι διαφορετικές σε κάθε άρθρο. Αυτό συμβαίνει καθώς, η τοπική εφημερίδα, δεν βρισκόταν σε έγχρωμη μορφή το 2005, σε σχέση με τις άλλες πηγές, που είναι πιο πρόσφατες και είναι αναρτημένες στο διαδίκτυο με έγχρωμη μορφή.

Οι πληροφορίες που αναφέρονται έχουν παρουσιαστεί από τα μέσα αυτά ως σημαντικά γεγονότα της εποχής εκείνης. Τα ΜΜΕ μπορούν να επηρεάσουν είτε θετικά, είτε αρνητικά, την γνώμη των ανθρώπων για το συγκεκριμένο συμβάν. Στη περίπτωση αυτής της γυναικοκτονίας, τα ΜΜΕ προβάλλουν τα αρνητικά στοιχεία του δράστη προκαλώντας έτσι και αντίστοιχες αντιδράσεις από το κοινό και ταυτόχρονα παρουσιάζουν την θετική πλευρά της Κικής. Οι εικόνες που παρουσιάζονται, προβάλλουν τον δράστη ως συναισθηματικά φορτισμένο, κατά τη διάρκεια τη συνέντευξης του, αλλά φανερά απόμακρο τις υπόλοιπες μέρες του συμβάντος, προκαλώντας ανάμεικτα συναισθήματα στον θεατή. Ο δράστης παρουσιάζεται αμήχανος στις εικόνες και απόμακρος, προσπαθώντας να καλύψει όσο μπορεί τα ίχνη του. Αντιθέτως, η Κική προβάλλεται πάντα με ένα χαμόγελο στα χείλη σε όλες τις φωτογραφίες που απεικονίζεται.

Ωστόσο η κάθε πηγή παρουσιάζει με διαφορετικό τρόπο το χαρακτήρα του θύματος. Στην εφημερίδα ΛΑΟΣ παρατηρείται η Κική να χαμογελάει σε όλες τις φωτογραφίες και παρατηρείται ένα συγκεκριμένο μοτίβο. Στην εφημερίδα από ότι φαίνεται, οι συντάκτες φανερώνουν την γλυκιά όψη της Κικής και δεν αναφέρουν τίποτε αρνητικό. Αντιθέτως στο άρθρο που δημοσιεύτηκε στις 21 Απριλίου 2005, γίνεται θερμή παράκληση στο να σταματήσουν οι φάρσες για τον εντοπισμό της Κικής και να δείξουν σεβασμό στο πρόσωπο της κοπέλας και της οικογένειάς της. Επιπρόσθετα, στο άρθρο που δημοσιεύτηκε στις 29 Απριλίου της ίδιας χρονιάς, αναφέρεται η επιθυμία των συντακτών στην ανεύρεση της Κικής και στην επιστροφή της στο σπίτι της.

Η εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ από την άλλη, δεν εστίασε τόσο στην κοπέλα και στη ψυχολογική υποστήριξη της. Αντιθέτως, οι πληροφορίες που αντλούνται αναφέρουν κυρίως το περιστατικό που σημειώθηκε και επικεντρώνονται στο χαρακτήρα και στη συμπεριφορά του Δάνου. Συγκεκριμένα αναφέρεται στη ζήλια του Δάνου και περιγράφεται ως “ο δολοφόνος με το αγγελικό πρόσωπο”

Όσο για τον ιστότοπο nonipress, η Κική αναφέρεται ως πανέμορφη κοπέλα που δυστυχώς έφυγε από τη ζωή από το “κτήνος της Βέροιας” Δάνο Μουρατίδη. Ο δράστης περιγράφεται ως νευρικός, ζηλιάρης και καταγράφεται επίσης πως είχε ασκήσει πολλές φορές σωματική βία στη Κική. Σύμφωνα με μαρτυρία φίλης του θύματος, η ηρεμία του Δάνου όταν του είπε η Κική να χωρίσουν ήταν πολύ παράξενη και μη αναμενόμενη και γι αυτό στράφηκαν οι έρευνες πάνω του. Ο Δάνος έψαχνε την Κική στην εκπομπή της Νικολούλη και προσποιούνταν τον ανήξερο, αλλά η έντονη ανησυχία του και το άγχος του τον πρόδωσαν.

Από τις πληροφορίες των πηγών, φανερόνται κοινά σημεία ανάμεσα στην εφημερίδα ΛΑΟΣ και στον ιστότοπο noniress, καθώς οι πηγές αυτές φανερόνουν το άσχημο προφίλ του δράστη και το θετικό προφίλ του θύματος, καταδικάζοντας το περιστατικό. Από την άλλη, παρόμοια γεγονότα παρουσιάζονται και στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, με τη διαφορά πως στην εφημερίδα δεν γίνεται καμία περιγραφή για το θύμα, παρά μόνο για τον θύτη και για το συμβάν που έχει γίνει.

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν με βάση την παρούσα εργασία, σε συνδυασμό με τις έρευνες που προαναφέρθηκαν, είναι πως, οι γυναίκες σε μεγάλο ποσοστό, δέχονται καθημερινά και κατά εξακολούθηση βία. Η βία αυτή, αντί να μειώνεται, αυξάνεται ολοένα και περισσότερο με τη πάροδο του χρόνου και στις περισσότερες περιπτώσεις, φέρει ολέθριες συνέπειες για το θύμα. Έχει αποφανθεί, πως τα περισσότερα θύματα δέχονται βία από την ίδια τους την οικογένεια και τον σύντροφό τους. Είναι μία αναστρέψιμη κατάσταση και ένα περιστατικό, το οποίο βιώνουν οι γυναίκες σε καθημερινή βάση, ανήμπορες να το αντιμετωπίσουν, λόγω φόβου και της κακής εντύπωσης που θα έχει η κοινωνία για αυτές στη μετέπειτα ζωή τους. Τα θύματα θεωρούν πως κανένας δεν μπορεί να τους βοηθήσει να φύγουν από ένα τόσο τοξικό περιβάλλον, με τα ίδια να κάνουν υπομονή και να υπομένουν σε ό,τι τους πει ή τους κάνει ο θύτης. Όλη αυτή η κατάσταση δεν αργεί να φέρει και τις δολοφονίες και γυναικοκτονίες, οι οποίες αυξάνονται όλο και πιο πολύ. Ολοένα και περισσότερες γυναίκες χάνουν τη ζωή τους από τον σύντροφο τους καθημερινά. Με βάση τις έρευνες, φαίνεται πως αφού πρώτα τις κακοποιούν σωματικά, με αιχμηρά αντικείμενα και με τα χέρια τους, στη συνέχεια τις δολοφονούν χωρίς κανένα ίχνος ενοχής και ενσυναίσθησης. Ως συνήθως, πρόκειται για άντρες που δεν δέχονται να χωρίσουν με τη γυναίκα τους, ή για άντρες που ζηλεύουν υπερβολικά και δεν ξέρουν πως να το διαχειριστούν, με αποτέλεσμα να καταφεύγουν στη βία. Ως συνήθως, οι άντρες που ασκούν βία πάνω στις γυναίκες, προχωρούν σε τέτοιες πράξεις, λόγω του οικογενειακού περιβάλλοντος που έχουν μεγαλώσει οι ίδιοι.

Σύμφωνα με τις έρευνες, πολλοί δράστες, έχουν βιώσει στην παιδική τους ηλικία βία, είτε σωματική, είτε λεκτική, με αποτέλεσμα, να θεωρούν ότι είναι κάτι φυσιολογικό και ότι πρέπει να το πράξουν κι αυτοί αντιστοίχως. Η βία έχει πολλές μορφές, όπως προαναφέρθηκε, με τη μορφή της ενδοοικογενειακής βίας να είναι η πιο συνηθισμένη.

Φαίνεται και από τις παραπάνω έρευνες, πως τα περισσότερα θύματα είναι γυναίκες νεαρής κυρίως ηλικίας, οι οποίες δολοφονήθηκαν, είτε από την οικογένεια τους, είτε από τον σύζυγό/σύντροφο τους. Οι περισσότερες, βρέθηκαν στο χώρο του σπιτιού τους, με αίμα παντού τριγύρω τους, με κοινό όπλο εγκλήματος, είτε μαχαίρι, είτε κάποιο όπλο/καραμπίνα. Οι λόγοι στις περισσότερες περιπτώσεις είναι η ζήλια του θύτη απέναντι στο θύμα, χωρίς κάποιο αποδεικτικό στοιχείο ή κάποια ένδειξη απάτης. Ο θύτης πιστεύει πως η γυναίκα του ανήκει και ότι πρέπει να κάνει ό,τι της λέει ο ίδιος, χωρίς να φέρει καμία αντίρρηση, θεωρεί ότι δεν πρέπει να εκφέρει γνώμη η γυναίκα και την χρησιμοποιεί ως σεξουαλικό αντικείμενο, με σκοπό την δική του ευχαρίστηση, αλλά και την αναπαραγωγή παιδιών, χωρίς την έγκριση της ίδιας.

Ευρήματα Ανάλυσης Περιεχομένου

Θέση στην εφημερίδα: Οι φωτογραφίες στην εφημερίδα ΛΑΟΣ ήταν τοποθετημένες στην πρώτη σελίδα και στην δεύτερη, δηλώνοντας την σημαντικότητα του γεγονότος. Στην πρώτη σελίδα δηλώνονταν το συμβάν ως ιδιαίτερα σημαντικό για την εποχή, και για να τραβήξει τη προσοχή του θεατή. Η τοποθέτηση στη δεύτερη σελίδα, δηλώνει τη μη εξέλιξη των γεγονότων και ελλιπή στοιχεία. Οι φωτογραφίες στα υπόλοιπα site, ήταν τοποθετημένες με τη σειρά, από τη πρώτη ως τη τελευταία. Η πρώτη απεικόνιζε τα πιο σημαντικά πρόσωπα και γεγονότα του συμβάντος, ενώ η τελευταία δήλωνε τη εξέλιξη και την ολοκλήρωση των γεγονότων αντιστοίχως.

Μέγεθος: Το μέγεθος όλων των εικόνων, ήταν και μικρού και μεσαίου, αλλά και μεγάλου μεγέθους. Το μικρό μέγεθος των εικόνων δηλώνει την απόσταση από τα πρόσωπα και τις καταστάσεις, ενώ αντιθέτως το μεγάλο μέγεθος στις εικόνες αντικατοπτρίζει την οικειότητα. Οι περισσότερες εικόνες ήταν μεσαίου και μεγάλου μεγέθους, όπου φαινόταν τα χαρακτηριστικά του εικονιζόμενου προσώπου.

Χρήση χρώματος: Οι φωτογραφίες στην εφημερίδα ΛΑΟΣ ήταν ασπρόμαυρες, ενώ στις άλλες πηγές παρουσιάζονται ως έγχρωμες.

Απόσταση λήψης: Οι περισσότερες φωτογραφίες, είναι τραβηγμένες σε κοντινή απόσταση, τονίζοντας το πρόσωπο του θύματος. Στις φωτογραφίες που απεικονίζεται ο δράστης, παρατηρείται πως η λήψη είναι πιο απόμακρη, γεγονός που δείχνει και την απόσταση που θέλει να κρατήσει και ο ίδιος ο δράστης.

Ομαδικότητα/Ατομικότητα: Στις φωτογραφίες της εφημερίδας ΛΑΟΣ παρατηρείται πως υπάρχουν ατομικές φωτογραφίες της Κικής, ενώ στις άλλες πηγές, παρατηρείται πως υπάρχει από μία φωτογραφία, στη κάθε πηγή, που απεικονίζεται και το θύμα και ο δράστης μαζί, δηλαδή και η Κική αλλά και ο Δάνος. Στην ατομική φωτογραφία είναι πιο εύκολο να αποκρυπτογραφηθούν τα χαρακτηριστικά του προσώπου, ενώ στην ομαδική πιο δύσκολο, καθώς υπάρχουν πολλά στοιχεία που δεν μπορούν να γίνουν εύκολα αντιληπτά. Ο θεατής δεν μπορεί να επικεντρωθεί μόνο στο ένα πρόσωπο.

Παρακάτω θα παρατεθούν οι εικόνες και τα σχετικά άρθρα που διερευνήθηκαν

Αναζητείται ακόμα η 20χρονη από τη Βέροια

Δεν έδωσε σημεία ζωής (τουλάχιστον μέχρι αργά χθες το απόγευμα) η 20χρονη **Κική Κούσογλου** από τη Βέροια η οποία εργαζόταν σε κεντρικό καφέ επί της οδού Ελιάς. Τα ίχνη της χάθηκαν από τις 6.30 το πρωί της περασμένης Δευτέρας 11 Απριλίου όταν, σύμφωνα με πληροφορίες, έφυγε από φιλικό σπίτι. Η Αστυνομία, οι γονείς και οι οικείοι της την αναζητούν. Οποιος γνωρίζει κάτι παρακαλείται να ενημερώσει τις Αστυνομικές Αρχές της Βέροιας.

Το συγκεκριμένο άρθρο αναρτήθηκε στο εξώφυλλο της εφημερίδας «Λαός» στις 15 Απριλίου 2005. Απεικονίζεται το θύμα της έρευνας, η Κική Κούσογλου. Η φωτογραφία είναι ασπρόμαυρη και μεσαίου μεγέθους. Βρίσκεται στο πάνω τμήμα της εφημερίδας, δηλώνοντας τη σημαντικότητα του γεγονότος.

Ουδέν ίχνος...

Έντονη ήταν χθες στη Βέροια η φήμη ότι ανευρέθη η εξαφανισθείσα εικοσάχρονη Κική Κούσογλου.

Μάλιστα τα σενάρια που ακούστηκαν ήταν πολλά και διάφορα...

Ωστόσο σύμφωνα με πληροφορίες από τις πλέον επίσημες πηγές, μέχρι αργά χθες το βράδυ δεν υπήρξε κανένα ίχνος της.

Οι έρευνες συνεχίζονται όχι μόνο στην περιοχή μας αλλά και σε όλη την Ελλάδα

Το συγκεκριμένο άρθρο αναρτήθηκε στη δεύτερη σελίδα της εφημερίδας «Λαός» στις 19 Απριλίου 2005. Απεικονίζεται το θύμα της έρευνας, η Κική Κούσογλου. Η φωτογραφία είναι ασπρόμαυρη και μεγάλου μεγέθους. Βρίσκεται στο πάνω τμήμα της εφημερίδας, δηλώνοντας τη σημαντικότητα του γεγονότος.

"Φως στο Τούνελ" για την 20χρονη Βεροιώτισσα

Αγνοείται (τουλάχιστον μέχρι αργά χθες βράδυ) η 20χρονη Κική Κούσογλου, που εξαφανίστηκε μυστηριωδώς από τη Βέροια πριν από 10 ημέρες. Η Αστυνομία διενεργεί συνεχείς ανακρίσεις ενώ χθες τηλεοπτικό συνεργείο του Alter, ήταν στη Βέροια και κατέγραψε πλάνα και στοιχεία για την κοπέλα, ώστε το θέμα να μπει στην αυριανή εκπομπή της Αγγελικής Νικολούλη.

Όσο περνάνε οι ημέρες, η αγωνία μεγαλώνει, αυξάνεται όμως απαράδεκτα και η ανεύθυνη φημολογία στην οποία καλό είναι να μπει ένα φρένο προς σεβασμό των οικείων της νεαρής κοπέλας.

Το συγκεκριμένο άρθρο αναρτήθηκε στη δεύτερη σελίδα της εφημερίδας «Λαός» στις 21 Απριλίου 2005. Απεικονίζεται το θύμα

της έρευνας, η Κική Κούσογλου. Η φωτογραφία είναι ασπρόμαυρη και μεσαίου μεγέθους. Βρίσκεται στο κάτω τμήμα της εφημερίδας, δηλώνοντας με αυτό τον τρόπο πως δεν υπάρχουν σημαντικές εξελίξεις για την εξαφάνιση της Κικής.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ 20ΧΡΟΝΗΣ

Τελικά, δεν υπήρξε "φως στο τούνελ"

Δεν προέκυψε κάποιο θετικό στοιχείο στην εκπομπή της Νικολούλη

Επί 3,5 και πλέον ώρες οι κάτοικοι της Βέροιας και της ευρύτερης περιοχής έμειναν καθηλωμένοι το βράδυ της Παρασκευής μπροστά στις τηλεοράσεις τους, με την προσμονή να δουν μήπως προκύψει κάποια εξέλιξη ή κάποιο καλό σημάδι στην υπόθεση της εξαφάνισης της 20χρονης Κικής Κούσογλου από την Βέροια. Παρά τις προσπάθειες της εκπομπής και τη μεγάλη συμμετοχή του κοινού που με τηλεφωνήματα έδιναν διάφορα στίγματα, δεν υπήρξε κάποιο στοιχείο ικανό να φωτίσει το μυστήριο. Τώρα το βάρος φέρει μόνο η Αστυνομική Δίνοση Ημαθίας η οποία ήδη από την πρώτη στιγμή ενεργοποιήθηκε έντονα προς την κατεύθυνση ανεύρεσης της 20χρονης.

Από ότι φαίνεται ένα τηλεφώνημα που έγινε την Δευτέρα 11 Απριλίου από το κινητό τηλέφωνο της εξαφανισθείσας, διάρκειας 3 λεπτών περίπου, ίσως αποτελέσει και το κλειδί της όλης υπόθεσης.

Το συγκεκριμένο άρθρο αναρτήθηκε στο εξώφυλλο της εφημερίδας «Λαός» στις 24 Απριλίου 2005. Απεικονίζεται το θύμα της έρευνας, η Κική Κούσογλου. Η φωτογραφία είναι ασπρόμαυρη και μεσαίου μεγέθους. Βρίσκεται στο πάνω τμήμα της εφημερίδας, δηλώνοντας πως συνεχίζονται οι έρευνες για τον εντοπισμό της Κικής.

Παρά τις συνεχείς έρευνες ουδέν νεώτερον για την 20χρονη Κική

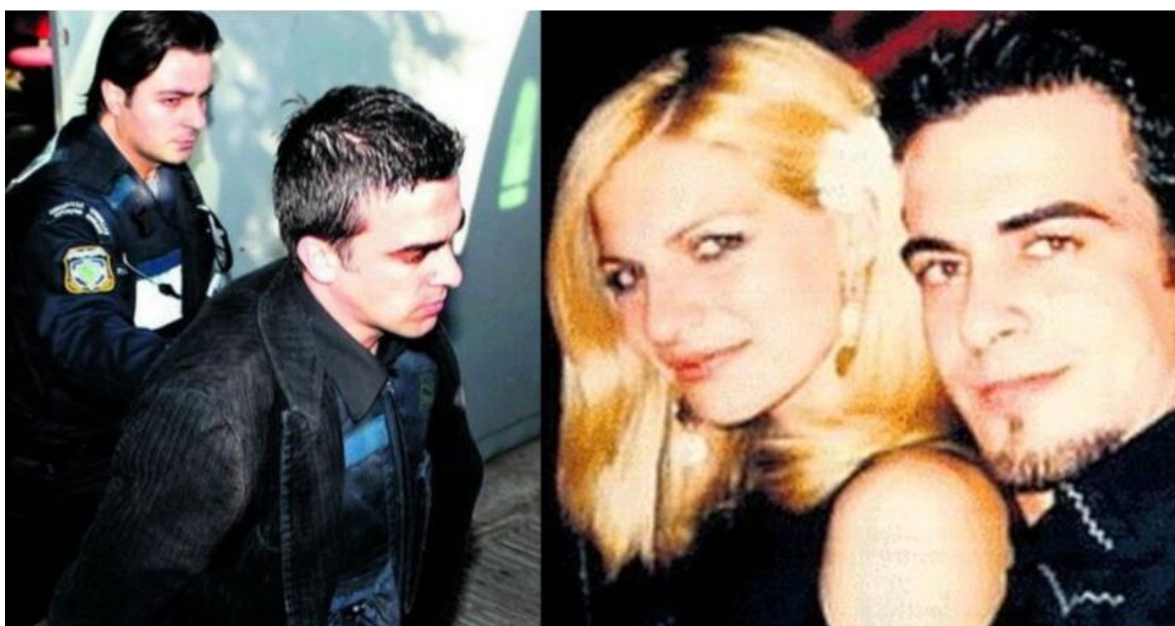
Μυστήριο εξακολουθεί να καλύπτει την εξαφάνιση της εικοσάχρονης Βεροιώτισσας Κικής Κούσογλου δεκαεπτά μέρες μετά το συμβάν. Κανένα ίχνος της δεν είχε εντοπισθεί μέχρι χθες το απόγευμα, παρά τις προσπάθειες που συνεχίζουν να καταβάλουν η Αστυνομία, οι δικοί της και τα Μ.Μ.Ε.

Στην κατεύθυνση της έρευνας κάθε εκδοχής, συνεχίζει να κινείται το Τμήμα Ασφαλείας Βέροιας. Η υπηρεσία δεν έχει σταματήσει το έργο της ούτε στιγμή, γεγονός που αξίζει να σημειωθεί διότι χαρακτηρίζει το πνεύμα όχι μόνο του καθήκοντος αλλά και της ανθρωπιάς τόσο της Διοίκησης, όσο και των Αστυνομικών υπαλλήλων.

Ολόψυχα ευχόμαστε όλοι, η βραδιά της φετινής Ανάστασης να γαληνέψει την ψυχή της οικογένειας και η Κική Κούσογλου να επιστρέψει στο σπίτι της με το χαμόγελο της άνοιξης, της φύσης που ξαναγεννιέται!

Το συγκεκριμένο άρθρο, είναι και το τελευταίο που αναρτήθηκε εκείνη τη χρονική περίοδο, στη συγκεκριμένη εφημερίδα. Η φωτογραφία είναι τοποθετημένη στη δεύτερη σελίδα της εφημερίδας «Λαός» στις 29 Απριλίου 2005. Απεικονίζεται το θύμα της έρευνας, η Κική Κούσογλου. Η φωτογραφία είναι ασπρόμαυρη και μεγάλου μεγέθους. Βρίσκεται στο πάνω τμήμα της εφημερίδας, δηλώνοντας πως παρά τις συνεχόμενες έρευνες για τον εντοπισμό της Κικής, δεν υπάρχουν νεότερα στοιχεία.

Έπειτα, αντλήθηκαν πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό από την εφημερίδα «Τα Νέα». Συγκεκριμένα συλλέχθηκαν 4 φωτογραφίες και το άρθρο είχε τίτλο: “Στραγγάλισε την σύντροφό του και την «έψαχνε» στην Νικολούλη – Πανομοιότυπη υπόθεση γυναικοκτονίας”

Η συγκεκριμένη φωτογραφία βρίσκεται στο πάνω μέρος του άρθρου, το οποίο αναρτήθηκε στις 18 Ιουλίου 2021. Αποτελείται από 2 εικόνες μαζί, όπου στην πρώτη φαίνεται ο Δάνος, ο οποίος έχει συλληφθεί από τις αρχές και στην διπλανή απεικονίζεται μαζί φωτογραφημένο το ζευγάρι, Κική και Δάνος. Η φωτογραφία είναι έγχρωμη και τοποθετημένη στο κέντρο του άρθρου, σε μεγάλο μέγεθος, τονίζοντας τη σημαντικότητα και των εικόνων αλλά και του άρθρου.

Η συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε εξίσου στις 18 Ιουλίου 2021 . Απεικονίζεται η Κική, σε έγχρωμη μορφή. Η φωτογραφία είναι δεύτερη κατά σειρά, στο κέντρο του άρθρου και μεγάλου μεγέθους.

Η συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε εξίσου στις 18 Ιουλίου 2021 . Απεικονίζεται η Κική, σε έγχρωμη μορφή. Η φωτογραφία είναι τρίτη κατά σειρά, στο κέντρο του άρθρου και μεγάλου μεγέθους.

Εν συνεχεία, πηγή αποτέλεσε και ο ιστότοπος “volnypress.gr”. Στη συγκεκριμένη σελίδα αναρτήθηκαν 7 φωτογραφίες, σε ένα άρθρο με τίτλο: “Ιστορίες Εγκλημάτων: Το Κτήνος της Βέροιας”.

Η συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019. Απεικονίζεται η Κική, αλλά και ο Δάνος σε έγχρωμη μορφή. Η φωτογραφία είναι τοποθετημένη στην κορυφή του άρθρου και στο κέντρο του και μεγάλου μεγέθους, για να τονιστεί η σημαντικότητα του γεγονότος.

Η συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019. Απεικονίζεται η Κική,σε έγχρωμη μορφή. Η φωτογραφία εμφανίζεται δεύτερη κατά σειρά στο άρθρο . Είναι τοποθετημένη στα αριστερά του και είναι μεγάλου μεγέθους.

Η

συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019. Απεικονίζεται ο Δάνος, σε έγχρωμη μορφή. Η φωτογραφία εμφανίζεται τρίτη κατά σειρά στο άρθρο. Είναι τοποθετημένη στα αριστερά του και είναι μεγάλου μεγέθους. Στη εικόνα εμφανίζεται ο Δάνος, ο οποίος δίνει συνέντευξη στην εκπομπή "Φως στο Τούνελ".

Η συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019. Απεικονίζεται ο Δάνος και η Αγγελική Νικολούλη, σε έγχρωμη μορφή. Η φωτογραφία εμφανίζεται τέταρτη κατά σειρά στο άρθρο. Είναι τοποθετημένη στα αριστερά του και είναι μεσαίου μεγέθους. Στη εικόνα εμφανίζεται ο Δάνος, ο οποίος δίνει συνέντευξη στην εκπομπή "Φως στο Τούνελ".

Η συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019. Απεικονίζεται ο Δάνος. Η φωτογραφία είναι σε έγχρωμη μορφή, εμφανίζεται πέμπτη κατά σειρά στο άρθρο. Είναι τοποθετημένη στα αριστερά του και είναι μεγάλου μεγέθους. Στη εικόνα εμφανίζεται ο Δάνος, ο οποίος, έχει συλληφθεί από τις αρχές.

Η συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019. Απεικονίζεται ο Δάνος. Η φωτογραφία είναι σε έγχρωμη μορφή, εμφανίζεται έκτη κατά σειρά στο άρθρο. Είναι τοποθετημένη στα αριστερά του και είναι μεγάλου μεγέθους. Στη εικόνα εμφανίζεται ο Δάνος, ο οποίος, έχει συλληφθεί από τις αρχές και οδηγείται στη φυλακή.

Η συγκεκριμένη φωτογραφία, αναρτήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 2019. Η φωτογραφία είναι σε έγχρωμη μορφή, εμφανίζεται έβδομη κατά σειρά στο άρθρο. Είναι τοποθετημένη στα αριστερά του και είναι μεσαίου μεγέθους. Απεικονίζεται το χέρι του δικαστή, ο οποίος ανήγγειλε τη ποινή της ισόβιας κάθειρξης για τον Δάνο Μουρατίδη.

Κεφάλαιο 7: Συμπεράσματα

Η ένταξη των γυναικών στη κοινωνία ήταν πολύ δύσκολη να γίνει και για κάποιες από αυτές έμοιαζε ακατόρθωτη. Πέρασαν πολλά χρόνια και πραγματοποιήθηκαν πολλές πορείες και κινήματα, έτσι ώστε να οριστεί η θέση τους στη κοινωνία, να μάθουν τα δικαιώματά τους και να έχουν ίσες ευκαιρίες με τον αντρικό πληθυσμό. Στη προσπάθεια αυτή για ένταξη, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσίαζαν αντίθετη άποψη και εικόνα για τις γυναίκες, καθώς τα περισσότερα από αυτά, τις παρουσίαζαν ως σεξουαλικά αντικείμενα, χωρίς άποψη και βούληση και εμπορευματοποιούσαν το σώμα τους. Αυτό βέβαια είχε ως αποτέλεσμα να αυξάνονται τα περιστατικά βίας από τον άντρα προς τη γυναίκα. Παρόλα αυτά όμως, οι γυναίκες μπόρεσαν να ενταχθούν στη κοινωνία, καθώς άρχισαν να συμμετέχουν ενεργά στο εργατικό δυναμικό, στην εκπαίδευση και στην υγεία. Άρχισαν να έχουν ίσα δικαιώματα με τους άντρες και τις δόθηκε η δυνατότητα να εργαστούν κι αυτές, κι όχι να κάθονται αποκλειστικά στο σπίτι τους να προσέχουν την οικογένειά τους. Η αντίληψη αυτή υπήρχε, όταν εφαρμοζόταν η πατριαρχία, κατά την οποία ο άντρας ήταν πιο δυνατός, πιο έξυπνος από την γυναίκα και εργαζόταν καθημερινά, σε αντίθεση με την γυναίκα όπου παρουσιάζονταν αδύναμη και ανήμπορη και ο μοναδικός της ρόλος ήταν η φροντίδα του νοικοκυριού και της οικογένειάς της. Σήμερα, το φαινόμενο της πατριαρχίας δεν υπάρχει, καθώς μέσα από πολλούς αγώνες των γυναικών, κατάφεραν να φέρουν την ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα, σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση, τη δουλειά, το σπίτι και σε ό,τι σχετίζεται με τα κοινά και τη δημόσια ζωή.

Όσον αφορά την βία που ασκείται, ακόμα και στη σημερινή εποχή δεν έχει εξαλειφθεί τελείως. Αν και συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια, δεν εμφανίζεται σε τόσο μεγάλα ποσοστά, εξακολουθεί να βασανίζει πολλές γυναίκες μέχρι και σήμερα. Η βία έχει πολλές μορφές, όπως προαναφέρθηκε, με τη μορφή της ενδοοικογενειακής βίας να είναι η πιο συνηθισμένη. Άλλωστε, όπως αποδείχθηκε και από τις έρευνες, τα περισσότερα περιστατικά βίας προέρχονται από την οικογένεια και από τον σύντροφο του θύματος. Ωστόσο, για την αντιμετώπιση του φαινομένου, έγιναν πολλές τακτικές από όλους τους αρμόδιους φορείς, και από την αστυνομία, ενώ σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και η βοήθεια των διεθνών οργανισμών. Στη σημερινή εποχή, παρόλο που υπάρχει ακόμα βία, παρουσιάζεται σε μικρότερα ποσοστά, καθώς ο κόσμος ενημερώνεται περισσότερο από το διαδίκτυο και τα μέσα, για την αποφυγή τέτοιων περιστατικών. Πλέον, οι γονείς συμβουλεύουν τα παιδιά τους να μην ασκούν καμία μορφή βίας και να λύνουν τα προβλήματά τους με τον διάλογο. Για την επίτευξη και την αντιμετώπιση του φαινομένου, συνέβαλε κυρίως η αστυνομία, οι αρμόδιοι φορείς που ασχολούνται με το φαινόμενο αυτό, αλλά και τα ίδια τα θύματα, τα οποία άρχισαν να μιλάνε δημόσια για τη βία που έχουν δεχτεί.

Οι γυναικοκτονίες παραμένουν ακόμα και σήμερα ένα δύσκολο φαινόμενο, που δεν έχει αντιμετωπιστεί. Κυρίως αίτια που προκαλούν έναν άντρα να σκοτώσει τη γυναίκα του είναι λόγω ζήλιας, ανυπακοής της γυναίκας ως προς αυτόν, και η άρνηση αίτησης διαζυγίου. Πολλοί από τους άντρες που προβαίνουν σε τέτοια ενέργεια, θεωρούν πως η γυναίκα τους τους ανήκει και πως δεν πρέπει να έχει καμία ελευθερία, γι αυτό άλλωστε δεν δέχονται να τους δώσουν το διαζύγιο που οι ίδιες ζητάνε. Είναι ένα φαινόμενο που δυστυχώς αντί να μειώνεται και να εξαλείφεται, αυτό με το πέρασμα του χρόνου αυξάνεται όλο και πιο πολύ. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα θύματα είναι αδύναμες και ευάλωτες γυναίκες, οι οποίες δεν έχουν κάνει τίποτα κακό και παραμένουν παθητικές. Οι δράστες, προχωρούν σε γυναικοκτονία, επειδή θεωρούν πως κανένας δεν θα το μάθει, ή ακόμα και να το μάθει δεν θα μιλήσει στις αρχές. Όμως, η συμβολή τόσο του φεμινιστικού κινήματος, όσο και των κρατικών οργάνων, είχε διαφορετικά αποτελέσματα, καθώς σήμερα, οι περισσότερες γυναικοκτονίες έρχονται στο φως, μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης που πλέον καταδικάζει τέτοια περιστατικά. Πλέον η αστυνομία και τα δικαστήρια καταδικάζουν τον δράστη για το γεγονός και του προσδίδει τις κατάλληλες συνέπειες. Παρόλα αυτά όμως, το φαινόμενο αυτό συνεχίζει να υπάρχει και να βασανίζει πολλές οικογένειες, αλλά και τη κοινωνία που μετράει καθημερινά απώλειες.

Πορίσματα ερευνών που έχουν διεξαχθεί παγκοσμίως, αλλά και στην Ελλάδα, έχουν δείξει τόσο την πορεία των γυναικών για να ενταχθούν στη κοινωνική και δημόσια ζωή, όσο και την εξάπλωση της βίας σε πολλές χώρες και κράτη. Πλέον είναι ορατό πως η έμφυλη βία και οι γυναικοκτονίες βρίσκονται σε έξαρση, μετά τη συμμετοχή των γυναικών στα κοινά.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

- Κουκουτσάκη Α.(2009) «Η γυναίκα εγκληματίας στον δημόσιο χώρο: αναπαραστάσεις της γυναικείας εγκληματικότητας» στο Μαριάννα Ψύλλα (επιμ.) Δημόσιος χώρος και φύλο, Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός <https://tomov.gr/2013/04/06/mme-gynaika/> (πρόσβαση 3 Δεκεμβρίου 2022)
- “Το φύλο ως κοινωνική κατασκευή” (2020), <https://odem.gr/fylo-koinwnikh-kataskeyh/> (πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2022)
- Μοσχοβάκου Ν, Χατζηαντωνίου Α(Αθήνα, 2018) «Διερεύνηση της στάσης των ΜΜΕ σε ζητήματα σεξισμού και έμφυλων διακρίσεων» ISBN: 978-960-6737-38-1
- Kantzara, V. (2006) “Patriarchy” στο Fitzpatrick T., et al (eds.) *International Encyclopedia of Social Policy*, London: Routledge (σελ.6)
- Κωστελίδου, Δ. (2001). Σεξουαλική κακοποίηση: Ένοχο μυστικό; Πηγή: Εφημερίδα Το Βήμα
- Καράμπελας, Α. (2001). Οι βιαστές και τα θύματά τους: Πορίσματα έρευνας για βιασμούς στην Ελλάδα. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Τριάντου Α.(2020) “Ο βιασμός στο νέο ποινικό κώδικα” <https://thesafiablog.com/2020/03/30/lawforrape/> (πρόσβαση 10 Δεκεμβρίου 2022)

- Σαρέλη, Α. (1999). Βιασμός: Η τυποποίηση στον ελληνικό ποινικό κώδικα. Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Ντούνης Α. (2013) "Η έμφυλη βία και οι επιπτώσεις της στην υγεία των γυναικών", <https://socialpolicy.gr/2013/03/%CE%B7-%CE%AD%CE%BC%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B7-%CE%B2%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%80%CF%84%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD.html> (πρόσβαση 13 Δεκεμβρίου 2022)
- Αρτινοπούλου, Β. (2020). Γυναικοκτονίες: Εννοιολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά. Αθήνα: Gutenberg
- Βαγενά, Σ. (2020). Ποιος είναι ο ρόλος λοιπόν της ελληνικής αστυνομίας στο θέμα των γυναικοκτονιών; Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά. Αθήνα: Gutenber
- Γκασούκα, Μ. (2013). Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις του Φύλου. Ζητήματα Εξουσίας και Ιεραρχίας. Γ' έκδ. Αθήνα: Διάδραση
- Μιχαλακέλη, Α. (2020). Η γυναικοκτονία στο δημόσιο λόγο και τη δημόσια σφαίρα. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά. Αθήνα: Gutenberg
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017). Η Ε.Ε. και ο Ο.Η.Ε. ενώνουν τις δυνάμεις τους για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_17_3306 (πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2022)
- Κοντοχρήστου, Α., (2020). Ένα πρώτο σχόλιο για τη Γυναικοκτονία στην Ελλάδα. Ανάλυση δεδομένων και εξαγωγή πρώτων συμπερασμάτων. <https://www.aegean.gr/sites/default/files/static/20/07/ellada-gynaikoktonia.pdf> (πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2022)
- Αντωνίου Α.(2021) "Πατριαρχία και η βία κατά των γυναικών" https://www.huffingtonpost.gr/entry/patriarchia-kai-e-via-kata-ton-yenaiikon_gr_60cc3bb5e4b02e04e28ad140 (πρόσβαση 26 Δεκεμβρίου 2022)
- Αγάθωνος-Γεργοπούλου, (1990). «Η βία στην οικογένεια - ανασκόπηση», Σύγχρονα Θέματα 43-44: 78-100.
- Αυδή-Καλκάνη, Ι. (1989). Φεμινισμός και Εργασία στην Ελλάδα Σήμερα. Αθήνα: Νέοι Καιροί.
- Βαΐου, Ν. (1989). «Ο τόπος δουλειάς και το σπίτι: Κατά φύλο καταμερισμός εργασίας στη διαδικασία ανάπτυξης της Αθήνας», Σύγχρονα Θέματα 40: 81-89.
- Βουτυράς, Σ. (1981). Η Γυναίκα στη Μισθωτή Εργασία. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Γαλατά, Β. (1995). Το Επίπεδο Κατάρτισης, η Απασχόληση και η Επαγγελματική Εξέλιξη των Γυναικών. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος.
- Γενική Γραμματεία Ισότητας, (1995). Εθνική Έκθεση της Ελλάδας. Η Κατάσταση των Γυναικών στην Ελλάδα κατά τη δεκαετία 1984-1994. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

- ΚΕΘΙ, (2000). Βασικές μεταβολές στην κατάσταση απασχόλησης των γυναικών: 1993-1999. Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας
- Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Σ. (1998). «Ισότητα των φύλων στην απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση» στο Μαγγανάρα, Ι. (επ. έκδ.) Εργασία Συνδικαλισμός και Ισότητα των φύλων - Εισηγήσεις Σεμιναρίου. Αθήνα: Οδυσσεάς.
- Λάμψα, Ρ. (1994). «Η άποψη της γυναίκας για την οικογένεια: μια φεμινιστική προσέγγιση» στο Υγεία, Κοινωνική Προστασία και Οικογένεια, πρακτικά συνεδρίου. Αθήνα: Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών της Υγείας και Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας.
- Μαράτου-Αλιπράντη, Α. (1995). Η Οικογένεια στην Αθήνα: Οικογενειακά Πρότυπα και Συζυγικές Πρακτικές. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- Πετρινώτη, Ξ. (1989α). «Η συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και η περίπτωση της Ελλάδας», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών 74: 105-140.
- Πανταζόπουλος Γ.(2022) “Έμφυλη βία και γυναικοκτονίες: Δολοφονούνται γιατί είναι γυναίκες” <https://www.lifo.gr/now/greece/emfyli-bia-kai-gynaikoktonies-dolofonoyntai-giati-einai-gynaikes> (πρόσβαση 1 Ιανουαρίου 2023)
- Δήμα Δ.(Νοέμβριος,2020) “Οι γυναικοκτονίες που συγκλόνισαν την Ελλάδα τη τελευταία 20ετία”
- Βλάχου, Β., (2006) Η Βία κατά των γυναικών. Ερευνητικά δεδομένα, σύγχρονοι προβληματισμοί. Ποινική Δικαιοσύνη.
- Στεντούμη Ι.(2021) “Γυναικοκτονία ως ακραία μορφή έμφυλης βίας” <https://site.onlaw.gr/2021/08/stentoumi-gynaikoktonia-femicide-gender-violence/> (πρόσβαση 10 Ιανουαρίου 2023)
- Εφημερίδα “Το βήμα” <https://www.tovima.gr/2021/06/17/society/glyka-nera-to-xroniko-tou-egklimatos-pou-sygklonise-to-panellinio/> (πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2023)
- Εφημερίδα “Τα νέα” <https://www.tanea.gr/2021/06/18/greece/astynomika/straggalise-tin-syntrofo-tou-kai-tin-epsaxne-stin-nikolouli-panomoiotyri-ypothesi-gynaikoktonias/> (πρόσβαση 17 Ιανουαρίου 2023)
- Εφημερίδα “Εθνος” <https://www.ethnos.gr/greece/article/53743/dolofoniaelenhstopaloydhneesanatrixiasstikesleptomereiesapotisteleytaiesthsstigmis> (πρόσβαση 19 Ιανουαρίου 2023)
- Μανανάς Α.(2022) “Αναλύοντας τα σκοτεινά αίτια των γυναικοκτονιών” <https://projectunfiltered.gr/analyontas-ta-skoteina-aitia-ton-gynaikoktonion-2/> (πρόσβαση 20 Ιανουαρίου 2023)
- Κατσουρίδης Π.(2021) “Γυναικοκτονία -Τι ωθεί έναν γυναικοκτόνο στο έγκλημα;” <https://health4u.gr/psychiki-ygeia/gynaikoktonia-simadia-aitia/> (πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2023)
- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, 2018. Βία κατά των γυναικών : Τώρα μπορείς να μιλήσεις: Οδηγός Συμβουλευτικής για την βία.
- Κ.Ε.Θ.Ι., «Σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας» (2004) σελ 38

- Χατζηφωτίου Σ., (2005). Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών και παιδιών ,σ. 40. Εκδόσεις: Τζιόλα
- Αग्रιμανάκη Κ.(2022) “Γυναικοκτονία και όχι ανθρωποκτονία: Τα 17 εγκλήματα του 2021 με θύματα γυναίκες” <https://www.lifo.gr/now/greece/gynaikoktonia-ki-ohi-anthropoktonia-ta-17-egklimata-toy-2021-me-thymata-gynaikes> (πρόσβαση 1 Φεβρουαρίου 2023)
- Βάιου, Ν., Πετράκη, Γ. και Στρατηγάκη, Μ. (επιμ.) (2021).” Έμφυλη βία- Βία κατά των γυναικών”. Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Κασάπογλου, Α. (2021). “Γυναικοκτονία: Το αποκορύφωμα της έμφυλης βίας”. *Nova Criminalia*, 14, σσ.12-14
- Ν. Βάιου, Γ. Πετράκη και Μ. Στρατηγάκη (επιμ.), “Έμφυλη βία- Βία κατά των γυναικών” (σσ.229-241). Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Γεωργιάς Δ.(1995) “Στάσεις, αντίληψη του προσώπου, στερεότυπα, επιθετικότητα, δυαδικές σχέσεις και επικοινωνία”, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Παπαμιχαήλ Π. Στέλλα (2005) “Κοινωνικές αναπαραστάσεις της κακοποίησης των γυναικών από τους συζύγους/συντρόφους τους”, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα
- Κατσιάκας Δ.Χ.(2021) “Νέες γυναίκες και διακρίσεις στην αγορά εργασίας:Ευρήματα μιας νέας μελέτης” <https://www.kathimerini.gr/economy/local/561621595/nees-gynaiques-kai-diakriseis-stin-agera-ergasias-eyrimata-mias-neas-meletis/> (πρόσβαση 10 Φεβρουαρίου)
- Αβδελά, Ε. & Ψαρρά, Α. (1985, επιμ.). “Ο φεμινισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου: Μία Ανθολογία”. Αθήνα: Γνώση.
- Παπαταξιάρχης Ε. & Παραδέλλης Θ. (1992, επιμ.). “Ταυτότητες και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα”. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Αποστολακίδης Κ.(2019) “Ιστορίες εγκλημάτων:Το κτήνος της Βέροιας” <https://volnypress.gr/istories-egklimatou-to-ktinos-tis-beroiias-foto-binteo/> (πρόσβαση 24 Φεβρουαρίου 2023)
- Αβδελά, Ε., (2006). “Το φύλο στην ιστοριογραφία. Ένα δύο πράγματα που ξέρω γι’ αυτό”, *Σύγχρονα Θέματα* 94, 38-42.
- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, (2017). “Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020”. Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών.
- Γκασούκα, Μ. (2013). “Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις του Φύλου. Ζητήματα Εξουσίας και Ιεραρχίας”. Γ’ έκδ. Αθήνα: Διάδραση.
- Καφαντάρη Χ.(2018) “Γυναίκες και ΜΜΕ. Καταπολέμηση στερεοτύπων λόγω φύλου” https://www.avgi.gr/enthera/enthermata/276095_gynaiques-kai-mme-katapolemisi-stereotypon-logoyfyloy (πρόσβαση 1 Μαρτίου 2023)
- Παντελίδου Μ. (1987), “Γυναίκες και πολιτική/Γυναίκες και Πολιτική Επιστήμη”, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 65, σσ. 3-22
- Κερεντζής Α.(2012) “Το φαινόμενο της σωματεμπορίας” http://kerentzis.blogspot.com/2012/09/blog-post_16.html (πρόσβαση 3 Μαρτίου 2023)

Ξενογλώσση

- *Corradi, C., Marcuello-Servós, C., Boira, S., & Weil, S. (2016). Theories of femicide and their significance for social research. Current Sociology, 64(7), 975-995.*
- *Martin, S. E. (2002). Book Review: Femicide in Global Perspective. Violence against women, 8(8), 1003-1008.*
- *WHO, (2013) Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. Geneva: World Health Organization.*
- *Radford, J. & Russell, D. (1992). Femicide: The politics of woman Killing. Νέα Υόρκη: Twayne Publishers, Gale Group.*
- *World Health Organization, Pan American Health Organization (2012). "Understanding and addressing violence against women"*
- *Dobash, E.R. and Dobash, R.P. (2015). "When men murder women". Oxford: Oxford University Press*
- *European Commission, Gender Equality Magazine(2001) "Employment&social affairs: Equality between men and women", No 11.*
- *Bartlett, K. (1999). "Feminism and Family Law. Family Law Quarterly", 33, σ. 475-500.*